

Nr 236.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående förändring i avseende å löneställning och antal beträffande vissa ordinarie befattningar vid kommunikationsverken m. m.; given Stockholms slott den 18 april 1947.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Torsten Nilsson.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 18 april 1947.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Nilsson, föreliggande framställningar om ändring i avseende å löneställning och antal beträffande vissa ordinarie befattningar vid kommunikationsverken m. m. samt anför därvid följande.

Bihang till riksdagens protokoll 1947. 1 saml. Nr 236.

Postverket.

Arbetsledande personal vid postkontoren. Denna personals arbetsuppgifter och löneställning ha varit föremål för undersökning av ett inom postverket tillsatt utredningsorgan, 1945 års postkontorsutredning. I skrivelse den 29 november 1946 har *generalpoststyrelsen* redovisat resultatet av undersökningen samt framlagt av densamma föranledda förslag. Sammanfattningsvis gå dessa ut på ökning av antalet befattningar såsom överkontrollör i A 24 och förste kontrollör i A 22 samt inrättande av befattningar såsom förste postassistent i A 18 och förste postexpeditör i A 13.

Postkontorsutredningen har bestått av en postdirektör, ordförande, samt fyra andra posttjänstemän. Av dessa voro två representanter för posttjänstemännens förening och en representant för postverkets kansli- och kontorsbiträdeskårens centralorganisation. Utredningens förslag ha varit föremål för förhandlingar mellan styrelsen och posttjänstemännens förening.

De av styrelsen på grundval av utredningens undersökningar framförda förslagen böra ses mot bakgrunden av den kraftiga ökning av postverkets rörelse, som ägt rum under de senaste tio åren och som icke visat tendens att minska efter krigets slut. Av företedda statistiska uppgifter för tiden 1935—1945 framgår, att antalet brevfrändelser ökat med 52 %, antalet paket med 86 % och antalet nummerexemplar av postabonnerade tidningar med 44 %. I postgiorörörelsen har antalet inbetalningskort ökat med 134 %, antalet utbetalningskort med 220 % och de i rörelsen omsatta beloppen med 463 %. Antalet insättningar respektive uttagningar i postsparbanken har vuxit med 273 respektive 103 % och de insatta respektive uttagna beloppen med 214 respektive 179 %.

Poströrelsens starka stegring har under nämnda tid påkallat en viss ökning av personalen. Antalet befattningar i löpande expeditörsarbete vid lokalförvaltningen har sålunda ökat med 25 %. Däremot har den arbetsledande och kontrollerande personalen, d. v. s. befattningshavare i 15 och högre lönegrader, nedgått med 1 %. Detta förklaras av en ständigt fortgående arbetsdifferentiering, genom vilken mindre krävande arbetsuppgifter efterhand överflyttas på befattningshavare i lägre löneställning, men vidare av ökade krav på personalens prestationsförmåga och arbetsvillighet.

Styrelsen framhåller, att den arbetslindring för befälspersonalen, som icke längre låter sig uppskjutas, kan ernås antingen genom en betydande ökning av denna personal eller också genom en ytterligare arbetsdifferentiering, varigenom personalökningen skulle kunna i viss utsträckning begränsas till befattningar i lägre lönegrader. Liksom postkontorsutredningen förordar styrelsen den senare utvägen. Huvudlinjerna i förslaget äro:

1) överflyttning av mindre väsentliga arbetsuppgifter från befälspersonalen till befattningshavare i lägre lönegrader, främst till tjänstemän inom den s. k. kontorskarriären (kontorsbiträden, kanslibiträden, kontorister),

2) ökad differentiering mellan administrativa arbetsuppgifter och räkenskapsgöröml, bland annat genom att postmästarna i större utsträckning än för närvarande befrias från redogörarskapet, samt

3) förstärkning och effektivisering av driftledningen vid de större postkontoren, i första hand genom att särskilda souschefsbefattningar inrättas, till vilka vissa av postmästarnas åligganden och befogenheter delegeras.

Vidare föreslås överflyttning av vissa arbetsuppgifter, som för närvarande åvila postassistenterna, till andra befattningshavargrupper.

De föreslagna förändringarna avses skola träda i kraft den 1 juli 1947.

Beträffande *överflyttningen av mindre väsentliga arbetsuppgifter från befälspersonalen till befattningshavare i lägre lönegrader* föreslås i första hand överflyttning till personal inom kontorskarriären av sådana arbetsuppgifter, som utgöra fyllnadsgöröml för befälspersonalen. Hit höra exempelvis uträkning av avlöning och ersättning till personal av olika slag, personalbokföring, förande av inventarieräkenskaper samt vissa mera rutinbetonade kontrollåtgärder. Något förslag rörande den av överflyttningen erforderliga ökningen av antalet ordinarie befattningar inom kontorskarriären framlägges icke. Med hänsyn till bland annat att vissa görömlsförskjutningar kunna finnas nödvändiga vid förslagens genomförande, anser styrelsen lämpligt, att de nya befattningarna tills vidare tillsätts på förordnande, med rätt dock för innehavarna att åtnjuta vikariatslön. Styrelsen framhåller, att definitivt förslag i förevarande hänseende bör göras beroende på särskild arbetstidsundersökning.

De göröml, som sammanhånga med den första kontrollen och revisionen beträffande den interna redovisningen av in- och utbetalade medel, utföras i allmänhet av tjänstemån i lägst förste postassistentens grad (A 17). Vid en del postkontor ha emellertid dessa arbetsuppgifter anförtrotts åt överpostexpeditörer (A 15). Styrelsen föreslår, att ifrågavarande kontrollgöröml i största möjliga utsträckning överflyttas å överpostexpeditörer. Då dessa befattningshavare i allmänhet åga tillräckliga kvalifikationer för att bestrida upplysningstjänsten, d. v. s. att lämna allmänheten råd och upplysningar i postala frågor, föreslår styrelsen, att hithörande göröml, som för närvarande i regel åvila tjänstemån i 17 lönegraden, överflyttas å överpostexpeditörerna.

I fråga om *differentieringen mellan administrativa arbetsuppgifter och räkenskapsgöröml* framhåller styrelsen, att redogörarskapet innefattar åliggande att handha postkontorets huvudförråd av värdetecken, att svara för postkontorets räkenskaper ävensom att till styrelsen avge redovisning för all postuppbörd samt vid postkontoret och underlydande postanstalter in- och utbetalade medel av olika slag.

Redogörarskapet handhaves för närvarande av tjänstemån i kontrollörs grad (A 20) vid samlliga postkontor av överpostmästarklass och klass 1 A samt vid flertalet postkontor av klass 1 B. Vid tio postkontor av sistnämnda klass (Borlänge, Eksjö, Katrineholm, Lidköping, Ludvika, Mariestad, Oskars-

hamn, Skara, Södertälje och Äppelviken) samt vid samtliga postkontor av klass 2, 3 och 4 är postmästaren redogörare.

Styrelsens förslag innebär, att redogörare i A 20 bibehållas vid samtliga postkontor, vid vilka de nu finnas. Såsom skäl härför framhålles bland annat den ökning av redogörarnas arbete och ansvar, som skatteuppbördsreformen kommer att medföra. Emellertid har styrelsen för avsikt att sedan erfarenhet vunnits om uppbördsreformens inverkan på arbetet vid postkontoren undersöka, huruvida vissa av de i A 20 placerade redogörarbefattningarna kunna sänkas till A 18, vilket postkontorsutredningen för sin del ifrågasatt.

Vid förut omnämnda tio postkontor av klass 1 B, vid vilka postmästaren är redogörare, föreslås inrättande av befattningar såsom redogörare och souschef. Förslaget utvecklas närmare i det följande.

Vid ett flertal postkontor av klass 2 är postmästarens arbetsbelastning så stor, att tillräcklig lättnad icke kan vinnas enbart genom avlastning av mindre kvalificerade göromål. Postkontorsutredningens förslag går ut på att postmästarna vid dessa postkontor helt avkopplas från redogörarskapet och därmed förenat ansvar. Med anledning härav föreslås, att göromålen överflyttas på befattningshavare, vilka skola fungera som redogörare samt postmästarens närmaste man och ställföreträdare. För ändamålet böra särskilda befattningar i A 18 inrättas i samband varmed motsvarande antal befattningar såsom förste postassistent i A 17 kunna indragas. Styrelsen anför i anslutning härtill följande.

Förslaget om differentiering av redogörarbefattningarna i A 20 och A 18 förutsätter, att i tjänsteförteckningen för postverket införes en ny befattning i A 18. I denna lönegrad är för närvarande endast upptagen postmästare av klass 4. Ny befattning i A 18 erfordras även för föreståndarna för vissa skatteavdelningar. Sistnämnda befattningar böra erhålla samma benämning som de nya redogörarbefattningarna i A 18. Postkontorsutredningen förordar, att för de nya redogörarna i A 18 fastställes samma tjänstetitel som för de nuvarande redogörarna i A 20, nämligen kontrollör. Därest spaltning av kontrollörsgraden icke skulle anses önskvärd, föreslår utredningen, att i A 18 införes befattningen överpostassistent.

Posttjänstemännens förening har bestämt påyrkat, att titeln kontrollör jämväl i fortsättningen skall förbehållas befattningshavare i 20 lönegraden. Föreningen har ej heller velat acceptera benämningen överpostassistent utan föreslagit, att den nya befattningen i A 18 skall benämnas förste postassistent, vilken tjänstetitel redan finnes upptagen i A 17. Därvid har bl. a. hänvisats till den differentiering uppåt, som skedde genom införande av postiljon i A 7 och förste postiljon i A 9.

Styrelsen har ställt sig tveksam till föreningens förslag om införande av benämningen förste postassistent i A 18. Inrättandet av den nya befattningen i A 18 kan icke sägas innebära någon spaltning av förste postassistentbefattningar. Det är i stället fråga om en differentiering av redogörarbefattningarna på så sätt, att de mest kvalificerade bibehållas i A 20, medan de mindre krävande sänkas till A 18. Det kan därför synas ligga nära till hands, att även i A 18 placerades redogörare erhålla titeln kontrollör. Denna titel lämpar sig även för skatteavdelningsföreståndare.

Befattningen kontrollör finnes emellertid vid telegrafverket upptagen i A

20, vid statens järnvägar i A 21 och vid statens vattenfallsverk i såväl A 20 som A 21. Det kan därför ifrågasättas, huruvida det är lämpligt att för postverkets del införa benämningen kontrollör i lägre lönegrad än A 20. Då styrelsen ansett sig böra frågå postkontorsutredningens förslag om införande av kontrollör i A 18, har emellertid styrelsen främst tagit hänsyn till den berörda personalens bestämda mötstånd mot detta förslag.

Den alternativt föreslagna benämningen överpostassistent står visserligen i full överensstämmelse med titlarna överpostiljon, överpostexpeditör och överkontrollör, men synes icke särskilt lämplig för de befattningar — avsedda för redogörare och skatteavdelningsföreståndare — varom här är fråga. Samma invändning kan måhända även göras mot titeln förste postassistent, men då personalen förklarar sig bestämt föredra denna titel framför titeln överpostassistent, har styrelsen icke ansett sig böra motsätta sig personalens önskemål. Härigenom undvikas även en ytterligare differentiering av tjänsttitlarna för skatteavdelningsföreståndare.

Styrelsen föreslår alltså, att benämningen förste postassistent införes i tjänsteförteckningen jämväl i A 18. I den nya tjänstegraden skulle enligt styrelsens förslag inplaceras redogörare-souscheferna vid 29 postkontor av klass 2 samt föreståndarna för skatteavdelningarna vid 6 postkontor.

Vid de mindre postkontoren av klass 2 ävensom vid postkontoren av klass 3 och 4 äro redogörargöromålen icke av sådan omfattning, att det ansetts nödvändigt att *helt* överflytta redogörarskapet från postmästaren till annan tjänsteman. Däremot böra ifrågavarande postmästare befrias från uppdraget att handha postkontorets huvudförråd av värdetecken, vilket åliggande i många fall varit hinderligt för deras administrativa och inspekterande verksamhet. Den nuvarande anordningens främsta nackdelar äro av revisionsteknisk art. I samband med att till styrelsen avgivas redogörelser över värde-tecknens förvaltning (för kvittenskuponger kvartalsvis och för övriga värde-tecken månadsvis), skall i kontrollsyfte företagas en uppräknig av behållningen i huvudförrådet. Uppräkningen verkställles av postmästaren och honom underordnad tjänsteman, vilken har att i redogörelserna teckna intyg om behållningen. Detta kontrollsystem strider onekligen mot gängse revisionspraxis, enligt vilken den kontrollerande icke bör inta en underordnad ställning i förhållande till den, som skall kontrolleras.

I fråga om de postkontor av klass 3 eller 4, där förste postassistents- eller överpostexpeditörsbefattning är erforderlig för kontrollgöromål och andra kvalificerade arbetsuppgifter, förslår styrelsen i överensstämmelse med postkontorsutredningens förslag, att med sådan befattning förenas uppdraget att handha huvudförrådet av värdetecken. Vid övriga postkontor hör detta förråd överlagas av en kassatjänsteman. Kassatjänst vid postkontoren bestrides huvudsakligen av postexpeditörer (A 11) men i viss omfattning även av postassistenter (A 15). Postassistenter tagas emellertid i stor utsträckning i anspråk för vikariat och andra uppdrag och tjänstgöra därför i allmänhet endast under kortare tidsperioder å med kassatjänst förenad befattning. Det synes för den skull mindre ändamålsenligt att överflytta handhavandet av värdeteckensförrådet till befattning, å vilken postassistent är placerad. Detta uppdrag synes lämpligen böra anförtros åt kassatjänsteman med postexpedi-

törsutbildning. Befattning, med vilken förenas dels kassatjänst dels förtroendeuppdraget att handha huvudförrådet av värdetecken och att fullgöra därmed förknippade göromål, blir mycket ansvarsfull och krävande. Det synes därför styrelsen ofrånkomligt, att innehavare av sådan befattning erhåller förste postexpeditörs tjänsteställning. Att befattningen hänföres till befördrad tjänstegrad är icke blott ägnat att minska ombytena och därigenom skänka ökad kontinuitet och stadga. Det medför även, att som vikarier å befattningen företrädesvis komma att anlitas mera erfarna tjänstemän och att sålunda vid sidan av postmästaren alltid kommer att finnas åtminstone en väl kvalificerad tjänsteman.

Förste postexpeditörerna äro för närvarande placerade i A 12. Med hänsyn till de kvalificerade göromål, som avses för här berörda förste postexpeditörer, föreslår styrelsen, att de uppflyttas från A 12 till A 13. Styrelsen anser emellertid, att samtliga förste postexpeditörer i A 12 böra uppflyttas till A 13 samt anför härutinnan följande.

Flertalet förste postexpeditörer tjänstgöra såsom föreståndare för tidningsexpeditioner vid de större postkontoren. Innehavarna av 10 vid olika postkontor i Stockholm inrättade förste postexpeditörsbefattningar ha emellertid till uppgift att fullgöra särskilt ansvarsfull kassatjänst.

Enligt styrelsens mening bör i enlighet med postkontorsutredningens förslag flertalet av de å tidningsexpeditionerna placerade förste postexpeditörsbefattningarna indragas. De med föreståndarskap för tidningsexpedition förenade kvalificerade arbetsuppgifterna skola i allmänhet fullgöras av överpostexpeditör (A 15), som i övrigt sysselsättes med kontrollgöromål och upplysningstjänst. De mera rutinbetonade tidningsgöromål, vilka huvudsakligen som fyllnadsarbete utförts av å tidningsexpedition placerad förste postexpeditör, överföras på personal i kontorskarriären.

De nuvarande förste postexpeditörsbefattningarnas lönegradsplacering medför, att urvalet vid tillsättande av dessa befattningar blir alltför ringa, och att de icke alltid kunna besättas med så kvalificerade tjänstemän, som vore önskvärt med hänsyn till göromålens art. På grund av den ringa löneskillnaden mellan postexpeditör (A 11) och förste postexpeditör (A 12) föredraga nämligen postexpeditörerna i allmänhet den mera regelbunda kassatjänstgöringen framför att söka befordran till de ur olika synpunkter mera påfrestande förste postexpeditörsbefattningarna. Det har till och med inträffat, att ingen sökande anmält sig till förste postexpeditörsbefattning i större stad.

Förste postexpeditörernas inplacering i A 13 synes även motiverad ur löneteknisk synpunkt, enär denna lönegrad ligger mitt emellan postexpeditör (A 11) och överpostexpeditör (A 15).

Den ifrågasatta höjningen från A 12 till A 13 bör — icke minst med hänsyn till de olägenheter ur tjänstens synpunkt, som den nuvarande lönegradsplaceringen medför — avse även de redan förefintliga förste postexpeditörsbefattningar, vilka icke beröras av den av postkontorsutredningen föreslagna omorganisationen. Med fyra av dessa äro förenade särskilt kvalificerade göromål i den utrikes tidningsutväxlingen (vid utväxlingspostanstalterna Stockholms bangårdspostkontor och Malmö 1), vilka göromål måste anses vara av samma krävande och ansvarsfulla karaktär som sortering av post till utlandet. Två förste postexpeditörer skulle bibehållas som föreståndare för tidningsexpedition (Borås 1 och Ystad) och sålunda fullgöra arbetsuppgifter, som i övrigt ansetts böra anförtros åt överpostexpeditör. Till A 13 böra även uppflyttas de 10 förste postexpeditörsbefattningar, vilkas innehavare

fullgöra kassatjänst vid vissa postkontor i Stockholm. Ifrågavarande förste postexpeditörer äro placerade i specialkassor för in- och utbetalning av postanvisnings- och postgiromedel. Dessa kassor fungera även som uppsamlingskassor, d. v. s. mottaga penningleveranser från övriga kassor för vidare befordran till redogöraren eller postgirokontoret. Penningomslutningen uppgår till mycket betydande belopp.

Slutligen anser generalpoststyrelsen det skäligt, att från höjningen till A 13 icke undantagas de i generalpoststyrelsen placerade förste postexpeditörsbefattningarna.

Styrelsen föreslår sålunda, att samtliga förste postexpeditörsbefattningar placeras i A 13. Vid bifall härtill bör emellertid befattningen förste postexpeditör i A 12 bibehållas å övergångsstat. Det kan nämligen bli nödvändigt att från och med den 1 juli 1947 till övergångsstat överföra någon eller några förste postexpeditörer.

Beträffande effektiviseringen av driftledningen genom *inrättande av särskilda souschefs befattningar* framhåller styrelsen, att postmästarna vid samtliga postkontor av överpostmästarklass och klass 1 A samt de flesta postkontoren av klass 1 B redan äro helt sysselsatta med kvalificerade administrativa och driftledande göromål. För att postmästarna skola beredas erforderlig arbetslindring är det nödvändigt, att en del av dessa göromål överflyttas på souschef i ansvarig ställning.

Vid fyra postkontor av överpostmästarklass, nämligen Göteborg 1, Malmö 1, Stockholm 1 och Stockholms bangårdspostkontor, fungerar för närvarande en förste kontrollör (A 22) såsom souschef. Vid övriga postkontor av överpostmästarklass och samtliga postkontor av klass 1 A är postmästarens närmaste man och ställföreträdare kontrollör (A 20). Dessa befattningshavare ha med nuvarande organisation huvudsakligen att fullgöra arbetsuppgifter såsom personalledare, vaktföreståndare eller vid ett mindre antal postkontor av klass 1 A såsom redogörare. De kunna följaktligen icke i erforderlig utsträckning biträda postmästaren med driftledningen. Styrelsen föreslår nu att de befrias från mindre kvalificerade åligganden och i stället från postmästaren övertaga och självständigt handlägga en del av dennes arbetsuppgifter. Styrelsen anför följande.

Souschefen vid postkontoren av överpostmästarklass och klass 1 A bör — förutom de uppgifter som tillkomma honom i egenskap av postmästarens närmaste man och ställföreträdare — i första hand svara för den interna administrationen och driftledningen inom själva postkontoret, medan postmästaren företräder postkontoret utåt, uppdrager de allmänna riktlinjerna för ernående av god driftekonomi och handhar administrationen och driftledningen inom postområdet i dess helhet med alla därinom befintliga postanordningar. Souschef bör övertaga postmästarens befogenheter att bevilja underlydande personal ledigheter, att förordna vikarier och att föranstalta om personalförstärkning och övertidstjänstgöring.

I egenskap av driftledare närmast under postmästaren bör souschefen bl. a. ha till åliggande att utöva daglig tillsyn över arbetets gång inom postkontorets olika avdelningar, att avpassa personalstyrkan efter tillfälliga växlingar i arbetsmängden, att tillse att gällande allmänna expeditörs-, kon-

tröi- och säkerhetsföreskrifter åtydas och att rationella arbetsmetoder tillämpas, att planlägga större säsongbetonade arbeten och dylikt samt att utarbeta förslag till de ändringar i fråga om personal och postanordningar, som erfordras på grund av poströrelsens utveckling.

På souschef måste ställas höga krav i fråga om allmän erfarenhet, duglighet, initiativkraft, vilja att ta ansvar samt förmåga att dels organisera, planera och leda arbetet, dels förtroendefullt samarbeta med såväl över- som underordnade. Det synes därför motiverat, att souschefsbefattningen placeras i relativt hög lönegrad, något som även är angeläget för att undvika alltför täta ombyten. Vid inplacering på löneskalan bör hänsyn också tagas till löneställningen dels för postkontorets chef (A 26 för överpostmästare och A 25 för postmästare av klass 1 A), dels för övrig befälspersonal vid postkontoret. För souschefens auktoritet är det nödvändigt, att han erhåller högre tjänsteställning än de befattningshavare som skulle stå närmast under honom (i allmänhet kontrollörer i A 20; vid postkontoren Göteborg 1, Stockholm 1 och Stockholms bangårdspostkontor förste kontrollörer i A 22).

I anslutning härtill föreslår styrelsen, att souschefsbefattningarna vid postkontoren Göteborg 1, Malmö 1, Stockholm 1 och Stockholms bangårdspostkontor placeras i A 24 samt att övriga souschefsbefattningar vid postkontoren av överpostmästarklass och klass 1 A placeras i A 22. Rörande de fyra förstnämnda postkontoren anför styrelsen följande.

Den högre lönegradsplaceringen för souscheferna vid postkontoren Göteborg 1, Malmö 1, Stockholm 1 och Stockholms bangårdspostkontor är motiverad av den särställning, som dessa fyra postkontor intaga och som ingalunda enbart beror på deras dominans i fråga om frankoteckensuppbördens storlek. Särskilt på grund av det stora antalet underlydande befattningshavare och postanordningar äro vid dessa postkontor de med administrationen och driftledningen sammanhängande arbetsuppgifterna betydligt mera omfattande och krävande än vid de större postkontoren i allmänhet.

Ett kvalitativt bedömande av de uppgifter, som åvila ledningen för en större underlydande personal inom postverket, kan ingalunda utan vidare baseras på en jämförelse med antalet befattningshavare inom andra verksamhetsområden, där större personalgrupper i många fall under arbetsledningens omedelbara uppsikt sysselsättas med i stort sett ensartade göromål. Man måste taga med i beräkningen, att varje funktionär i den egentliga posttjänsten har att efter ett av arbetsledningen för honom till tid och rum i detalj planlagt och utformat arbetsprogram fullgöra ett flertal olikartade arbetsuppgifter, av vilkas riktiga och rättidiga utförande försändelsernas behandling och framkomst till varje enskild adressat är helt beroende.

Överpostmästarna vid postkontoren Göteborg 1 och Malmö 1 ha bl. a. till åliggande att centralt handlägga vissa frågor, som beröra samtliga inom dessa städer belägna postkontor, såsom ordnande av postutdelning och posttransporter, postkontorens öppethållande, anskaffning och disponering av reservpersonal. Under postkontoret Stockholm 1 lyder ett synnerligen vidsträckt postområde, vilket bl. a. omfattar Stockholms skärgård, vars komplicerade trafikförhållanden ställa synnerligen stora krav på postkontorsledningens skicklighet och initiativkraft i fråga om åtgärder för skärgårdens i kommunikationshänseende ofta missgynnade befolkning. Även den inre administrationen, som huvudsakligen måste åvila souschefen, är synnerligen krävande, vilket bl. a. belyses av det faktum, att Stockholm 1 har större frankoteckensuppbörd än rikets övriga postkontor med undantag för Stockholms bangårdspostkontor.

Till Stockholms bangårdspostkontor har i största möjliga utsträckning centraliserats behandlingen av den avgående posten från Stockholm. Vid detta specialkontor företer arbetsmängden betydligt större fluktuationer än annorstädes i postverket. En ur kostnadssynpunkt ändamålsenlig avvägning av personalbehovet efter den dag för dag skiftande arbetsvolymen är följaktligen i särskilt hög grad beroende av arbetsledningens planerings- och organisationsförmåga och kontinuerliga arbetskontroll. På souschefen vid detta postkontor ställas därför stora och speciella krav.

Nya förste kontrollörsbefattningar i A 22 skulle enligt styrelsens förslag inrättas vid postkontoren av överpostmästarklass Borås 1, Uppsala 1 och Örebro 1 samt postkontoren av klass 1 A Halmstad 1, Hälsingborg 1, Karlskrona 1, Kristianstad, Växjö, Karlstad 1, Eskilstuna 1, Jönköping 1, Kalmar 1, Linköping 1, Norrköping 1, Visby 1, Stockholm 3, Stockholm 5, Stockholm 6, Stockholm 7, Stockholm 12, Stockholm 16, Falun, Gävle 1, Västerås 1, Sundsvall 1, Östersund 1 och Umeå 1. Sammanlagt skulle alltså 27 förste kontrollörsbefattningar inrättas.

Även postmästarna vid postkontoren av klass 1 B föreslås skola beredas arbetslindring genom att den självständiga handläggningen av vissa driftledande arbetsuppgifter överflyttas till souschef. De göromål, som skola överflyttas å souschefen, äro dock icke av så kvalificerad beskaffenhet, att särskilda souscheffsbefattningar för närvarande erfordras vid dessa postkontor. I stället föreslås, att kontrollören-redogöraren vid de postkontor av klass 1 B, vid vilka sådan befattning finnes, befrias från vissa mindre väsentliga åligganden samt med bibehållande av redogörarskapet övertager de nya och kvalificerade göromål, som skola förenas med souscheffskapet. Vid de tio postkontor av klass 1 B, vid vilka enligt den förut lämnade redogörelsen särskild redogörare skulle inrättas, föreslås souscheffskapet kombinerat med redogörarskapet. Med hänsyn härtill anser styrelsen, att befattningarna böra placeras såsom kontrollörer i A 20 i samband varmed en förste postassistentbefattning i A 17 kan indragas vid vart och ett av dessa postkontor.

Vad angår frågan om *överflyttning av vissa arbetsuppgifter från postassistenterna* erinrar styrelsen, att postassistentkårens uppgift främst är att vara rekryteringsgrupp för tjänster i 17 och högre lönegrader. Postassistenterna anlitas i första hand såsom vikarier å sådana befattningar. Då de icke tagas i anspråk för vikariat, uppehålla de *antingen* befattningar, med vilka huvudsakligen är förenad kassatjänst och för vilka endast erfordras postexpeditörsutbildning, *eller också* egentliga postassistentbefattningar, vilka förbehållits postassistentutbildade tjänstemän.

Vid ett mindre antal postkontor äro de med postassistentbefattning förenade göromålen av så kvalificerad art, att befattningarna ansetts böra utbytas mot förste postassistentbefattningar i A 17, varvid befattningarna även tillförts en del administrativa göromål från postmästaren eller annan befälspersonal. I ett fåtal fall föreslås, att postassistentbefattningarna genom ändring i arbetsfördelningen ersättas med befattningar i 11 eller lägre lönegrader. Vidare föreslås, att de postassistenter, vilka vid vissa postkontor i Stockholm

biträda med arbetsledningen å brevbärarexpedition, utbytas mot förste expeditionsförmän i A 15. Ej heller anses, att fullständig postassistentutbildning är erforderlig för sortering av post till utlandet. Denna arbetsuppgift bör i stället överflyttas på postexpeditörsutbildad personal, som genomgått en kompletteringskurs i utländsk postgeografi. Styrelsen föreslår därför, att de postassistenter, vilka uteslutande sysselsättas med sortering av post till utlandet, utbytas mot förste postexpeditörer i A 13. För övriga göromål i samband med utlandspostens behandling bör däremot fortfarande anlitas postassistentutbildad personal.

Egentliga postassistentbefattningar skulle alltså endast finnas hos styrelsen, vid postdirektionerna samt vid vissa fasta eller ambulanta utväxlingspostanstalter för mera kvalificerade göromål i den utrikes postutväxlingen. I övrigt skola postassistenterna, då de icke anlitas för vikariat å högre befattning eller uppdrag i egen grad, huvudsakligen sysselsättas med kassagöromål. Fördelen härav består bland annat i att postassistenterna utan svårighet kunna ersättas med postexpeditörer, då de behöva anlitas för att biträda befälspersonalen med brådskande och arbetskrävande administrativa uppgifter.

Styrelsen hemställer slutligen i enlighet med postkontorsutredningens förslag, att *föreståndaren för postgiroavdelningen vid postkontoret Göteborg 1* uppflyttas från kontrollör i A 20 till förste kontrollör i A 22. Till stöd härför anför styrelsen följande.

Den nuvarande lönegradsplaceringen fastställdes med hänsyn till verksamhetens omfattning under år 1931. Sedan dess har rörelsen avsevärt utvidgats. Antalet till avdelningen anslutna postgirokonton har från 1931 till 1944 ökat med 156 %, antalet gireringar med 297 % och antalet utbetalningar med 488 %. Denna utveckling har medfört en sådan ökning av föreståndarens arbete och ansvar, att hans nuvarande löneställning måste anses alltför låg, särskilt med tanke på de speciella egenskaper och förutsättningar, som han måste besitta för att med gott resultat fullgöra sina självständiga och ofta grannliga arbetsuppgifter i förbindelse med postgirots kunder. Med hänsyn härtill har styrelsen uppdragit åt ifrågakvarande tjänsteman att från och med den 1 januari 1946 tills vidare bestrida göromål, som eljest ankomma på förste kontrollör (A 22). Efter studiebesök å avdelningen och jämförelse med andra befälstjänster har postkontorsutredningen funnit föreståndarens arbetsuppgifter vara av så kvalificerad art och ställa sådana krav på honom, att en definitiv uppflyttning till förste kontrollörsgrad synes fullt befogad.

Vid bifall till förslaget kan en kontrollörsbefattning i A 20 indragas.

Allmänna lönenämnden har avgivit utlåtande över generalpoststyrelsens framställning den 28 januari 1947.

Lönenämnden har därvid framhållit, att vissa av styrelsens förslag — inrättande av redogörarbefattning i A 18 och uppflyttning av förste postexpeditör från A 12 till A 13 — äro av den art, att de bort komma under omprövning i ett vidare sammanhang. Med beaktande av vad styrelsen anfört har lönenämnden emellertid icke velat framställa yrkande om uppskov med ett ställningstagande till förslagen.

Beträffande differentieringen av redogörarbefattningarna anför lönenämnden följande.

Lönenämnden måste för sin del ställa sig i viss mån tveksam gentemot förslaget om en differentiering av redogörarbefattningarna efter deras placering å postkontor av olika klass, eftersom klassificeringen även grundar sig på faktorer, som icke ha något direkt samband med postkontorets medelsrörelse. Differentieringen borde i stället grunda sig på en undersökning rörande föreliggande skiljaktigheter i fråga om medelsrörelsens sammansättning och omfattning. Lönenämnden är emellertid icke beredd att framlägga något förslag i detta hänseende.

Förslaget att redogörarsysslorna vid postkontoren normalt skola vara att hänföra till 18 lönegraden finner lönenämnden i och för sig godtagbart. Erinras må, att vid de tre andra kommunikationsverken finnas inrättade förste bokhållarebefattningar i A 18. Lönenämnden vill vidare erinra, att efter genomförandet från och med den 1 juli 1947 av den nya löne regleringen befattningarna såsom förste postassistent i A 17, den nya befattningen i A 18 och kontrollörsbefattningen i A 20 komma att tillhöra tre omedelbart på varandra följande lönegrader Ca 21, Ca 22 och Ca 23. Den gradering av göromål av i huvudsak samma slag på flera intill varandra liggande lönegrader, som härigenom blir erforderlig, synes lönenämnden föga rationell. Därtill kommer, att berörda anordning kan medföra vissa ojämnheter i löneklassplaceringshänseende, eftersom — enligt vad lönenämnden under hand inhämtat — beföringsgången kan tänkas komma att variera för olika befattningshavare på så sätt, att en del befördras från Ca 21 till Ca 22 och därifrån till Ca 23, medan andra befördras direkt från Ca 21 till Ca 23. De förra kunna härigenom erhålla en gynnsammare ställning i löneklassplaceringshänseende.

Lönenämnden har icke funnit anledning till erinran mot att för souschefs-befattningarna utnyttjas de av styrelsen föreslagna tjänstegraderna. Lönenämnden är emellertid icke övertygad om lämpligheten av att låta souschefens löneställning bestämmas av postkontorets klass. Enligt lönenämndens mening borde göromålets art och omfattning i det särskilda fallet vara avgörande för souschefens tjänstegrad.

Ej heller har lönenämnden velat motsätta sig förslaget om uppflyttning av förste postexpeditörerna från A 12 till A 13. Härvid har lönenämnden beaktat, att en viss förbättring av beföringsmöjligheterna inom postexpeditörskarriären synes önskvärd. Styrelsens förslag omfattar även förste postexpeditörsbefattningarna inom styrelsen, för närvarande fyra. För dessa anser sig lönenämnden icke kunna tillstyrka någon uppflyttning. Vid bifall här till skulle alltså dessa befattningar tills vidare uppföras å övergångsstat.

De förslag, som generalpoststyrelsen framlagt på grundval av 1945 års post-*Departements-*kontorsutrednings undersökningar, syfta till en rationell arbetsfördelning. Vid undersökningen har nämligen kunnat konstateras, att befälspersonalen vid postkontoren måste ägna den väsentligaste delen av arbetstiden åt handläggning av löpande ärenden, särskilt räkenskapsgöromål och redovisningskontroll. Befälspersonalen har därför icke i erforderlig utsträckning kunnat ägna sig åt så betydelsefulla arbetsuppgifter som allmän tillsyn över posttrafiken, arbetsledning, driftkontroll och kundtjänst. Särskilt betydelsefullt är att post-

mästarna få tillräcklig tid över för initiativ och utredningar i trafikfrågor, icke minst med tanke på möjligheterna att förbättra landsbygdens postförhållanden.

Den av styrelsen föreslagna rationaliseringen av arbetsfördelningen har främst sikte på en differentiering mellan administrativa arbetsuppgifter och räkenskapsgörömmål samt förstärkning och effektivisering av driftledningen genom att särskilda souschefsbefattningar inrättas. Därjämte föreslås, att mindre väsentliga arbetsuppgifter överflyttas från befälspersonalen till befattningshavare i lägre lönegrad samt att vissa arbetsuppgifter, som för närvarande fullgöras av postassistenter, överflyttas till andra befattningshavare eller befattningshavargrupper.

Vad styrelsen sålunda föreslagit föranleder icke någon erinran från min sida. De nya grunderna böra i enlighet med styrelsens förslag tillämpas från och med den 1 juli 1947.

Den i förhållande till gällande tjänsteförteckning mest iögonenfallande förändringen, som styrelsens förslag innebär, består i att förste postassistent, som nu förekommer i A 17, skulle införas även i A 18 samt att förste postexpeditör skulle uppflyttas från A 12 till A 13. Liksom allmänna lönenämnden anser jag, att det hade varit önskvärt, att dessa spörsmål blivit föremål för bedömning i ett vidare sammanhang. De skäl, som styrelsen anfört för de ifrågasatta förändringarna, synas mig emellertid övertygande. Jag förutsätter dock, att förändringarna icke komma att åberopas såsom prejudicerande för andra befattningshavarkategorier.

Den av styrelsen föreslagna löneställningen för redogörar- och souschefsbefattningarna anser jag mig liksom lönenämnden böra tillstyrka. Förslaget utmynnar i denna del, såvitt angår den av riksdagen fastställda personalförteckningen, i att 4 befattningar såsom förste kontrollör uppflyttas från A 22 till överkontrollör i A 24 samt att 27 befattningar såsom kontrollör uppflyttas från A 20 till förste kontrollör i A 22. Jag har ej heller funnit anledning till erinran mot uppflyttning av befattningen såsom föreståndare för postgiroavdelningen vid postkontoret Göteborg 1 från kontrollör i A 20 till förste kontrollör i A 22.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle antalet befattningar såsom överkontrollör ökas från 10 till 14 och antalet befattningar såsom förste kontrollör ökas från 16 till 40. Å Kungl. Maj:t torde få ankomma att framdeles meddela beslut rörande de förändringar beträffande den för befattningshavare i högst A 20 gällande personalförteckningen, som föranledas av styrelsens förslag, samt rörande det antal befattningar såsom förste postexpeditör i A 12, som bör uppföras å övergångsstat.

Uppflyttning av föreståndaren för blankettryckeriet från förste intendent i A 27 till byrådirektör i A 28. Föreståndaren för blankettryckeriet erhöll sin nuvarande löneställning den 1 juli 1945.

Till stöd för den föreslagna uppflyttningen har *generalpoststyrelsen* anfört i huvudsak följande.

Postverkets blankettryckeri torde för närvarande vara ett av landets största civiltryckerier. Det framställer alla postverkets blanketter — med undantag av kuvert — samt utför praktiskt taget allt annat tryck ävensom allt bindningsarbete för postverkets behov. Tryckeriets maskinella utrustning utgöres för närvarande av 47 tryckpressar (däruv 2 rotationstryckpressar), 11 skärmaskiner och 4 sättmaskiner samt ett 40-tal bokbinderimaskiner. Ytterligare 1 rotationstryckpress och 5 andra tryckpressar samt 1 sättmaskin äro inköpta för leverans inom den närmaste tiden. Antalet anställda uppgår för närvarande till 247 personer.

Från och med den 1 november 1945 har all upphandling för postverkets blankettförråd (kuvert, omslagspapper, tidningsremсор m. m.), vilken tidigare omhänderhäfts av styrelsens förrådsavdelning, överflyttats på tryckeriföreståndaren. Det är vidare avsett, att denne skall tilldelas nya viktiga arbetsuppgifter i samband med tillämpningen från och med den 1 januari 1947 av Kungl. Maj:ts cirkulär med bestämmelser rörande inköp och användning av vissa slag av papper, kuvert och läskpapper för statens behov. Enligt nämnda cirkulär skall det bl. a. ankomma på styrelsen att medgiva statsmyndigheterna undantag från vissa föreskrifter angående format m. m.

Från 1946 års början har tryckeriet övertagit kontrollen och distributionen av för postgirots kunder framställda blanketter till giro- och utbetalningskort. På grund härav har vid tryckeriet upprättats en särskild s. k. häfteskontrollavdelning, som sysselsätter 15 personer.

Skatteuppbördsreformen har under år 1946 tillfört tryckeriet avsevärt ökat arbete och nya viktiga uppgifter. Postverkets utvidgade uppbördsorganisation kräver en betydande mängd blanketter. Ett 70-tal blanketter ha tillkommit, av vilka några måste tryckas i miljonupplagor. Vidare har tryckeriet, som alltsedan 1918 levererat blanketter till debetsedlar för kronoskatteuppbörden på landsbygden, fått sig ålagt att anskaffa för hela riket utom Stockholms stad erforderliga blanketter till debetsedlar å preliminär skatt, fastighetsskatt, slutlig skatt och tillkommande skatt. Debetsedlarna för preliminär skatt och slutlig skatt skola tryckas i särskilda upplagor för varje uppbördsdistrikt. Medan antalet tidigare levererade debetsedlar icke översteg 3 miljoner per år, har tryckeriet för skatteuppbörden under år 1947 framställt — eller i viss utsträckning från andra tryckerier anskaffat — omkring 7,5 miljoner debetsedlar. När från och med år 1948 även debetsedlar å slutlig skatt komma att utfärdas, torde det antal debetsedlar, som tryckeriet har att leverera, komma att uppgå till över 12 miljoner per år. Sedan den beställda rotationstryckpressen erhållits, är det avsett, att samtliga dessa debetsedlar skola framställas å postverkets tryckeri.

Det är uppenbart, att tryckeriets arbete med framställning av miljontals debetsedlar — ofta under stark forcering och jämsides med andra stora beställningar — ställer synnerligen höga krav på föreståndarens förmåga av planläggning och arbetsledning. Det är på honom det främst beror, att leverans av debetsedlar till vederbörande myndigheter sker utan försening och att statsverkets kostnader för debetsedlarnas framställning hållas så låga som möjligt.

Styrelsen föreslår sålunda, att befattningen uppflyttas till A 28, därvid tjänstetiteln byrådirektör synes lämplig särskilt med hänsyn till föreståndarens uppgift att företräda företaget utåt.

Allmänna lönenämnden har med hänsyn till den utveckling, blankettryckeriet genomgått, icke velat motsätta sig styrelsens förslag.

Departements-
chefen.

Även jag anser mig böra tillstyrka generalpoststyrelsens förslag. Jag har därvid liksom allmänna lönenämnden särskilt fäst mig vid den utveckling av blankettryckeriets rörelse, som ägt rum, och de uppgifter av delvis kvalificerad art, som föreståndaren för tryckeriet under senare år tillförts.

Uppflyttning av föreståndaren för postmuseum från aktuarie i A 21 till intendent i A 24. Befattningen inrättades den 1 juli 1936. I fråga om den föreslagna uppflyttningen anför *generalpoststyrelsen* följande.

Under de 10 år, som förflutit, sedan museet erhöll sin mera självständiga organisatoriska ställning, har verksamheten inom detsamma väsentligt utökats och komplicerats. Detta gäller särskilt arbetet inom den filatelistiska avdelningen, vilken numera växt ut till den största statliga frimärkssamlingen i världen. Härtill kommer, att den nyligen kompletterats med ett synnerligen omfattande filatelistiskt bibliotek, till vilket någon motsvarighet ej heller finnes vid statligt museum annorstädes i världen. Frimärkssamlingens värde uppskattades år 1935 till närmare en miljon kronor men torde för närvarande ligga avsevärt över detta belopp. Enbart det ekonomiska ansvaret för museets föreståndare är således mycket stort, vartill kommer, att han måste vara synnerligen väl förtrogen med filatelien och dess olika verksamhetsformer. Även avdelningen för de historiska samlingarna har under de gångna tio åren i hög grad utökats och kompletterats.

De förändringar, som postmuseum genomgått sedan föreståndartjänstens tillkomst, framgå icke minst av de ökade utrymmen, som efter hand erfordrats för museets räkning. Under det att museet under år 1936 förfogade över en golvyta av endast omkring 800 m², disponerar det för närvarande en sammanlagd golvyta av omkring 2 000 m². Utvecklingen belyses även därav, att antalet besökande i museet företett en ganska jämn stegring och nu är mer än dubbelt så stort som år 1936.

Museiföreståndarens uppgifter inskränka sig emellertid icke till arbete inom själva museet, utökning, ordnande och vård av dess samlingar m. m. På grund av den ingående kännedom, han måste äga i filatelistiska spörsmål, har det fallit sig naturligt, att han i stor utsträckning anlitas för att uppehålla den i flera hänseenden värdefulla kontakten med organisationerna inom filatelien. Detta sker bl. a. genom föredrag samt ordnande av frimärksutställningar både inom postmusei lokaler och hos filatelistföreningar runt om i landet. Även planering för postverkets deltagande i andra utställningar och ordnandet av utställningsmaterialet hör helt naturligt till museiföreståndarens åligganden. Med det betydande intresse, som postverkets avdelning på en utställning kan påräkna hos allmänheten, och den allt större vikt, som denna form av upplysningsverksamhet i fråga om postverkets funktioner med all rätt tillmätas, är det uppenbart, att stora fordringar på kunnighet ej endast i museala hänseenden måste ställas på museiföreståndaren.

Allmänna lönenämnden har för prövning av förslaget avlagt besök vid museet. Vad därvid inhämtades har icke övertygat lönenämnden om att de med föreståndarskapet förenade arbetsuppgifterna i och för sig och under alla förhållanden motivera tjänstens placering i A 24. Lönenämnden erhöll emellertid det intrycket, att tjänsten under den upporganisation av museet, som pågått under senare år och ännu ej avslutats, ställt och kommer att ställa stora krav på innehavaren. Då den nuvarande föreståndaren därjämte under mångårig verksamhet inom museet förvärvat särskilda kvalifikationer

för handhavandet av samlingarna, i främsta rummet den stora och värdefulla frimärkssamlingen, vill lönenämnden icke motsätta sig att föreståndartjänsten nu uppflyttas till A 24. I samband härmed bör dock föreskrivas, att när den nuvarande föreståndaren lämnar befattningen, frågan om dess lönegradsplacering skall tagas upp till omprövning.

Liksom allmänna lönenämnden anser jag i viss mån tveksamt, huruvida de med befattningen såsom föreståndare för postmuseum förenade arbetsuppgifterna motivera en så pass hög löneställning som A 24. På de skäl, lönenämnden anfört, vill jag dock icke motsätta mig den föreslagna uppflyttningen. Jag förutsätter dock, att befattningens inplacering på löneskalan upptages till omprövning vid inträffande vakans. Departements-
chefen.

Inrättande av 1 postmästarbefattning av klass 2 i A 22 och 1 byråsekreterarbefattning i A 21 å andra byråns fastighetsavdelning. Postmästarbefattningen är avsedd för postkontoret Göteborg 12 i stadsdelen Majorna. Postkontoret har inrättats såsom tillfälligt postkontor av klass 2 och trätt i verksamhet den 25 november 1946. Andra byråns fastighetsavdelning förestås av en förste byråsekreterare i A 24. Den nya byråsekreterarbefattningen, vilken uppehållits såsom tillfällig sedan den 1 januari 1946, skulle främst utnyttjas för att bereda föreståndaren lättnad i hans arbetsbörd.

Generalpoststyrelsen anför följande.

Till *postkontoret Göteborg 12* ha från postkontoret Göteborg 1 överflyttats 11 brevbärförmän och 39 brevbärare, vilka fullgöra brevbäring inom Majorna, Kungsladugård, Sannaområdet och Nya Varvet. Dessutom har postkontoret tillförts 5 brevbärare och 15 brevbärrådgivarna. Personalen i övrigt utgöres, fränsett postmästaren, för närvarande av 2 förste postassistenter, 6 postexpeditörer, 1 förste expeditionsförman i A 12, 2 förste postiljoner i A 9, 3 postiljoner i A 7 samt 1 kontorsbiträde. På grund av sitt läge torde det nya postkontoret komma att anlitas av ett mycket stort antal korrespondenter. Rörelsen beräknas bli av minst samma omfattning som vid de postkontor inom Göteborg, vilka tillhöra klass 2. Då det nya postkontoret med hänsyn till utdelningsområde och brevbärrstyrka blir det största i Göteborg näst efter postkontoret Göteborg 1, råder det ingen tvekan om att det mer än väl kommer att fylla fordringarna för inplacering i klass 2. Därtill kommer, att rörelsen kan väntas bli än större under de närmaste åren på grund av den livliga byggnadsverksamheten inom de områden, som betjänas av det nya postkontoret.

Förste byråsekreterarbefattningen å *andra byråns fastighetsavdelning* inrättades den 1 juli 1939. Arbetsmängden inom fastighetsavdelningen hade nämligen då nått en sådan omfattning, att det visat sig nödvändigt att anställa en befattningshavare med uppgift att vid sidan av den direkta handläggningen av viktigare ärenden leda arbetet inom avdelningen samt självständigt meddela beslut beträffande vissa grupper av ärenden. Sedan dess har arbetsmängden inom fastighetsavdelningen fortsatt att växa. Orsaken härtill är framför allt att söka i den ständiga ökningen av fastighetsbeståndet. Denna utveckling har medfört en synnerligen kraftig arbetsbelastning för förste byråsekreteraren, vartill kommer att det varit nödvändigt

att överflytta åtskilliga uppgifter från byråchefen till förste byråsekreteraren. Icke minst till följd härav äro hans arbetsuppgifter numera så omfattande och ansvarsfulla, att det ter sig oundgängligen nödvändigt att bereda honom arbetslättnad. Detta synes lämpligast böra ske genom att åt annan tjänsteman anförtros att självständigt handlägga i första hand en del av de ärenden, som hänföra sig till vicevärdskapet för postverkets fastigheter i Stockholm. Förvaltningen av de miljonvärden, som äro nedlagda i dessa fastigheter, till vilka inom en nära framtid komma att ansluta sig planerade posthusbyggnader i Bromma, Årsta, Hägersten och Gärdesstaden, bör givetvis ske med största omsorg, om ej det ekonomiska utbytet av fastighetsinnehavet skall äventyras. Ifrågavarande tjänsteman skulle därjämte biträda vid större utredningsarbeten och i övrigt handlägga löpande ärenden. Med hänsyn till arten av de göromål, som sålunda skulle åvila honom, bör han icke placeras i lägre lönegrad än A 21.

Allmänna lönenämnden har lämnat styrelsens ifrågavarande förslag utan erinran.

*De departements-
chefen.*

Vad generalpoststyrelsen föreslagit föranleder ej heller från min sida någon erinran. Jag tillstyrker alltså, att en postmästarbefattning av klass 2 i A 22 och en byråsekreterarbefattning i A 21 uppföras å ordinarie stat.

**Inrättande av 3 förste kontrollörsbefattningar i A 22 i anledning av upp-
bördsreformen.** I enlighet med generalpoststyrelsens förslag, vilket av allmänna lönenämnden lämnats utan erinran, tillstyrker jag, att 3 förste kontrollörsbefattningar i A 22 inrättas, avsedda för föreståndarna för skatteavdelningarna vid postkontoren Malmö 1 och Göteborg 1 samt den vid styrelsen inrättade s. k. skatterevisjonen. Vid bifall härtill och till vad jag i det föregående förordat beträffande den arbetsledande personalen vid postkontoren bör antalet befattningar såsom förste kontrollör i A 22 bestämmas till 43.

Övriga av departementschefen tillstyrkta förslag. Generalpoststyrelsen har vidare föreslagit uppflyttning av följande befattningar, nämligen förste revisorn å medelsrevisionen från A 24 till A 26, 1 förste kontrollör å medelsbokhållarekontoret från A 22 till förste revisor i A 24, 1 kontrollör å bankavdelningens korrespondensavdelning från A 20 till förste kontrollör i A 22 samt 1 kontrollör å samma avdelnings kansli från A 20 till byråsekreterare i A 21.

Beträffande de olika befattningshavarnas arbetsuppgifter har *generalpoststyrelsen* anfört i huvudsak följande.

Förste revisorn å medelsrevisionen är föreståndare för avdelningen. Revisionsarbetet har företett en oavbruten ökning. Föreståndaren för medelsrevisionen har till uppgift att planlägga, leda och övervaka den övriga revisionspersonalens arbete. Han har därjämte att själv handlägga viktigare anmärkningsärenden, i förekommande fall avgiva påminnelser i dylika ärenden samt, då under granskningsarbetets gång gjorts iakttagelser, som anses vara av beskaffenhet att böra föranleda särskild åtgärd från sty-

relsens sida eller eljest komma till dess kännedom, därom avlåta anmälningar och framställningar. Vissa förenklingar i revisionsarbetet ha genomförts på förslag av besparingsberedningens kontorsutredning. Dessa förenklingar ha medfört, att den ständigt ökade arbetsvolymen kunnat avverkas utan personalökning. Omläggningen har vidare medfört visst utbyte av personal i högre lönegrader mot billigare arbetskraft. Detta har emellertid i sin tur lett till skärpta krav på föreståndaren. I likhet med kontorsutredningen anser därför styrelsen, att befattningen bör placeras i A 26.

Förste kontrollören å medelsbokhållarekontoret är föreståndare för kontoret. Sedan den 1 juli 1939 har befattningen varit placerad i A 22. Å kontoret bokföras postverkets samtliga inkomster och utgifter samt upprättas postverkets bokslut. Den kraftiga ökningen av postverkets rörelse har givetvis inverkat på kontorets och dess föreståndares ansvar och arbetsuppgifter. Föreståndaren har att handlägga, leda och övervaka arbetet inom kontoret. Det åligger honom dessutom att föra postverkets huvudbok, som omfattar medel tillhörande postverkets driftsbudget och kapitalbudget ävensom omhändertagna medel, såsom postanvisnings-, postgiro-, tidnings-, radiolicens-, folkpensions- och obligationsmedel. Han har därjämte att upprätta postverkets bokslut och således svara för riktigheten av det överskottsbelopp av poströrelsen, som framkommit på grund av huvudbokföringen, ävensom för riktigheten av postverkets i bokslutet balanserade tillgångar och skulder. Han har jämväl att fastställa och svara för riktigheten av de belopp för försålda statsstämplar och radiolicenstecken, som skola levereras till statsverket respektive telegrafstyrelsen. Föreståndaren har vidare att upprätta och till vissa departement, riksräkenskapsverket m. fl. avgiva uppgifter och rapporter avseende postverkets räkenskaper och ekonomiska förhållanden. Till honom såsom chef för postverkets centrala räkenskapsväsende vända sig redogörarna vid postanstalterna med förfrågningar, då tveksamhet råder rörande bokföringen eller då stämning icke erhålles i räkenskaperna.

Kontrollören å bankavdelningens korrespondensavdelning förestår avdelningen. Den nuvarande löneställningen fastställdes år 1930. Skriftväxlingsarbetet och vad därmed sammanhänger är oftast mycket forcerat. Ankommande skrivelser skola om möjligt besvaras på dagen. I fråga om samtliga ärenden gäller, att föreståndaren måste under en begränsad tid utan föregående koncept för avdelningens stenografer direkt diktera skrivelser i ofta besvärliga spørsmål. Det inses härav, att föreståndaren måste icke endast besitta god förmåga att uttrycka sig snabbt och ledigt utan även vara grundligt förtrogen med bankavdelningens hela verksamhetsfält. Bankavdelningens korrespondensavdelning torde i mångt och mycket fullgöra ett byråkanslis uppgifter men fyller dessutom ungefär samma funktion som en motsvarande avdelning inom ett privat företag. Därtill kommer korrespondensavdelningens befattning med utlandslikviderna. Föreståndaren för denna avdelning fullgör ett kvalificerat arbete, som är förenat med desto större ansvar som han på grund av arbetets beskaffenhet måste handla förhållandevis självständigt. Till följd av postgiro- och postsparbanksrörelsernas kraftiga expansion har omfattningen av korrespondensen år för år ökat samtidigt som skriftväxlingen komplicerats.

Kontrollören å bankavdelningens kansli har till uppgift att jämte en förste byråsekreterare i A 24 biträda postsparbankschefen med handläggningen av större ärenden av organisatorisk och ekonomisk art, att upprätta förslag till nya eller ändrade författningsbestämmelser samt cirkulärmeddelanden angående postsparbanken och postgirot ävensom att utarbeta samt vid behov granska och komplettera bankavdelningens interna or-

der och arbetsföreskrifter. Åt kontrollören har uppdragits att självständigt verkställa utredningar och upprätta förslag till skrivelser och utlåtanden. Det åligger honom dessutom bland annat att uppgöra inkomst- och utgiftsberäkningar beträffande postsparbanken och postgirorörelsen, att upprätta avräkningar med riksgäldskontoret beträffande försäljningen av svenska statens sparobligationer och inlåning på s. k. rikskonton, att bereda ärenden avseende ersättning till postverket för vissa av postsparbanken och postgirokontoret utförda bestyr vid sidan av den egentliga postsparbanks- och postgirorörelsen samt att bereda ärenden avseende postsparbankens sparavtalsrörelse.

Allmänna lönenämnden har lämnat styrelsens ifrågavarande förslag utan erinran.

Departements-
chefen.

Generalpoststyrelsens ifrågavarande förslag äro grundade på den kvalitativa skärpning av de med befattningarna förenade arbetsuppgifternas art och omfattning, som inträffat efter det befattningarna erhållit sin nuvarande lönegradsplacering. I vissa fall bero förändringarna på organisatoriska omläggningar inom berörda arbetsområden. Liksom allmänna lönenämnden finner jag icke anledning till erinran mot att de av styrelsen föreslagna justeringarna av lönesättningen vidtagas.

Vid bifall härtill torde å Kungl. Maj:t få ankomma att meddela beslut om minskning av antalet kontrollörsbefattningar i A 20 med 2.

Sammanfattning. Vid bifall till vad jag i det föregående förordat skulle beträffande *personalförteckningen* vidtagas följande ändringar, nämligen ökning av antalet byrådirektörer i A 28 från 4 till 5, minskning av antalet förste intendenten i A 27 från 2 till 1, införande av 1 förste revisor i A 26, ökning av antalet intendenten i A 24 från 2 till 3, ökning av antalet överkontrollörer i A 24 från 10 till 14, ökning av antalet förste kontrollörer i A 22 från 16 till 43, ökning av antalet postmästare av klass 2 i A 22 från 58 till 59, minskning av antalet aktuarier i A 21 från 3 till 2 samt ökning av antalet byråsekreterare i A 21 från 14 till 16.

I *tjänsteförteckningen* skulle införas förste revisor i A 26, förste postassistent i A 18 och förste postexpeditör i A 13, varjämte till förste postexpeditör i A 12 skulle fogas anteckning om att befattningen endast förekommer å övergångsstat.

Telegrafverket.

Uppflyttning av 1 överinspektör å driftsbyrån från A 28 till trafikdirektör i C 6. Befattningshavaren förestår avdelningen för trafiktjänsten.

I skrivelse den 7 januari 1947 har *telegrafstyrelsen* till stöd för uppflyttningen anfört följande.

Å avdelningen för trafiktjänsten handläggas följande ärenden, nämligen allmänna frågor rörande den in- och utländska telefon- och telegraftrafiken, prövning ur trafiksynpunkt av behovet och lämpligheten av nya anlägg-

ningar och byggnader samt ändringar av dem, löpande kontroll och inspektion av personal- och materielhushållningen vid distriktens trafikavdelningar, instruktioner och tjänsteföreskrifter rörande trafiken, antagning, befordring och placering av högre personal vid trafikavdelningarna, trafikpersonalens utbildning, avtalsfrågor rörande kollektivavtalsavlönade telefonister samt avlöningsbestämmelser för telegrambärare och kontraktsanställda understationsföreståndare m. m.

Förslag om uppflyttning av befattningen framfördes även i fjol, men förslaget, som tillstyrktes av allmänna lönenämnden, vann icke statsmakernas bifall. Styrelsen framhöll därvid, att innehavaren av den ifrågavarande tjänsten svarar för ett vidsträckt och synnerligen viktigt arbetsområde, samt betonade särskilt den direkta ekonomiska betydelsen för telegrafverkets rörelse av en kvalificerad och effektiv ledning av avdelningens verksamhet. I betraktande av de krav, som måste ställas på befattningshavaren, samt med hänsyn till det med arbetsuppgifterna följande ansvaret ävensom till den ställning, han intager i förhållande till distriktsbefälet, fann styrelsen befattningshavarens tjänsteställning vara för låg. Styrelsen omnämde även, att på grund av den snabba och oavslåtliga stegringen av telegrafverkets rörelse arbetsbördan för överdirektören å driftsbyrån blivit så stor, att denne måst till trafikavdelningens föreståndare för självständig handläggning och avgörande överlåta ett flertal av överdirektören tidigare handlagda ärendesgrupper.

Med hänsyn till betydelsen, särskilt i driftsekonomiskt hänseende, av de med här omhandlade befattning förenade göromålen samt till det i detta fall med särskild styrka framträdande kravet på en kvalificerad och effektiv insats från befattningshavarens sida, ansåg styrelsen tjänsten i fråga böra till sättas medelst förordnande för viss tid och sålunda överföras från löneplan A till löneplan C. Enligt styrelsens mening vore en placering i C 7 lämplig och skälig. Då emellertid avdelningsdirektörstjänsterna å tekniska byrån, med vilka befattningar den här aktuella tjänsten närmast vore jämförbar, placeras i C 6, inskränkte sig styrelsen tills vidare till att föreslå befattningens hänförande till sistnämnda lönegrad.

Utvecklingen sedan förslaget i fjol framfördes har ytterligare skärpt behovet av att befattningshavarens tjänsteställning revideras, och styrelsen finner det angeläget, att frågan icke uppskjutes längre.

Allmänna lönenämnden har i utlåtande den 20 februari 1947 erinrat om att motsvarighet till ifrågavarande befattningshavare finnes i generalpoststyrelsen och järnvägsstyrelsen. Föreståndaren för avdelningen för trafiktjänsten i telegrafstyrelsen synes emellertid i visst avseende intaga en särställning. På grund av telegrafverkets fortgående tekniskt betonade utveckling kommer nämligen chefen för driftsbyrån i regel att hämtas från teknikernas led. Den för trafiktjänsten ansvarige avdelningsföreståndaren kommer härigenom att intaga en mycket självständig ställning, vilket synes motivera, att han erhåller en viss löneförbättring. Lönenämnden framhåller dock, att det kan ifrågasättas, huruvida icke en förbättring av löneställningen borde åstadkommas genom att överinspektörstjänsten utbytes mot en befattning såsom förste byrådirektör i A 30. Då emellertid förståndarna för tekniska byråns stations- och transmissionsavdelningar enligt beslut av 1945 års riksdag äro placerade såsom avdelningsdirektörer i C 6, har lönenämnden ansett sig böra tillstyrka styrelsens förslag.

Departements-
chefen.

Den utveckling, som telegrafverkets rörelse undergått och som ytterligare torde vara att motse, synes mig utgöra skäl för att nu till slutligt avgörande upptaga frågan om löneställningen för föreståndaren för avdelningen för trafiktjänsten. Liksom allmänna lönenämnden anser jag, att den speciella ställning som föreståndaren intar motiverar en viss löneförbättring. Jag tillstyrker alltså, att befattningen under benämningen trafikdirektör uppflyttas till C 6. Liksom övriga befattningar å C-planen vid telegrafverket bör befattningen tillsättas medelst förordnande på viss tid.

Uppflyttning av verkstadsöveringenjören vid huvudverkstaden i Nynäshamn från C 5 till C 6. Befattningen inrättades den 1 juli 1942. Den är avsedd för föreståndaren för tillverkningsavdelningen.

Telegrafstyrelsen erinrar om att styrelsen vid befattningens inrättande föreslagit, att den skulle placeras i C 6. Styrelsen anför därefter följande.

Med telegrafverkets verkstadsavdelning äro numera införlivade de tidigare till vederbörande distrikt hörande reparationsverkstäderna i Stockholm och Göteborg. Den senare är för närvarande under ombyggnad för upptagande av en del nytillverkningar. En ny större verkstad har tillkommit, förlagd till Vänersborg. Denna sysselsätter för närvarande cirka 300 personer och väntas inom de närmaste åren få sin personalstyrka fördubblad. Ytterligare en stor verkstad är beslutad att förläggas till Sundsvall. I första utbyggnaden skall denna dimensioneras för 600 arbetare, vid full utbyggnad för 1 000 arbetare. Produktions- och verkstadsplaneringen för Sundsvallsverkstaden är i full gång.

Jämsides med denna utveckling av telegrafverkets verkstadsrörelse ha verkstadsöveringenjörens arbetsuppgifter avsevärt utvidgats. Tillverkningsavdelningarna vid samtliga verkstäder ha förlagts under hans ledning, och han har även att svara för den drifts- och verkstadsmässiga planeringen av de nytillkomna och de under ny- eller utbyggnad varande verkstäderna. Under honom sortera, förutom de till ett 20-tal uppgående tillverkningsavdelningarna, följande särskilda avdelningar, nämligen arbetsstudieavdelning med ackordsregister, avdelning för personal- och avtalsfrågor, planeringsavdelning med leveranskontor, verktygsritkontor, serviceavdelning för den inre tjänsten, maskinritkontor, tillverkningskontrollavdelning samt verkstadsskola.

Den verkstadsöveringenjören underordnade personalen uppgår för närvarande till omkring 185 tjänstemän och 1 500 arbetare.

Styrelsen framhåller, att den nuvarande lönegradsplaceringen med hänsyn till det betydligt utökade ansvarsområdet måste anses för låg. De med tjänsten förenade förmånerna understiga i allt för hög grad de villkor, som för likvärdigt arbete erbjudas inom den privata industrien.

Allmänna lönenämnden erinrar, att lönenämnden vid befattningens inrättande tillstyrkt dess placering i C 5. Därefter har verkstadsöveringenjörens arbetsområde vidgats. Vidare läser verkstadsdirektören i allt större utsträckning komma att tagas i anspråk av sådana göromål, som sammanhånga med hans befattning såsom chef för telegrafverkets verkstadsbyrå, vilket medfört att verkstadsöveringenjören erhållit en mera självständig ställning. Lönenämnden tillstyrker därför styrelsens förslag.

De ökade och kvalitativt sett förändrade arbetsuppgifter, som numera *Departements-*
tillkomma verkstadsöveringenjören vid huvudverkstaden i Nynäshamn, synas *chefen.*
mig motivera, att befattningen i enlighet med telegrafstyrelsens av allmänna
lönenämnden tillstyrkta förslag uppflyttas från C 5 till C 6.

Uppflyttning av 6 distriktsingenjörer och 5 trafikinspektörer från A 26 till A 28. Telegrafverkets lokalförvaltning är fördelad på sex distrikt. I fjol föreslog telegrafstyrelsen, att en distriktsingenjör och en trafikinspektör vid ett vart av distrikten uppflyttades från A 26 till A 28 antingen med bibehållen benämning eller med benämningen ändrad till byrådirektör. Styrelsen upprepar nu förslaget utom beträffande distriktsbyrån i Stockholm, där i stället numera av skäl, som i det följande anföras, föreligger behov av ytterligare en trafikinspektörsbefattning i A 26.

Till stöd för förslaget anför *telegrafstyrelsen* följande.

Styrelsen framhöll i fjol, att den utveckling, som telegrafverket genomgått och alltfört genomgår såväl i kvantitativt avseende genom den starka tillväxten av rörelsen som i kvalitativt hänseende genom den pågående tekniska omdaning, har medfört en kraftig ökning av distriktsledningens arbetsuppgifter, vilka efterhand även blivit mer och mer kvalificerade. I samband härmed har det visat sig nödvändigt att, för att distriktschefen skall kunna ägna erforderlig tid åt de största och mest betydelsefulla frågorna rörande distriktets förvaltning och utveckling, undan för undan tilldela hans närmaste medhjälpare, främst då distriktsingenjören och trafikinspektören, allt större befogenheter i fråga om handläggandet och avgörandet av å distriktsbyrån förekommande ärenden samt beträffande inspektion och kontroll m. m. Denna successiva ökning av dessa befattningshavares befogenheter och därmed även av deras ansvar kan med visshet förutses komma att ytterligare fortgå.

Med hänsyn till de starkt ökade fordringarna på distriktsingenjörerna och trafikinspektörerna å distriktsbyråerna samt till deras ansvar för ifrågavarande stora och betydelsefulla arbetsområden fann styrelsen deras nuvarande lönegradsplacering vara för låg.

Utvecklingen under det gångna året har bestyrkt behovet av en snar uppflyttning av ifrågavarande befattningar.

Allmänna lönenämnden erinrar, att lönenämnden i fjol tillstyrkte styrelsens förslag. Lönenämnden tillade dock, att en sådan åtgärd syntes kunna få konsekvenser för motsvarande personal vid statens järnvägars distriktskanslier. Vad därefter förekommit i frågan har icke föranlett något ändrat ställningstagande från lönenämndens sida i annan mån, än som föranledes av att telegrafstyrelsen icke längre vidhåller förslaget om uppflyttning av trafikinspektören å distriktsbyrån i Stockholm.

Vid behandlingen av telegrafstyrelsens motsvarande förslag i fjol förklarade jag mig icke beredd att tillstyrka detsamma. Den av rörelsens fortgående utveckling föranledda överflyttningen på distriktschefernas närmaste män av handläggningen och avgörandet av betydelsefulla ärenden får emellid numera anses ha nått en sådan omfattning och vara av så pass bestående *Departements-*
chefen.

karaktär, att jag finner mig böra frånfalla mina betänkligheter från i följande. Att den föreslagna uppflyttningen kan komma att vid likartade betingelser föranleda motsvarande åtgärd inom annat område av statens affärsdrift, synes mig icke böra lägga hinder i vägen. Jag tillstyrker alltså i likhet med allmänna lönenämnden styrelsens förslag. Även efter uppflyttningen torde befattningarna böra bibehållas vid sina nuvarande benämningar.

Uppflyttning av 1 byråingenjör å tekniska byrån från A 26 till förste byråingenjör i A 27 och 1 radioingenjör vid radioexpeditionen i Göteborg från A 26 till förste radioingenjör i A 27. Förstnämnde befattningshavare tjänstgör å tekniska byråns stationsavdelning. Radioingenjören åter tjänstgör som föreståndare för radioexpeditionen i Göteborg.

Telegrafstyrelsen anför följande.

Den sektion å *tekniska byråns stationsavdelning*, för vars föreståndare förste byråingenjörsbefattningen är avsedd, är en av de större och viktigare inom nämnda avdelning. Sektionens arbetsuppgifter omfatta i huvudsak planläggning och utbyggnad av de äldre manuellt betjänade telefonstationerna av alla storleksgrader samt planläggning, konstruktion och specificering av nya utrustningar för manuellt expedierad telefontrafik vid automatiserade centraltelefonstationer. Sektionens arbete har undan för undan kraftigt ökats, särskilt till följd av den efter världskrigets slut inträdda starka stegringen av rikstrafiken. Mycket stora krav måste ställas på sektionens föreståndare ur såväl teknisk som administrativ synpunkt.

Radioexpeditionen i Göteborg inrättades, då uthyrningen av fartygsradiostationer i Sverige år 1919 lades i telegrafverkets händer. Dess ursprungliga arbetsuppgift var att ombesörja nyinstallering av fartygsstationer ävensom att utföra underhålls- och reparationsarbeten av stationer på fartyg — såväl svenska som utländska — som anlöpa hamnar i västra Sverige. Till expeditionens åligganden höra numera även arbeten för kust- och markstationerna på västkusten. Sedan sjöfarten efter fredsslutet åter kommit i full gång, har radioexpeditionens arbete avsevärt ökats i vad avser såväl nyinstallering av fartygsstationer som underhållet av dessa. Arbetet med uppförandet av den stora kustradiostationen i Vallda och Onsala för en beräknad kostnad av 2 500 000 kronor, vilken är avsedd att ersätta den föråldrade kustradiostationen vid Nya Varvet, handhaves av radioexpeditionen. Meningen är att stationens tekniska drift efter färdigställandet skall ombesörjas av radioexpeditionen såsom nu redan sker i fråga om kustradiostationen vid Nya Varvet och markstationen i Torslanda. Med hänsyn till omfattningen och arten av de göromål, som sålunda kommit att åvila föreståndaren för radioexpeditionen i Göteborg, har styrelsen ansett hans lönegradsplacering för låg. Styrelsen har därför förordnat honom att bestrida göromål, som eljest ankomma på tjänsteman i A 27. Styrelsen finner det nödvändigt, att ifrågasvarande förordnande nu utbytes mot ordinarie tjänst i den högre lönegraden.

Allmänna lönenämnden har icke funnit förslagen föranleda någon erinran från lönenämndens sida.

*Departements-
chefen.*

Ej heller jag har funnit anledning till erinran mot telegrafstyrelsens förslag. Jag förordar alltså, att en byråingenjör å tekniska byråns stationsavdelning uppflyttas till förste byråingenjör. Vidare tillstyrker jag, att befattningen förste radioingenjör i A 27 införes vid telegrafverket samt att föreståndaren för radioexpeditionen i Göteborg uppflyttas till denna tjänstegrad.

Uppflyttning av 1 ingenjör från A 24 och 5 ingenjörer från A 20 till linjeingenjörer i A 26. Ifrågavarande ingenjörer tjänstgöra å olika sektioners ingenjörskontor. Ingenjören i A 24 har tilldelats förordnande att bestrida göromål såsom ingenjör i A 26 och de 5 ingenjörerna i A 20 inneha extra ordinarie befattningar i 26 lönegraden.

Till stöd för de föreslagna uppflyttningarna anför *telegrafstyrelsen* följande.

Till sektionen för Stockholms stationer är knuten en ingenjör i A 24, vilken tjänstgör som stationsingenjör för de 5 stora automatstationerna Norra Vasa, Södra Vasa, Kungsholmen, Söder och Östermalm, till vilka stationer den 1 januari 1946 voro anslutna sammanlagt inemot 140 000 huvudabonnemang med totalt ca 165 000 telefonapparater. I sin egenskap av stationsingenjör har den här omhandlade befattningshavaren att ansvara för den tekniska driften å berörda stationer samt för nya utbyggnader av dessa. Därutöver biträder han förste sektionsingenjören med ärenden rörande montagearbeten på samtliga stationer inom sektionen.

I fjol föreslog styrelsen bland annat, att ett antal ingenjörer i lägre lönegrader än A 26, vilka samtliga hade sig anförtrorda sådana kvalificerade arbetsuppgifter, att en inplacering av vederbörande i lägst A 26 måste anses väl motiverad, skulle beredas ordinarie anställning i nämnda lönegrad. Bland omhandlade ingenjörer funnos 11 stycken, som voro placerade vid ingenjörskontor såsom respektive sektionsföreståndares ställföreträdare och närmaste män. Styrelsen anförde beträffande dessa befattningshavare, att sektionernas utveckling ävensom det förhållandet att sektionsföreståndarens tid till stor del toges i anspråk för tjänsteresor inom sektionen har nödvändiggjort överflyttning för självständig handläggning genom de biträdande ingenjörernas försorg av en betydande del av föreståndarens arbetsuppgifter. Berörda tjänstemän måste vara fullt insatta i alla de å tjänstestället förekommande göromålen. Statsmakterna biföllo styrelsens förslag i fråga om 5 av de berörda ingenjörerna å sektionerna, och dessa 5 ingenjörer ha sålunda numera erhållit befordran till A 26. De av styrelsen tidigare anförda skälen för befordran till A 26 även av de 6 återstående av de omhandlade ingenjörerna å sektionerna framtråda nu med ökad styrka. En av dessa ingenjörer torde, vid bifall till styrelsens förslag om uppdelning av Södertälje sektion och inrättande i samband därmed av en ny sektionsingenjörstjänst i A 26, vinna befordran till denna lönegrad.

Allmänna lönenämnden erinrar, att lönenämnden i fjol beträffande förslaget om uppflyttning av vissa ingenjörer å sektionernas ingenjörskontor från A 20 till linjeingenjörer i A 26 framhöll, att en placering i A 26 syntes motiverad för de ingenjörer, vilka tjänstgöra vid sektioner, där arbetsfördelningen mellan sektionsföreståndaren och hans närmaste man är helt genomförd, så att de praktiskt taget omhänderhava var sitt arbetsområde.

Förslaget om uppflyttning av ingenjören i A 24 vid sektionen för Stockholms stationer har icke föranlett något uttalande från lönenämndens sida.

Vid behandlingen i fjol av motsvarande förslag beträffande närmaste männen till sektionsföreståndarna framhöll jag, att jag saknade utgångspunkter för ett bedömande av den utsträckning, i vilken uppflyttning borde ske. Jag förordade därför, att förslagsvis fem ingenjörer uppflyttades från A 20 till linjeingenjörer i A 26. Detta förslag vann statsmakternas bifall. Enligt vad av telegrafstyrelsens framställning framgår, synes den av allmänna lönenäm-

*Departements-
chefen.*

den ifrågasatta arbetsfördelningen numera ha genomförts i en sådan omfattning, att jag anser mig böra tillstyrka styrelsens förslag.

Jag har ej heller något att erinra mot att ingenjören i A 24 vid sektionen för Stockholms stationer uppflyttas till linjeingenjör i A 26.

Vid bifall till vad jag sålunda förordnat torde å Kungl. Maj:t få ankomma att meddela beslut om minskning av antalet ingenjörer i A 20 med 5.

Inrättande av 2 förste byråingenjörstjänster i A 27, 1 sektionsingenjörstjänst i A 26, 1 trafikinspektörstjänst i A 26, 1 förste byråsekreterartjänst i A 24 och 1 byråsekreterartjänst i A 21. Av förste byråingenjörsbefattningarna avses en för distriktsbyrån i Göteborg och en för kabelkontoret. Sektionsingenjörstjänsten avses för Södertälje sektion, trafikinspektörstjänsten för distriktsbyrån i Stockholm, förste byråsekreterartjänsten för driftsbyrån och byråsekreterartjänsten för radiobyrån.

Till stöd för förslagen har *telegrafstyrelsen* anfört följande.

Å varje distriktsbyrå tjänstgör en ingenjör — i regel i linjeingenjörstjänstställning (A 26) — med uppdrag att närmast under distriktschefen handlägga distriktets ärenden inom det automattekniska området. I den mån dessa befattningshavares arbetsuppgifter utvecklas, finner styrelsen motiverat, att de beredas förste byråingenjörstjänstställning. Styrelsen vill emellertid för närvarande ifrågasätta inrättandet av sådan tjänst endast vid *distriktsbyrån i Göteborg*. Å denna byrå finns för närvarande ingen ordinarie befattning för nämnda arbetsuppgifter; en förste sektionsingenjör (A 27), innehavare av befattningen såsom föreståndare för sektionen Göteborgs stationer, har emellertid sedan två år tillbaka varit förordnad att å byrån i fråga fullgöra berörda arbetsuppgifter för andra distriktets vidkommande, och under tiden har föreståndarskapet för den nämnda sektionen uppehållits av annan tjänsteman på förordnande. Det framstår såsom ett starkt önskemål, att detta provisorium beträffande befattningen såsom distriktsautomat-ingenjör i andra distriktet ersättes med en fastare ordning och att sålunda en ordinarie befattning för de ovan omhandlade arbetsuppgifterna inom distriktet inrättas.

Vid *kabelkontoret* tjänstgör en linjeingenjör å övergångsstat (A 26) såsom föreståndare för den s. k. anläggningsavdelningen. De arbeten, som ifrågavarande avdelning har att utföra, äro fördelade på ett antal arbetskontor, för närvarande 7, av vilka 3 svara för de egentliga rikskabelarbetena, d. v. s. nyanläggning av sådana kablar. Av de övriga arbetskontoren ombesörjer ett avpupinisering och ombalansering av befintliga kabelanläggningar, ett nypupinisering av sådana anläggningar, ett stakningar och andra förberedande arbeten för planerade anläggningar samt ett vägarbeten. Under de tider, då ifrågavarande arbeten pågå i full utsträckning, uppgår avdelningens arbetsstyrka till 900 å 1 000 man. Nämnde linjeingenjör å övergångsstat har med hänsyn till arten och omfattningen av de arbetsuppgifter, som åvila honom, av styrelsen från och med den 1 juli 1945 tilldelats förordnande i A 27. Enär befattningen med visshet kan beräknas bli permanent behöflig för framtiden, finner styrelsen det önskvärt, att befattningshavaren nu uppföres å ordinarie stat.

Södertälje sektion omfattar för närvarande Flens, Gnesta, Mariefreds, Strängnäs, Södertälje och Visby redovisningsområden, av vilka det sistnämnda innesluter hela Gotland. Detta senare områdes geografiskt och ur kommunikationssynpunkt avskilda läge i förhållande till den övriga delen

av sektionen medför stora olägenheter med avseende å ledningen och överinseendet från sektionsföreståndarens sida av underhålls-, förnyelse- och anläggningsarbetena inom området. Dessa olägenheter framtråda självfallet allt skarpare ju större omfattning dessa arbeten inom området få. Med den rekordartat snabba tillväxt, som verkets rörelse undergått och alltjämt undergår å Gotland, ha arbetena nu nått den storleksordning, att styrelsen finner det angeläget att, för att ledningen av arbetena där skall i fortsättningen kunna besörjas på fullgott sätt, Visby redovisningsområde avskiljes från Södertälje sektion och organiseras som en självständig sektion. Med hänsyn till arten och omfattningen av de göromål, som komma att åvila den nya sektionens föreståndare, bör denne givas sektionsingenjörs tjänsteställning.

Inom fjärde distriktet, som omfattar Stockholms redovisningsområde, uppgår för närvarande antalet trafikpersonal i expeditions- och kontorstjänst å telegraf- och telefonstationerna (stationer, vars skötsel upplåtits åt person medelst kontrakt, undantagna) samt å *distriktsbyrån i Stockholm* till sammanlagt inemot 4 000, varav något över 300 manliga och återstoden kvinnliga befattningshavare. På grund av de speciella förhållanden beträffande tillgången på arbetskraft m. m., som råda inom detta distrikt och framför allt dess centralort Stockholm, föreligga inom distriktet särskilda, delvis synnerligen svårbemästrade problem beträffande bland annat rekryteringen, utbildningen och dispositionen av den berörda personalen samt rörande personalvården i övrigt. De svårigheter, som i dessa hänseenden uppstå, framtråda givetvis med än större styrka under nuvarande läge å arbetsmarknaden. Som följd av de rådande förhållandena har det visat sig nödvändigt att inom fjärde distriktet tillsätta en personalchef med uppgift att närmast under distriktschefen självständigt svara för på distriktsmyndigheten ankommande ärenden rörande all trafikpersonal inom distriktet, med undantag för personalen vid sådana understationer, vilkas skötsel upplåtits på entreprenad. I sådant syfte har — i avvaktan på att ordinarie tjänst erhålles — en överkontrollör (A 24) från annat håll beordrats att i nämnda egenskap tjänstgöra vid distriktet. Styrelsen har därvid meddelat honom förordnande att bestrida göromål, som eljest ankomma på trafikinspektör. Styrelsen finner det emellertid angeläget, att en ordinarie tjänst nu inrättas för här avsedda ändamål. För denna tjänst kan — i betraktande av arten och omfattningen av de arbetsuppgifter, som innehavaren har att fullgöra, samt icke minst med hänsyn till den tjänsteställning, som föreståndarna för de olika tjänsteställena inom distriktet inneha — placering i lägre lönegrad än A 26 icke rimligen ifrågakomma.

Å *driftsbyrån* handläggas personalärendena av en aktuarie (A 21), vilken till sitt förfogande har ett antal biträdande tjänstemän, för närvarande 12. Aktuarietjänsten tillhör ursprungligen ekonomibyrån men har kunnat tillfälligt disponeras för nu ifrågavarande arbetsuppgifter å driftsbyrån. Den befattningshavare å driftsbyrån, det här gäller, har att närmast under överinspektörerna å avdelningen för den tekniska tjänsten respektive å avdelningen för trafiktjänsten svara för behandlingen av bl. a. följande frågor, nämligen beredning av personalstater för driftsavdelningen, ärenden angående individuell antagning, befordran och placering av å driftsavdelningen tjänstgörande högre personal samt telegrafutbildad lägre personal ävensom angående befordran och förflyttning av tjänstemän i telefonist- och andra lägre grader, i den mån distriktsförvaltningarna icke medgivits befogenhet fatta avgörande härutinnan, uppsättandet av förslag till utlåtanden till Kungl. Maj:t i anledning av eventuellt anförda besvär över styrelsens beslut i tjänstetillsättningsfrågor ävensom behandlingen av hos styrelsen anförda besvär över distriktsförvaltningarnas motsvarande beslut i fråga om viss lägre personal m. m.

Med hänsyn till omfattningen av de göromål, som åvila denna befattningshavare, samt till de stora fordringar, som i olika avseenden ställas på honom vid arbetsuppgifternas fullgörande, är hans nuvarande tjänsteställning uppenbart för låg. Styrelsen har på denna grund meddelat honom förordnande att från och med den 1 januari 1946 besrida göromål, som eljest ankomma på förste byråsekreterare i A 24. Styrelsen anser det emellertid angeläget, att befattningshavaren nu beredes en ordinarie tjänst, som bättre än hans nuvarande svarar mot arbetsuppgifternas art och omfattning. Tjänst i lägre lönegrad än A 24 kan härvid enligt styrelsens mening icke rimligen ifrågakomma. Vid sådant förhållande och då behov nu föreligger att å ekonomibyrån använda aktuarietjänsten för sitt ursprungligen avsedda ändamål, föreslår styrelsen, att en ny förste byråsekreterartjänst i A 24 inrättas å driftsbyrån.

Ökningen i arbetsuppgifter å *radiobyrån* för rundradioavdelningen har självfallet gjort sig gällande icke endast så, att de tekniska ärendena ökat i omfattning, utan har även påverkat arbetsmängden för de tjänstemän å avdelningen, som handlägga de skiftande uppgifter av mera förvaltningsmässig natur, vilka förekomma på avdelningen jämsides med de tekniska frågorna. Till ökningen av ifrågavarande arbetsuppgifter har även bidragit, att styrelsen, allt eftersom avdelningens arbete vuxit och knappheten på högre teknisk personal gjort sig kännbar, funnit det vara riktigt och ändamålsenligt att från de tekniska tjänstemännen söka avlasta sådana göromål, som förutsätta snarare administrativ än teknisk förfarenhet. Under sådana förhållanden har emellertid behovet anmält sig av en ny tjänst för vissa här avsedda arbetsuppgifter. I betraktande av de krav, som böra ställas på innehavaren av denna tjänst och arten och omfattningen av de göromål, som åvila vederbörande, bör tjänsten vara byråsekreterartjänst (A 21).

Allmänna lönenämnden har funnit styrelsens förevarande förslag icke föranleda något uttalande från lönenämndens sida.

*Departements-
chefen.*

Då behovet av de av telegrafstyrelsen föreslagna nya tjänsterna får anses styrkt, har jag icke funnit anledning till erinran mot styrelsens förslag. Vid bifall härtill torde å Kungl. Maj:t få ankomma att meddela beslut om minskning av antalet ingenjörer i A 20 med 1.

Inrättande av 1 förste byråsekreterarbefattning i A 26 å försvarsbyrån.
Huvudparten av de ärenden, som röra civilförsvaret, handlägges för närvarande å en till driftsbyrån hörande särskild avdelning, benämnd civilförsvarsavdelningen. Avdelningen i fråga har provisoriskt ställts under ledning av den förste byråsekreterare i A 24, som är föreståndare för driftsbyråns allmänna avdelning. För handläggning av frågor rörande telegrafverkets förhållande till försvarsväsendet (militära frågor) finnes enligt organisationsplanen för styrelsen ett militärkontor med en regementsofficer ur signalregementet såsom chef och föredragande. Chefen för militärkontoret, vilken är direkt underställd generaldirektören, ingår vid handläggning av nyssnämnda frågor såsom ledamot av styrelsen. Militärkontoret är alltsedan dess tillkomst såsom självständig avdelning den 1 juli 1941 organiserat såsom militärbyrå. Arbetet å civilförsvarsavdelningen bedrivs i nära samråd med militärbyrån.

I skrivelse den 11 december 1946 har *telegrafstyrelsen* anfört i huvudsak följande.

Ehuru civilförsvarsavdelningen i dess nuvarande organisationsform och med dess nuvarande förläggning hittills i stort sett fungerat väl och någon egentlig olägenhet icke visat sig förenad med den nuvarande ordningen, vill styrelsen dock icke ställa sig avvisande till önskemål, som framförts från försvarsstaben, om ett intimare samordnande av de skilda försvarsfrågorna inom styrelsens verksamhetsområde. Styrelsen är för den skull beredd att till militärbyrån överflytta huvudparten av civilförsvarsärendena och tillstyrker, under förutsättning att sådan överflyttning kommer till stånd, att det nuvarande militärkontoret inom styrelsen ombildas till en försvarsbyrå.

Från styrelsens sida måste dock härvid förutsättas, att civilförsvarsavdelningen får en relativt självständig ställning inom den blivande försvarsbyrån. Vid krig eller krigsfara torde den militäre byråchefens tid komma att så gott som helt tagas i anspråk för de militära frågornas handläggning och för samråd med militära myndigheter. Det är då av synnerlig vikt, att civilförsvarsavdelningens chef kan i möjligaste mån självständigt besluta och beordra verkställande åtgärder inom civilförsvarets område. Organisationen i fred bör vara inriktad härpå.

Av enahanda skäl och med hänsyn till de relativt täta ombytena av försvarsbyråchef bör vidare så ordnas, att befattningen såsom chef för civilförsvarsavdelningen ej för ofta byter innehavare. Civilförsvaret inom telegrafverket öppnar så stora områden och kräver så ingående kännedom om verkets drift och tekniska utrustning, att en avsevärd tid måste förflyta, innan en nytillträdande innehavare av befattningen i tillräcklig grad behärskar sitt arbetsområde. Styrelsen anser sig för den skull böra föreslå, att befattningen såsom chef för civilförsvarsavdelningen inom en blivande försvarsbyrå placeras i A 26, lämpligen under benämningen förste byråsekreterare. Befattningen i fråga bör inrättas såsom ny tjänst.

Allmänna lönenämnden har i sitt förenämnda utlåtande uttalat, att lönenämnden, därest militärkontoret omorganiserades till en försvarsbyrå med särskild civilförsvarsavdelning, i och för sig icke funnit något att erinra mot att för föreståndaren för denna avdelning avses en förste byråsekreterarbefattning i A 26. Lönenämnden har emellertid erinrat, att 1945 års civilförsvarsutredning framlagt förslag rörande civilförsvarets organisation (SOU 1947: 10).

Enligt vad jag inhämtat, torde frågan om inrättande av en försvarsbyrå *Departements-*
chefen. inom telegrafstyrelsen kunna bedömas utan samband med prövningen av 1945 års civilförsvarsutrednings förslag. Vid sådant förhållande och då vad telegrafstyrelsen anfört icke föranleder någon erinran från min sida, anser jag mig böra tillstyrka, att en försvarsbyrå i enlighet med styrelsens förslag organiseras från och med den 1 juli 1947. Styrelsens förslag att för föreståndaren för civilförsvarsavdelningen inom den nya byrån inrättas en förste byråsekreterarbefattning i lönegraden A 26 föranleder ej heller någon erinran från min sida.

Övriga av departementschefen tillstyrkta förslag. Telegrafstyrelsen har vidare föreslagit uppflyttning av *dels* 1 förste byråsekreterare å radiobyråns förvaltningsavdelning från A 24 till A 26, *dels* 1 byråsekreterare å förrådsbyrån från A 21 till förste byråsekreterare i A 24, *dels* 4 förste kontrollörer, en vid envar av stationerna i Gävle, Norrköping och Örebro samt Malmö

telefonstation, från A 22 till överkontrollörer i A 24, dels ock 4 kontrollörer, en vid envar av stationerna i Jönköping, Kalmar, Karlstad och Västerås, från A 20 till förste kontrollörer i A 22.

Till stöd för de föreslagna uppflyttningarna har *telegrafstyrelsen* anfört följande.

Såsom föreståndare för *radiobyråns förvaltningsavdelning* tjänstgör en förste byråsekreterare i A 24. Denne har till uppgift att svara för handläggningen dels av å byrån förekommande göromål av mera administrativ natur och dels av ärenden rörande byråns och radiodistriktets personal. Han har sålunda att uppsätta expeditioner till å radiobyrån behandlade och avgjorda ärenden av skiftande art, att redigera instruktioner för radiostationerna, att svara för de uppgifter till den internationella fjärrförbindelseunionens byrå i Bern rörande svenska radiostationer, som äro avsedda att intagas i dess radiopublikationer, att deltaga i det förberedande arbetet med ärenden, som skola föreläggas internationella radiokonferenser, att handlägga ärenden rörande sådana tillstånd att innehava och nyttja radioanläggning, som skola meddelas av Kungl. Maj:t, att handlägga frågor rörande vissa radiotaxor, att uppsätta kontrakt med rederierna angående uthyrande av fartygsradiostationer, tillståndsbevis för dessa stationer, ävensom certifikat för radiotelegrafister och radiotelefonister samt att sköta uthyrningen av bostadsfastigheterna vid radiostationerna. Antalet av den till radiobyrån och radiodistriktet hörande personalen har under de senaste 10 åren stigit från 260 till 525. Det åligger förste byråsekreteraren, förutom att bereda och för byråns chef föredraga personalärendena, att noga följa alla i ämnet utfärdade föreskrifter samt att deltaga i förhandlingar med de olika personalorganisationerna. Den livliga utveckling telegrafverkets radioväsende uppvisat de senaste åren har inneburit en betydande ökning av de på radiobyrån förekommande ärenden, vilkas behandling enligt ovan åvilar berörda befattningshavare. Enligt vad som nu kan skönjas, synes denna utveckling komma att fortsätta i än snabbare takt.

I fjol föreslog styrelsen, att föreståndaren för den avdelning av *förrådsbyrån*, som handhar inköp av blanketter m. m., skulle höjas från byråsekreterare i A 21 till förste byråsekreterare i A 24. Allmänna lönenämnden ställde sig tveksam inför uppflyttningen och förslaget vann icke statsmakternas bifall. Till avdelningens arbete hör, förutom inköp, lagerhållning och distribution av blanketter, trycksaker och skrivmateriel m. m., att ansvara för och övervaka den tekniska framställningen av rikstelefonkatalogen. Det senare arbetet, som helt åvilar avdelningsföreståndaren personligen, är synnerligen omfattande och av stor betydighet. I detsamma ingår uppgörande av förslag till avtal angående tryckning och bindning av katalogen, angående leverans av papper för densamma samt utövande av fortlöpande kontroll över att de kontrakterade arbetena och leveranserna fullgöras avtalsenligt. Avdelningsföreståndaren har vidare att uppgöra förslag till avtal angående annonsanskaffning för katalogen, att verkställa granskning av de anskaffade annonsernas utformning och innehåll med hänsyn till lämpligheten för deras intagande i katalogen samt att verkställa debitering och avräkning beträffande annonserna i katalogen. Till katalogarbetet hör även att redigera i katalogen förekommande kartverk och liknande. Slutligen åligger det avdelningsföreståndaren att utöva ledning av arbetet å den till förrådsbyrån hörande dupliceringsavdelningen. Frånsett den ökade arbetsbörda, som ovan påvisade rent kvantitativa ökning i och för sig medfört för avdelningsföreståndaren, ha dennes arbetsuppgifter under senare år även kvalitativt blivit allt mera maktpåliggande. Telefonkatalogens alltjämt växande omfång har praktiskt taget bundit framställningen till de två privata företag, ett för

tryckningen och ett för bindningen, som under årens lopp byggt ut sina officiner för detta arbete. För att under dessa förhållanden kunna driva fram de rationaliseringar i tillverkningen, som katalogens kraftiga årliga tillväxt nödvändiggjort och oupphörligt påkalla, dels i förbilligande syfte, dels för att hålla utgivningstiderna inom önskade gränser, är det nödvändigt att inom verket äga tillgång till egen fackkunskap på området. Avdelningsföreståndaren har därför fått ägna ingående och oavlätlig uppmärksamhet åt katalogframställningens tekniska utveckling ej blott inom landet utan även genom studieresor i Danmark, Tyskland och England, varvid han fått sina tidigare fackkunskaper inom hithörande område fördjupade och utvidgade.

Vid envar av *stationerna i Gävle, Norrköping och Örebro* är såsom befäl för telefontjänsten närmast under telegrafkommissarien anställd en tjänsteman i förste kontrollörs grad (A 22). Dessa stationer, vilka samtliga tillhöra landets största förmedlingsstationer för rikssamtal, ha på senare år genomgått en stark utveckling. De fordringar, som ställas på ovanberörda befattningshavare, ha i samband därmed kraftigt segtrats såväl i kvalitativt som i kvantitativt hänseende, och styrelsen finner deras nuvarande lönegradsplacering vara avgjort för låg i betraktande av arten och omfattningen av dem nu åvilande arbetsuppgifter.

Riksavdelningen vid *Malmö telefonstation* förestås för närvarande av en tjänsteman i förste kontrollörs grad. Trafiken vid denna avdelning har under de gångna åren så kraftigt utvecklats och som följd därav avdelningsföreståndarens ansvar och arbete så väsentligt ökat, att en höjning av ifrågakarande befattning till överkontrollörs grad är starkt motiverad.

Vid envar av *stationerna i Jönköping, Kalmar, Karlstad och Västerås* är såsom befäl vid telefontjänsten närmast under telegrafkommissarien anställd en kontrollör. Dessa stationer ha nu nått den storlek, att en höjning till förste kontrollörs grad (A 22) av ifrågakarande kontrollörsbefattningar är starkt påkallad.

Allmänna lönenämnden har med hänsyn till den fortsatta utvecklingen av verksamheten inom förrådsbyråns avdelning för inköp av blanketter m. m. icke velat motsätta sig uppflyttning av föreståndarbefattningen i enlighet med styrelsens förslag.

Det föreslagna utbytet å envar av stationerna i Gävle, Norrköping och Örebro av en förste kontrollörstjänst mot överkontrollörstjänst har i och för sig icke föranlett någon erinran från lönenämndens sida. Lönenämnden har dock framhållit, att hittills för stationer av klass 1 A icke avsetts befattningshavare i högre lönegrad än A 22 såsom närmaste man till den i A 26 placerade telegrafkommissarien. Lönenämnden tillägger emellertid, att enligt generalpoststyrelsens i det föregående redovisade förslag m. m. souschefsbefattningar i överkontrollörsgrad (A 24) från och med den 1 juli 1947 skulle inrättas vid överpostmästarkontoren Göteborg 1, Malmö 1, Stockholm 1 och Stockholms bangårdspostkontor, vilka skulle stå under ledning av överpostmästare i A 26. Sistnämnda förslag har icke föranlett någon erinran av lönenämnden.

I övrigt har styrelsens förevarande förslag icke föranlett något uttalande från lönenämndens sida.

Telegrafstyrelsens ifrågakarande förslag äro föranledda av de senaste årens utveckling av telegrafverkets rörelse. Den kvalitativa förändring av berörda

*Departements-
chefen.*

befattningshavares arbetsuppgifter, som därvid ägt rum och som i flertalet fall sammanhänger med organisatoriska förändringar inom respektive arbetsområden, synes mig motivera de föreslagna uppflyttningarna. Jag tillstyrker alltså styrelsens förslag.

Jag vill tillägga, att förslaget om uppflyttning av vissa förste kontrollörsbefattningar till överkontrollörsbefattningar nära ansluter sig till generalpoststyrelsens av mig förut tillstyrkta förslag om inrättande av souschefsbefattningar vid vissa postkontor av överpostmästarklass.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat torde å Kungl. Maj:t få ankomma att meddela beslut om minskning av antalet kontrollörsbefattningar i A 20 med 4.

Utbyte av 1 aktuariefattning i A 21 å ekonomibyrån mot byråsekreterarbefattning i A 21. I enlighet med telegrafstyrelsens förslag tillstyrker jag, att en aktuariefattning i A 21 å ekonomibyråns ekonomiavdelning med hänsyn till göromålens art utbytes mot en befattning såsom byråsekreterare i samma lönegrad.

Av departementschefen avstyrkta förslag. Utöver de förslag, för vilka jag i det föregående redogjort, har *telegrafstyrelsen* hemställt om uppflyttning av *dels* följande ingenjörsbefattningar hos styrelsen, vid distrikten samt vid huvudverkstaden i Nynäshamn och televerkstaden i Vänersborg, nämligen 7 byråingenjörer från A 26 till förste byråingenjörer i A 27, 1 linjeingenjör från A 26 till förste byråingenjör i A 27, 4 sektionsingenjörer från A 26 till förste sektionsingenjörer i A 27, 1 ingenjör från A 20 till byråingenjör i A 26, 7 ingenjörer från A 22 till A 24 och 15 ingenjörer från A 20 till A 22, *dels ock* 1 kontrollör å Malmö telegrafstation från A 20 till förste kontrollör i A 22. Styrelsen har vidare hemställt *dels* om införande av verkmästare i A 18 och utslutning av befattningen i A 15, *dels* om införande av verkstadsmästare i A 14, *dels ock* om särskilt arvode till föreståndaren för husbyggnadsavdelningen.

Allmänna lönenämnden har funnit styrelsens förslag beträffande ingenjörsbefattningarna utgöra ett uttryck för rådande allmänna tendens till uppvärdering av tekniska befattningar. Övriga förslag har lönenämnden antingen avstyrkt eller uttalat tvekan inför.

Slutligen har *kvinnliga telefontjänstemannaföreningarnas centralförening* i skrivelse den 19 november 1946 hemställt om en förutsättningslös omvärdering av telefonisternas lönegradsplacering, därvid telefonister, som handha expeditionen av avgiftsbelagd samtalstrafik, borde placeras i samma lönegrad som rikstelefonister och övriga telefonister i lägst A 5 respektive Eo 5.

Såväl *telegrafstyrelsen* i utlåtande den 4 januari 1947 som *allmänna lönenämnden* i sitt förenämnda utlåtande ha avstyrkt centralföreningens framställning. Vid lönenämndens utlåtande har fogats ett av suppleanten *Hultare* avgivet särskilt yttrande, enligt vilket lönenämnden bort tillstyrka framställningen.

Vad sålunda förekommit föranleder icke annat uttalande från min sida *Departements-*
än att jag för närvarande icke är beredd att tillstyrka de gjorda framställ- *chefen.*
ningarna.

Sammanfattning. Vid bifall till vad jag i det föregående föreslagit skulle beträffande *personalförteckningen* vidtagas följande ändringar, nämligen införande av 1 trafikdirektör och 1 verkstadsöveringenjör i C 6, uteslutning av 1 verkstadsöveringenjör i C 5, införande av 6 distriktsingenjörer och 5 trafikinspektörer i A 28, minskning av antalet överinspektörer i A 28 från 2 till 1, ökning av antalet förste byråingenjörer i A 27 från 11 till 14, införande av 1 förste radioingenjör i A 27, minskning av antalet byråingenjörer i A 26 från 25 till 24, uteslutning av 6 distriktsingenjörer i A 26, ökning av antalet förste byråsekreterare i A 26 från 5 till 7, ökning av antalet linjeingenjörer i A 26 från 22 till 28, minskning av antalet radioingenjörer i A 26 från 6 till 5, ökning av antalet sektionsingenjörer i A 26 från 11 till 12, minskning av antalet trafikinspektörer i A 26 från 10 till 6, ökning av antalet förste byråsekreterare i A 24 från 15 till 16, minskning av antalet ingenjörer i A 24 från 9 till 8, ökning av antalet överkontrollörer i A 24 från 8 till 12, minskning av antalet aktuarier i A 21 från 3 till 2 och ökning av antalet byråsekreterare i A 21 från 9 till 10.

I *tjänsteförteckningen* skulle trafikdirektör och verkstadsöveringenjör införas i C 6, verkstadsöveringenjör uteslutas i C 5, distriktsingenjör och trafikinspektör införas i A 28, förste radioingenjör införas i A 27 och distriktsingenjör uteslutas i A 26.

Statens järnvägar.

Uppflyttning av 7 byråchefer från A 30 till statsbanedirektörer i C 8. Av statens järnvägars byråchefer äro följande sex placerade å C-planen, nämligen överdirektören i C 11 (chef för drifttjänstbyrån), verkstadsdirektören i C 9 (chef för verkstadsbyrån), en överingenjör i C 9 (chef för bantekniska byrån), förrådsdirektören i C 8 (chef för förrådsbyrån) och två överingenjörer i C 8 (chefer för elektrotekniska respektive maskintekniska byråerna). Sju byråchefer äro placerade i A 30, nämligen cheferna för kansli-, ekonomi-, godstrafik-, persontrafik-, godstaxe-, persontaxe- och biltrafikbyråerna. Chefen för militärbyrån är uppförd på försvarsstabens stat.

I skrivelse den 27 januari 1947 har *järnvägsstyrelsen* hemställt om uppflyttning av de i A 30 placerade byråcheferna till C 8. Styrelsen har därvid anfört följande.

Frågan om beredande av förbättrad löneställning åt byråcheferna i järnvägsstyrelsen har vid ett flertal tillfällen sedan år 1930 varit föremål för övervägande och behandling. Styrelsen tillåter sig att härutinnan åberopa vad styrelsen därom anfört i skrivelse den 15 december 1945.

I nämnda skrivelse erinrade styrelsen bl. a., att i en till ordföranden i 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga den 23 december 1941 avlämnad promemoria framhållits, att en *allmän* förbättring av löneställningen för

samtliga styrelsens byråchefer vore väl motiverad och från verkets synpunkt fördelaktig men att, därest en differentiering likväl skulle anses ofrånkomlig, en ändrad lönegradsplacering borde ske så, att chefen för drifttjänstbyrån inplacerades som överdirektör i C 11, chefen för bantekniska byrån som överingenjör i C 10, cheferna för elektrotekniska och maskintekniska byråerna som överingenjörer i C 9 samt chefen för ekonomibyrån i C 8. Därjämte borde verkstadsdirektören hänföras till C 10 och förrådsdirektören till C 9.

Vidare påvisade styrelsen med vissa sifferuppgifter, hurusom banlängden, trafiken och personalen vid statens järnvägar sedan år 1930 undergått en synnerligen kraftig ökning, vilket i sin tur medfört en så avsevärt ökad arbetsbelastning för de olika byråerna inom styrelsen, att det vore angeläget att genomföra en allmän uppflyttning i lönehänseende av samtliga byråchefer i enlighet med de yrkanden, som sedan lång tid tillbaka framförts av styrelsen. Med hänsyn till det arbete och ansvar, som åvilade dessa chefer, syntes det styrelsen som om en allmän övergång till förordnandesystem vore enda lösningen och att jämväl de byråchefer, som icke i nämnda promemoria föreslagits till inplacering å C-planen, måtte placeras i C 8.

Allmänna lönenämnden avgav den 1 februari 1946 utlåtande över styrelsens skrivelse den 15 december 1945 och einrade därvid bl. a. om att vissa inom statens järnvägar aktuella problem, såsom det fortgående förståtligandet av enskilda järnvägar, elektrifieringsarbetena, strävandena att höja tåg-hastigheten samt utökningen av biltrafiken otvivelaktigt tillfört styrelsen nya och utvidgade arbetsuppgifter. Dessa förhållanden hade ökat arbetsbördan för styrelsens samtliga byråer i såväl kvantitativt som kvalitativt avseende, varigenom allt större krav kommit att ställas på cheferna för dessa byråer.

I sitt utlåtande föreslog lönenämnden att byråcheferna å bantekniska, elektrotekniska och maskintekniska byråerna skulle placeras i C 9, eller två lönegrader under chefen för drifttjänstbyrån, vilken redan blivit inplacerad i C 11. Samma löneställning förordades för verkstadsdirektören men för förrådsdirektören ansåg sig lönenämnden icke kunna tillstyrka någon förbättrad lönegradsplacering. Dessutom förklarade sig lönenämnden biträda styrelsens förslag, att samtliga chefer för styrelsens byråer borde upptagas å C-planen samt förordade i anslutning härtill inplacering i C 8 av de återstående 7 byråcheferna.

I enlighet med i propositionen nr 239/1946 framlagt förslag uppflyttades verkstadsdirektören från C 8 till C 9, byråchefen å bantekniska byrån från A 30 till överingenjör i C 9 samt byråcheferna å elektrotekniska och maskintekniska byråerna från A 30 till överingenjörer i C 8. Vad beträffar frågan om förbättrad löneställning för övriga i lönegrad A 30 placerade byråchefstjänster förklarade sig föredragande departementschefen finna därför anförda skäl beaktansvärda men ansåg likväl att med prövning av detta spörsmål borde få anstå, till dess resultat av pågående utredning rörande allmän löne reglering för statstjänstemännen föreläge.

De skäl som i tidigare sammanhang åberopats för en förbättrad löneställning för de i A 30 kvarstående byråcheferna i järnvägsstyrelsen äga alltså giltighet och ha i och med den fortgående kraftiga expansion, som kännetecknar statsbaneföretaget mer än andra statens verk, vunnit ytterligare i styrka. Arbetsbördan för dessa byråchefer har nu ökat i sådan grad, att rättvisa och billighet kräva en omedelbar reglering av deras löneställning. Styrelsen finner för sin del de speciella förhållandena vid statens järnvägar vara sådana, att en sammankoppling av denna fråga med motsvarande spörsmål inom statsverket i övrigt icke kan anses motiverad. I allt fall anser styrelsen synnerligen angeläget, att frågan icke längre undanskjutes utan löses i sam-

band med den i det föregående omnämnda allmänna löneregleringen, som är avsedd att genomföras den 1 juli 1947.

Allmänna lönenämnden har i utlåtande den 28 februari 1947 erinrat, att lönenämnden, såsom järnvägsstyrelsen i sin förenämnda skrivelse framhållit, i utlåtande den 1 februari 1946 tillstyrkt styrelsens framställning.

Av vad järnvägsstyrelsen anfört framgår, att de befattningshavare, varom här är fråga, äro att anse mera såsom chefer för verkstyrelseavdelningar än byråchefer i vedertagen bemärkelse. Utöver de synpunkter, som anförts av styrelsen, anser jag mig böra framhålla, att de fördelar förordnandesystemet innebär kunna bliva av betydelse, då det gäller att vid inträffande vakans eller av annan anledning för tjänsterna förvärva dem som bäst äro skickade att befrämja statsbanornas insats icke minst med tanke på den konkurrens med övriga trafikmedel, som med ökad skärpa torde vara att motse. Jag tillstyrker därför, att de sju befattningar, varom nu är fråga, överflyttas till C-planen och därvid i enlighet med styrelsens av lönenämnden tillstyrkta förslag placeras i C 8.

*Departements-
chefen.*

Under hand har ifrågasatts, att befattningarnas benämning efter det de överförts till C-planen borde ändras till statsbanedirektör. Ehuru lämpligheten av denna benämning kan diskuteras, anser jag mig dock efter samråd med chefen för finansdepartementet böra tillstyrka den ifrågasatta förändringen. Liksom övriga befattningar å C-planen vid statens järnvägar böra befattningarna såsom statsbanedirektör tillsättas medelst förordnande på viss tid.

Uppflyttning av 2 förste verkstadsingenjörer från A 27 till verkstadsöveringenjörer i C 5. Ifrågavarande befattningshavare förestå den ene huvudverkstaden i Göteborg och den andre huvudverkstaden i Malmö.

Till stöd för de föreslagna uppflyttningarna har *järnvägsstyrelsen* anfört följande.

Huvudverkstaden i Göteborg tillfördes den 1 juli 1940 två filialverkstäder, en i Borås numera inrättad för reparation av ånglok och en i Varberg för reparation av personvagnar. Personalantalet vid verkstaden i Göteborg, som år 1938 utgjorde 453 man fördelade på reparations- och ändringsarbeten å person- och godsvagnar, är för närvarande, inberäknat personalen vid verkstäderna i Borås och Varberg, 680 man fördelade på reparations- och ändringsarbeten å person- och godsvagnar samt ånglok.

Huvudverkstaden i Malmö tillfördes år 1945 en filialverkstad i Ystad, inrättad för reparation av ånglok. Personalantalet vid verkstaden i Malmö, som år 1938 utgjorde 727 man fördelade på reparations- och ändringsarbeten å elektrolok och personvagnar, är för närvarande inberäknat personalen vid verkstaden i Ystad 881 man, fördelade på arbeten å elektrolok, personvagnar och ånglok.

Sammanförandet av de ovannämnda verkstäderna till större enheter har enligt den erfarenhet, som numera föreligger, skapat bättre möjligheter för ett rationellt utnyttjande av verkstadsresurserna. Å andra sidan ha dessa organisatoriska förändringar helt naturligt fört med sig en betydande ansvällning av de berörda verkstadsföreståndarnas arbetsuppgifter.

På grund av det anförda och då ifrågasatt verkstadsföreståndare böra erhålla förordnandeställning hemställer styrelsen, att de uppflyttas till C 5.

Allmänna lönenämnden har med hänsyn till utvecklingen av verkstadsrörelsen vid huvudverkstäderna i Göteborg och Malmö ansett sig böra tillstyrka styrelsens förslag.

*Departements-
chefen.*

Ej heller jag har funnit anledning till erinran mot den av järnvägsstyrelsen föreslagna uppflyttningen. Vid bifall härtill böra de nya verkstadsöveringenjörsbefattningarna i C 5 i likhet med övriga befattningar å C-planen vid statens järnvägar tillsättas medelst förordnande på viss tid.

Uppflyttning av 4 förste byråingenjörer och 2 förste byråsekreterare från A 27 till byrådirektörer i A 28 samt inrättande av 1 byrådirektörsbefattning i A 28. Förste byråingenjörerna tjänstgöra en å bantekniska byråns värme- och sanitetstekniska avdelning, en å elektrotekniska byråns ledningsavdelning, en å maskintekniska byråns godsvagnsavdelning och en å verkstadsbyrå. Av förste byråsekreterarna tjänstgöra en å godstaxebyråns utrikesavdelning och en å godstrafikbyrå. Den nya byrådirektörsbefattningen är avsedd för persontrafikbyrå.

Rörande de ifrågasatta uppflyttningarna har *järnvägsstyrelsen* anført i huvudsak följande.

Bantekniska byråns värme- och sanitetstekniska avdelning förestås av en förste byråingenjör. På honom ankommer i första hand ansvaret för uppgörande av konstruktioner och programhandlingar för värme- och sanitära anläggningar inom samtliga statens järnvägars byggnader, som skola undergå modernisering eller helt nybyggas. Vid dessa anläggningars utförande handhar avdelningen dessutom kontroll och besiktningens verksamhet. Den av statsmakterna föreskrivna bränslekontrollen vid samtliga statens järnvägars värmeanläggningar handhaves av ifrågasatt avdelning liksom även övervakning enligt gällande föreskrifter av alla vattenförsörjningsanläggningar. Nämnda arbetsuppgifter ha i avsevärd grad ökat under senare år och komma att i än högre grad öka, dels genom övertagandet av enskilda järnvägar, dels också genom kravet på modernisering av statens järnvägars stora bostadsbestånd.

Föreståndaren för *elektrotekniska byråns ledningsavdelning* har inom styrelsen det närmaste ansvaret för konstruktions-, nybyggnads- och förnyelsearbeten gällande kontaktledningsnätet, övriga högspända kraftledningar samt vissa till nämnda ledningar anslutna anläggningar. I någon mån belysande för arbetets omfattning är ledningarnas sammanlagda längd, vilken f. n. utgör för kontaktledningarna omkring 7 500 km och för de övriga kraftledningarna omkring 5 200 km. Det motsvarande anläggningsvärdet är ca 104 resp. 16 milj. kronor. Nybyggnads- och förnyelsearbetena ha i medeltal under de senaste åren dragit en kostnad av omkring 7 milj. kronor. Då anläggningarna expandera och numera till stora delar nått den ålder, vid vilken behovet av förnyelse gör sig starkt gällande, måste man räkna med ytterligare ökning av de avdelningsföreståndarens påvilande arbetsuppgifterna. Till dennes åligganden hör också att utarbeta in-

struktioner för ledningspersonal, att handlägga ärenden angående elektriska olycksfall och deras förebyggande samt att i sådana ärenden vara den som närmast samarbetar med kommerskollegium.

Maskintekniska byråns godsvagnsavdelning, som har en personalstyrka av 19 personer, förestås av en förste byråingenjör. På honom ankommer, förutom handläggning av de ärenden, som direkt beröra den rena godsvagnsparken, att leda och övervaka arbeten, vilka avse boggier med löpverk, specialvagnar, kylvagnar, cisternvagnar och kranvagnar samt snöplogar, ballastjusterare och liknande tyngre skengående fordon, ävensom ärenden rörande standardisering av den rullande materielen och svetsningsfrågor m. m. Därtill komma ärenden av internationell karaktär beträffande vagnarnas tekniska utförande och i samband därmed deltagande i internationella konferenser samt korrespondens med vederbörande internationella järnvägssammanslutningar.

Inom *verkstadsbyrån*, som utgör ett sammanhållande tekniskt och ekonomiskt organ för verkstadsdriften vid statens järnvägar, ha arbetsuppgifterna under de senaste åren undergått betydande förändringar i första hand till följd av övertagandet av nya verkstäder i samband med järnvägsförstatligandet. I slutet av år 1938 utgjorde antalet huvudverkstäder vid statens järnvägar fem med en sammanlagd personalstyrka uppgående till 3 550 man. Två av huvudverkstäderna hade vid samma tid vardera en ansluten filialverkstad. Antalet huvudverkstäder har efter hand ökat och utgör för närvarande åtta med sammanlagt 4 640 anställda. Till en av huvudverkstäderna äro anslutna två filialverkstäder och till ytterligare tre huvudverkstäder vardera en filialverkstad. Denna kraftiga utveckling av verkstadsväsendet har helt naturligt medfört att verkstadsbyrån fått sina arbetsuppgifter ökade i betydande omfattning. Den oavlätligt fortgående rationaliseringen av verkstadsdriften och den forcerade utvecklingen på det tekniska området har dessutom medfört en kvalitativ utökning av arbetsuppgifterna i sådan grad, att — förutom efter hand vidtagen utökning av personaluppsättningen — en omprövning av förhållandet mellan arbetsuppgifter och löneställning för vissa befattningshavare på verkstadsbyrån nu är ofrånkomlig. I enlighet med järnvägsstyrelsens förslag inrättades år 1936 på verkstadsbyrån en förste byråingenjörsbefattning, vars innehavare skulle fungera som assistent till och ställföreträdare för verkstadsdirektören. Den här relaterade och alltså jämt fortgående utvecklingen inom verkstadsväsendet har medfört en väsentlig kvalitativ och kvantitativ ökning av denna befattningshavares arbetsuppgifter, i synnerhet vad gäller den honom anförtrodda mera självständiga handläggningen av vissa ärenden och den inspektion, som verkstadsdirektören till följd av rörelsens utökning nu i högre grad än tidigare måste anförtro honom.

Såsom arbetsledare å *godstaxebyråns utrikesavdelning* tjänstgör en förste byråsekreterare i A 27, vilken tillika är byråchefens närmaste man och ställföreträdare. Sedan numera trafiken med utlandet kommit i gång, har antalet ärenden å avdelningen avsevärt ökat och framför allt har arbetet blivit i hög grad kvalificerat. Det gäller nu att återuppbygga och vidare utveckla den under världskriget, särskilt mot dess slut, avbrutna trafiken med utlandet bl. a. i vad den avser godstaxor och allt vad till dessa hör. För detta ändamål erfordras i stor omfattning direkta, muntliga förhandlingar, skriftliga sådana skulle i de flesta fall icke inom rimlig tid föra till målet. Dessa förhandlingar föras till största delen i utlandet och med ringa eller oftast ingen möjlighet för den förhandlande att hinna sätta sig i förbindelse med hemlandet. Före utresan kunna visserligen vissa riktlinjer för förhandlingarna fastställas, men mycket ofta uppstå under förhandlingarnas gång helt oförutsedda problem — representanter från utlandet fram-

komma med nya förslag eller fordringar — och det gäller då för den förhandlande att enligt eget omdöme och på eget bevåg fatta beslut, vilka kunna vara och också ofta äro av betydande räckvidd och icke gärna kunna rubbas efter hemkomsten, därest man vill ha viss fråga ordnad. Dessa förhandlingar föras i den utsträckning det är byråchefen möjligt av honom själv men eljest, och detta blir och har i stor utsträckning blivit fallet, av förste byråsekreteraren. På grund av byråchefens stora arbetsbörd torde handläggningen av utrikes godstaxeärendena i stor och säkerligen alltmer ökad omfattning komma att av byråchefen överlämnas att möjligast självständigt avgöras av nämnde byråsekreterare. Detta kommer att än mera bliva fallet, då fraktnedsättningsärendena i inrikes trafik vid tillagande konkurrens från andra transportmedel öka i antal och bliva så svårbedömbara, att de i stor utsträckning kunna slutbehandlas först efter inhämtande av byråchefens åsikt eller avgöras av byråchefen efter föredragning av arbetsledare på fraktnedsättningsavdelningen. Fraktnedsättningsärendena i utrikes trafik kunna även väntas så småningom tilltaga i antal och bliva av mera komplicerad och svårbedömbär natur. De torde komma att, i erforderliga fall efter inhämtande av byråchefens åsikt, handläggas och slutbehandlas av arbetsledaren för utrikesavdelningen, i den mån de icke efter föredragning av arbetsledaren avgöras av byråchefen.

Den sedan före kriget nära tredubblade godstrafiken ställer mycket stora krav på *godstrafikbyrån*, vilken svarar för organisationen av denna trafik. Som närmaste man till och ställföreträdare för byråchefen har den i A 27 placerade förste byråsekreteraren en betungande, svår och ansvarsfull uppgift. Han måste ingående behärska hela det stora och mångsidiga arbetsområde, som är byråns, känna till godstrafikens struktur å olika linjer och under olika årstider samt fullständigt vara insatt i godstågsplanen och transportplanerna över hela statsbanenätet. Detta förutsätter bland annat en god kännedom om och kontakt med landets näringsliv. I mån som förstatligandet av enskilda järnvägar fortskridit, har byråns arbetsområde blivit allt mer omfattande och såväl kvalitativt som kvantitativt ställt allt större krav på innehavaren av nämnda förste byråsekreterarbefattning. Det fortsatta förstatligandet kommer att än ytterligare öka arbetsuppgifterna och ansvaret. I den av sammanträden och förrättningar av olika slag mycket i anspråk tagne byråchefens frånvaro från byrån måste hans närmaste man fatta ställning till viktiga spörsmål. Denne måste jämväl kunna användas för inspektioner inom byråns verksamhetsområde samt för konferenser såväl med trafikanter som med linjemyndigheter. Vidare är han föredragande inför byråchefen i ärenden, som röra byråns personal och administration. Förste byråsekreteraren tjänstgör dessutom som föreståndare för en av byråns båda avdelningar, f. n. vagnavdelningen. Han har då närmast att svara för den viktiga godsvagnsfördelningen, vars riktiga uppläggning på lång sikt och dagliga genomförande är av den största ekonomiska betydelse för verket. Det ankommer på honom att självständigt besluta i de många men icke desto mindre viktiga detaljspörsmål av olika slag, som uppstå i godsvagnsfördelningen. Ur trafikanternas synpunkt är det ävenledes av största vikt, att vagnfördelningsdispositionerna äro kloka och väl avpassade efter det aktuella läget, och det ankommer mycket på vagnfördelningsledaren, om det skall bli ett gott förhållande mellan järnvägen och godstrafikanterna. I synnerhet under tider, då vagnutgången såsom nu är knapp, är fördelningen av godsvagnarna i landet en mycket ömtålig, ansvarsfull och svårskött uppgift. Föreståndaren för vagnsavdelningen har vidare att under byråchefen planera nyanskaffningen av godsvagnar och att överhuvud som expert taga ställning till frågor om

vagnparkens sammansättning och dess disposition för olika ändamål, vilka frågor äro av mycket stor ekonomisk räckvidd. Med hänsyn till de uppgifter, som påvåla nämnde förste byråsekreterare, anses skäligt, att befattningen höjes till byrådirektör i 28 lönegraden. Förste byråsekreterarbefattningen i A 27 föreslås bibehållen för transportavdelningen, vars betydelse och arbetsbörda väl motivera denna tjänsteställning för avdelningens föreståndare. Samtidigt kan en förste byråsekreterarbefattning i A 26 indragas.

Den 1 augusti 1941 vidtogs å *persontrafikbyrån* i samband med dittillsvarande förste sekreterarens avgång ur tjänsten en betydelsefull ändring av byråns organisation, som i det väsentliga innebar, att funktionen som byrachefens närmaste man och ställföreträdare (förste byråsekreterare i A 27) sammankopplades med föreståndarskapet för byråns tidtabellsavdelning, vilken närmast dessförinnan föreståts av en sekreterare i A 24. Den sistnämnde befattningshavaren hade också med vissa undantag föredragit avdelningens ärenden för byrachefen. Även om det rent sakliga syftet med denna förändring var att tillförsäkra de krävande och viktiga tidtabellsärendena en mer kvalificerad handläggning — tiden ansågs då ännu ej mogen för inrättande av en befattning i A 27 enbart för tidtabellsavdelningen — låter sig å andra sidan ej förnekas, att anordningen fick karaktären av en improvisation, betingad i icke ringa grad av vissa då aktuella personalförhållanden. År 1940 var antalet tjänstemän på tidtabellsavdelningen 8 men år nu 17, föreståndaren för avdelningen inbegripen. Denna mer än hundra procentiga ökning av personalnumerären, som för övrigt är symtomatisk för byrån i dess helhet — personalstyrkan där har från år 1940 ökat från 26 till 46 tjänstemän — visar på ett påtagligt sätt den ökning i arbetsbördan för avdelningen och därmed också för föreståndaren, som ägt rum under de senaste sex åren. För att denna utveckling ännu icke är avslutad borgar bl. a. den omständigheten, att förstatligandet av enskilda järnvägar, som varit den väsentligaste anledningen till ökningen i arbetsbördan, ännu långt ifrån är slutförd. Avdelningens föreståndare är visserligen numera befriad ifrån att föredraga vissa tidtabellsärenden, men oavsett detta måste han givetvis i sin egenkap av avdelningsföreståndare vara förtrogen med samtliga arbetsuppgifter på avdelningen. Såsom nämnts, var det sakliga syftet med 1941 års organisationsändring att tillförsäkra tidtabellsärendena en mer kvalificerad handläggning, men man var då ännu inte beredd att föreslå en ny befattning i A 27 för detta ändamål. Den organisationsändring, som då vidtogs, kan följaktligen med fog betraktas som resultatet av en kompromiss, vilken då kunde vara befogad men som, sedan verksamheten svällt ut såsom nu skett, ej längre rimligen kan bibehållas. De arbetsuppgifter, som numera påvåla föreståndaren för tidtabellsavdelningen, äro av sådan art och omfattning, att de utan att behöva kombineras med andra viktiga arbetsuppgifter mer än väl motivera en befattning i 27 lönegraden. Ofrånkomligt är, att arbetet på den nu hårt belastade tidtabellsavdelningen i icke ringa grad blir lidande på, att föreståndaren, som fallet nu är, nödgas ägna en betydande del av sin tid och sin uppmärksamhet åt en mångfald utanför avdelningen liggande tidskrävande arbetsuppgifter. Ännu allvarligare är, att byrachefens närmaste man och ställföreträdare skall behöva ägna sig åt den detaljernas mångfald, som föreståndarskapet för tidtabellsavdelningen ofrånkomligen för med sig, samtidigt som många stora och för byrån vitala arbetsuppgifter angeläget vänta på att bli ägnade betydligt större uppmärksamhet, än vad som nu överhuvud taget är möjligt. F. n. ha byråns härför kvalificerade krafter icke tid och tillfälle att ägna sådana frågekomplex som tågföringsproblemet, övervakning av persontransporttjänsten m. m. den uppmärksamhet, som deras vikt och betydelse kräver. Att få till stånd en god tågföring och en förstklas-

sig persontransporttjänst i övrigt äro uppgifter av den allra största betydelse för statens järnvägars framtida good-will hos den resande allmänheten. Att vidtaga åtgärder för en kontinuerlig övervakning och inspektion av persontransporttjänsten, inbegripet tågföringen, synes i det sammanhanget vara en beredskapsåtgärd av fundamental betydelse. Att låta längre anstå därmed är icke tillrådligt. Här ifrågavarande arbetsuppgifter böra lämpligen anförtros åt byråchefens närmaste man, vilken dessutom bör efter byråchefens närmare anvisningar självständigt få handlägga vissa löpande ärenden av icke principiell natur, för att byråchefen på detta sätt må få möjlighet att ägna byråns många, stora och betydelsefulla problem nödig omsorg. Med hänsyn till de arbetsuppgifter, som sålunda skulle tillkomma byråchefens närmaste man, bör han placeras i A 28. Förste byråsekreterarbefattningen i A 27 föreslås bibehållen för tidtabellsavdelningen, vars betydelse och arbetsbörda, som redan nämnts, måste anses mer än väl motivera en dylik tjänsteställning för föreståndaren.

Allmänna lönenämnden har ansett sig icke böra framställa någon erinran mot styrelsens förslag.

*Departements-
chefen.* Järnvägsstyrelsens förevarande förslag innebär såtillvida en nyhet, att byrådirektörsbefattningar tidigare icke tagits i anspråk för administrativ personal inom styrelsen. Då emellertid sådana befattningar finnas inom andra områden av statsförvaltningen föranleder förslaget i denna del ej någon erinran från min sida. Även i övrigt anser jag mig böra tillstyrka vad styrelsen föreslagit. Vid bifall härtill kan, såsom styrelsen framhållit, en befattning såsom förste byråsekreterare i A 26 indragas.

Uppflyttning av 1 förste byråsekreterare å drifttjänstbyrån från A 26 till A 27. Förslag härom framfördes av järnvägsstyrelsen i fjol men föranledde icke någon åtgärd. Frågan har nu ånyo upptagits av styrelsen, som därvid föreslår, att befattningshavaren, som förestår drifttjänstbyråns allmänna avdelning, placeras såsom byrådirektör i A 28.

Till stöd för förslaget har *järnvägsstyrelsen* anfört i huvudsak följande.

Vid drifttjänstbyråns tillkomst i juli 1932 utgjorde personalantalet vid den byrån underställda driftsavdelningen — omfattande distriktskanslierna, ban-, maskin- och trafikavdelningarna inom samtliga distrikt — omkring 27 800 man. Motsvarande antal utgjorde i september 1945 omkring 55 500 man, vilket innebär, att en fördubbling av antalet personal ägt rum under dessa 13 år. Personalökningen hade framförallt orsakats av det fortlöpande inlemmandet i SJ-nätet av enskilda järnvägar. I och med genomförandet av riksdagens beslut om ytterligare förstatliganden av enskilda järnvägar kommer personalantalet att öka ytterligare. En högst betydande ökning av arbetsbördan — såväl kvantitativt som kvalitativt — har därför uppkommit för den allmänna avdelningen inom drifttjänstbyrån, som handlägger personalärendena, vilka beröra personalfrågor, personalstat och personaluppsättning, tjänstgöringsföreskrifter, besvärärenden, tillämpningsföreskrifter och en mångfald andra ärenden. Härvid är särskilt att märka, att personalärendenas natur alltmer kompliceras, ju flera enskilda järnvägar som övertagas. Även förhandlingsinstitutionens införande på senare år har medfört en icke oväsentlig utökning av arbetet vid personalärendenas handläggning. Vid över-

läggningarna med personalförbunden företrädes drifttjänstbyrån i många fall av allmänna avdelningens föreståndare, som måste vara expert på alla drifts-avdelningens personalangelägenheter. Han måste sålunda vara väl förtrogen med alla förordningar och bestämmelser rörande personal-, löne- och tjänstetidsförhållanden vid ban-, maskin- och trafikavdelningarna, inklusive vad som rör tågfarjepersonalen och kollektivavtalsanställda arbetare vid drifts-avdelningen ävensom vara väl underrättad om äldre författningar och föreskrifter samt om tillämpad praxis på de områden, varom här är fråga.

Enligt statistiken för augusti 1946 har antalet personal vid drifts-avdelningen sedan september 1945 ökat med ytterligare omkring 3 000 man. Det torde vidare vara ovedersägligt, att arbetsbördan å drifttjänstbyråns allmänna avdelning såväl kvantitativt som kvalitativt ökar mer än vad en direkt proportion mellan antalet personal vid drifts-avdelningen vid olika tidpunkter anger. Vid inlemmandet av enskilda järnvägar uppstå t. ex. alltid en mängd nya spörsmål, som kräva ingående utredningar och förhandlingar, innan de kunna slutligt avgöras. Detsamma gäller i fråga om de under drifts-avdelningen sorterande kollektivavtalen, som numera så gott som undantagslöst äro kortfristiga, och beträffande vilka tolknings- och tillämpningsfrågor ofta förekomma. En annan grupp av ärenden, som ökat i oproportionerlig grad och som förtjänar nämnas i detta sammanhang, är besvär-ärendena, vilka samtliga i vad rör drifts-avdelningen handläggas å den allmänna avdelningen. Dessa ärenden kräva en särskild grad av omsorg och objektivitet och ställa därför stora krav på avdelningens föreståndare.

Under angivna förhållanden anser styrelsen, att den arbetsbörda och det ansvar, som åvila föreståndaren för drifttjänstbyråns allmänna avdelning, numera äro av den art, att en inplacering i 28 lönegraden kan anses väl motiverad.

Allmänna lönenämnden erinrar, att lönenämnden i fjol lämnat styrelsens då framförda förslag utan erinran. Enligt lönenämndens mening bör befattningen icke placeras i högre lönegrad än A 27.

Med hänsyn till den ytterligare utveckling i såväl kvalitativt som kvantitativt hänseende av arbetsbördan för föreståndaren för drifttjänstbyråns allmänna avdelning, som under det senaste året ägt rum, anser jag mig böra fränfalla mina betänkligheter från i fjol mot en uppflyttning av befattningshavaren i högre lönegrad. I likhet med allmänna lönenämnden anser jag mig dock icke böra tillstyrka högre placering än i A 27. *Departements-
chefen.*

Uppflyttning av 1 maskiningenjör från A 26 till förste maskiningenjör i A 27, inrättande av 3 ingenjörsbefattningar i A 24 och 2 ingenjörsbefattningar i A 22 samt uppflyttning av 1 ingenjör från A 20 till A 22. Innehavaren av den till uppflyttning föreslagna maskiningenjörsbefattningen förestår 31 maskinsektionen med huvudort i Västerås. Av de tre ingenjörsbefattningarna äro två avsedda för bantekniska byråns husbyggnadsavdelning och en för samma byrås värme- och sanitetstekniska avdelning. Den ena av de nya ingenjörsbefattningarna i A 22 är avsedd för bantekniska byråns broavdelning och den andra för elektrotekniska byråns allmänna avdelning, medan

den till uppflyttning till A 22 föreslagna ingenjörsbefattningen är placerad på verkstadsbyrån.

Till stöd för ifrågavarande förslag har *järnvägsstyrelsen* anfört i huvudsak följande.

För att få en utgångspunkt vid bedömandet av löneställningen för maskinsektionsföreståndarna vid statens järnvägar verkställde 1938 års personalkommission vid statens järnvägar på sin tid en siffermässig värdering av sektionernas inbördes storleksordning. Sedan kommissionen slutfört sitt uppdrag, har maskinsektionernas antal ökat från 11 till 15 genom inlemmande i statens järnvägar av enskilda järnvägar. Beträffande tre av de sålunda nytillkomna fyra maskinsektionerna med huvudorter i Växjö, Ystad och Borås har bestämts, att föreståndaren skulle vara placerad i A 27 som förste maskiningenjör. Den fjärde av berörda sektioner, *31 maskinsektionen med huvudort i Västerås*, tillkom 1 juli 1945 genom övertagandet av Stockholm—Västerås—Bergslagens järnvägar. Som föreståndare för denna fungerar en maskiningenjör. För beräkning av denna sektionens storlek i jämförelse med övriga maskinsektioner har styrelsen låtit verkställa en ny värdering efter samma principer, som på sin tid tillämpades av personalkommissionen, men byggd på siffror och faktorer för tiden 1 juli 1945—30 juni 1946, d. v. s. de mest aktuella siffror som stått till buds. Därvid har befunnits, att Västeråssektionen har en sådan omfattning, att den intager nionde platsen bland statens järnvägars nuvarande 15 maskinsektioner.

Den starka anhopning av arbetsuppgifterna å *bantekniska byråns husbyggnadsavdelning*, som blivit en följd av statsbanenätets utveckling under de senare åren, har medfört ett avsevärt ökat behov av arbetskraft, samtidigt som det under nu rådande högkonjunktur inom husbyggnadsfacket visat sig allt svårare att rekrytera kvalificerade husbyggnadstekniker i de lönegrader, som tidigare tillämpats. Ej minst gäller detta högskolebildade arkitekter. På grund härav och med stöd av 1938 års personalkommissionens uttalande angående inrättande av ingenjörsbefattningar i A 24 för befattningshavare med mera kvalificerade tekniska arbetsuppgifter anser sig styrelsen böra föreslå, att för husbyggnadsavdelningen inrättas två ingenjörsbefattningar i A 24, vilka närmast äro avsedda för arkitektutbildade befattningshavare, som nu innehava extra ordinarie tjänst i 24 lönegraden, och av vilka varaktigt behov föreligger.

Som närmaste man och ställföreträdare åt föreståndaren för *bantekniska byråns värme- och sanitetstekniska avdelning* tjänstgör sedan flera år tillbaka en ingenjör i A 22. De alltmer stegrade kraven på värmelednings- och sanitära anläggningar tillika med den fortgående utökningen av statsbanenätets omfattning ha förorsakat en betydande ökning av nämnda avdelnings arbetsuppgifter, vilket i sin tur medfört, att förenämnda ingenjör i allt större omfattning måst påläggas tekniskt krävande uppgifter. På grund av de fordringar i avseende på teknisk kunnighet och erfarenhet inom fackområdet, som numera måste ställas på innehavaren av ifrågavarande tjänst, finner styrelsen en uppflyttning till högre lönegrad väl motiverad och hemställer fördenskull om inrättande för ändamålet av en ingenjörsbefattning i A 24. Med hänsyn till behovet å avdelningen av kvalificerad arbetskraft i övrigt anses den nuvarande ingenjörsbefattningen i A 22 dock böra bibehållas.

Vad styrelsen tidigare anfört beträffande nu föreliggande svårigheter att rekrytera kvalificerad teknisk arbetskraft för de alltmer ökade arbetsupp-

gifterna gäller även *bantekniska byråns broavdelning*. Under senare tid har det även i ökad omfattning förekommit, att å avdelningen tjänstgörande högskolebildade ingenjörer sökt sig över till andra verksamhetsområden, där löneförmåner och befordringgång ansetts vara gynnsamma. För att i någon mån underlätta möjligheterna att anställa och bibehålla kvalificerade högskoleingenjörer anser styrelsen det vara erforderligt, att en ny ingenjörsbefattning i A 22 inrättas för förenämnda broavdelning. Närmast vore det avsett, att blivande innehavare av denna befattning skulle sysselsättas med konstruktionsarbeten m. m. för rörliga broar, d. v. s. krävande uppgifter av mera speciellt slag, för vilka erfordras kunskaper ej endast inom väg- och vattenbyggnadsfacket utan även i viss utsträckning i fråga om maskin- och elektrotekniken. Styrelsen finner det angeläget att kunna erbjuda tillräckligt goda anställningsvillkor för ingenjör, som är avsedd att tagas i anspråk för dessa uppgifter, särskilt med hänsyn till vikten av att i möjligaste mån undvika allt för täta personombyten på denna post.

Signaltekniken har under senare år snabbt utvecklats. I säkerhetens och rationaliseringens intresse måste dessa möjligheter tillvaratagas. Elektriska ställverk för smärre och medelstora stationer samt automatiska blocksignalanläggningar — de senare av ny och effektivare typ — måste sålunda införas i betydligt större omfattning än tidigare, vartill icke minst bidrager det fortgående införlivandet av enskilda järnvägar med statens järnvägar. Den övervägande delen av ifrågavarande arbeten faller på *elektrotekniska byråns allmänna avdelning*, som bl. a. har till uppgift att praktiskt genomföra de förslag, vilka framläggas av 1944 års signalkommitté. Härför erfordras nu närmast en konstruktör, som kan speciellt ägna sig åt de automatiska blocksignalanläggningarna. Med hänsyn till detta arbetes krävande natur anses befattningen böra placeras i 22 lönegraden.

Å *verkstadsbyrån* har för beredning av ärenden rörande upphandling av arbetsmaskiner och övriga inventarier, fördelning och inbeordring av lok för reparation vid de olika verkstäderna samt besiktning av vissa kranar och ångpannor vid huvudverkstäderna tidigare tjänstgjort en ingenjör i A 20. Göromålen ha under de senare åren handlagts av en på verkstadsbyrån tjänstgörande maskininspektör på övergångsstat. Den kraftiga utveckling, som verkstadsväsendet undergått särskilt på grund av tillkomsten av nya verkstäder i samband med järnvägsförstatligandet, har för denne befattningshavare medfört en avsevärd utökning av arbetsuppgifterna. Styrelsen anser därför, att en ingenjörsbefattning i A 22 nu bör inrättas för detta ändamål, vilket även är i överensstämmelse med 1938 års personalkommissions förslag. Vid bifall härtill kan en ingenjörsbefattning i A 20 indragas.

Allmänna lönenämnden har funnit ifrågavarande förslag icke föranleda något särskilt uttalande från lönenämndens sida.

Då de skäl, järnvägsstyrelsen anfört till stöd för ifrågavarande förslag, synes mig övertygande, anser jag mig böra tillstyrka desamma. Vid bifall härtill torde å Kungl. Maj:t få ankomma att meddela beslut om minskning av antalet ingenjörsbefattningar i A 20 hos styrelsen med en.

Departements-
chefen.

Inrättande av 4 byråsekreterar- och 2 expeditiönsföreståndarbefattningar i A 21. Ifrågavarande byråsekreterarbefattningar äro avsedda, en för drifttjänstbyråns organisationsavdelning, en för godstrafikbyrån, en för persontrafikbyråns tidtabellsavdelning och en för biljett- och blankettkontoret. Av

expeditionsföreståndarbefattningarna är den ena avsedd för godsexpeditionen i Nässjö och den andra för fraktgodsexpeditionen vid Östersund C.

Beträffande ifrågavarande förslag har *järnvägsstyrelsen* anfört följande.

De organisationsundersökningar och arbetsstudier inom trafikavdelningen, som bedrivs av *drifftjänstbyråns organisationsavdelning*, ha efter hand blivit av allt större omfattning och betydelse och röra sig inom områden, där såväl undersökningarna som de framlagda förslagen föranleda täta och betydelsefulla överläggningar m. m. med olika instanser inom styrelsen och på linjen ävensom med representanter för enskilda järnvägar och firmor. För att närmast leda och övervaka dessa undersökningar m. m., vilka för närvarande ombesörjas av tills vidare sex trafiktekniska assistenter och vid behov erforderligt antal ingenjörer, tillfördes avdelningen i fråga den 1 mars 1946 efter ledigförklarande en äldre, inom trafikavdelningens skilda områden väl förfaren tjänsteman, vilken erhöll extra ordinarie byråassistentbefattning i 20 lönegraden. Denne tjänsteman, som måste besitta mångsidig rent trafikteknisk fackkunskap, ledarförmåga, initiativkraft och förhandlingsvana, bör för framtiden knytas fastare till avdelningen och därför erhålla ordinarie tjänst. På grund av arbetsuppgifternas art, stora betydelse och omfattning synes det väl motiverat, att denna befattning placeras i 21 lönegraden.

Den utländska godstrafiken, som under kriget hämmades väsentligt, har nu åter kommit i gång och dess planläggning och skötsel ger *godstrafikbyrån* större uppgifter än någonsin tidigare. Utlandsärendena ha tidigare varit fördelade på flera händer på byrån, och behovet av en sammanhållande kraft på detta område inom byrån har blivit allt mer uppenbart. Från den 1 juli 1946 vidtogs därför denna organisatoriska förändring och en extra ordinarie byråsekreterarbefattning inrättades för ändamålet. Anordningen har visat sig mycket lämplig. Det har ålegat denne tjänsteman att i första hand svara för planeringen av utlandstrafiken, i den mån den faller inom gods- trafikbyråns arbetsområde, och att handlägga sådana mera kvalificerade utlandsärenden, som icke anförtros åt tjänstemän i bokhållares eller lägre grader. Han har särskilt att ofta självständigt, företräda byrån å konferenser här och i utlandet, där frågor om godstrafiken med utlandet behandlas. Med hänsyn till de stora krav arbetet i fråga ställer på innehavaren av tjänsten, anses dess placering i lägst A 21 vara väl motiverad.

1938 års personalkommission vid statens järnvägar har i sitt betänkande, del IV, uttalat, att frågan om tjänstegraden för ledarna för vissa arbetsgrupper inom *persontrafikbyråns tidtabellsavdelning* borde framdeles upptagas till omprövning. Dessa arbetsgrupper förestodos vid tiden för kommissionens undersökning av tjänstemän i bokhållares grad (A 17). Efter denna tidpunkt har arbetet på tidtabellsavdelningen ökat avsevärt såväl kvantitativt som kvalitativt. Genom förstatligandet av enskilda järnvägar ha statens järnvägar sålunda under tiden januari 1942—juli 1946 ökat från 10 257 till 12 304 bankilometer. Antalet körda tågkilometer var under januari 1942 5 947 600 och under januari 1946 8 764 200. Styrelsen har på grund av det ökade arbetet och med stöd av personalkommissionens ovannämnda uttalande funnit sig böra dels inrätta en extra ordinarie byråsekreterarbefattning från och med den 1 september 1945, dels meddela ett förordnande i 21 lönegraden från och med den 15 mars 1946 för ledarna å berörda arbetsgrupper. Innehavaren av extra ordinarie byråsekreterarbefattningen erhöll för övrigt redan den 1 februari 1943 förordnande som byråsekreterare. Ehuru styrelsen finner synnerligen väl motiverat, att båda här berörda befattningar, med hänsyn till innehavarnas arbetsuppgifter och ansvar, placeras på ordi-

marie stat, vill styrelsen dock för det närvarande endast begära en byråsekreterarbefattning.

Å *biljett- och blankettkontoret* har verksamheten under de senare åren utvecklats högst avsevärt. Anledningen till ökningen har givetvis först och främst varit förstatligandet av enskilda järnvägar, bil- och busslinjer men även andra av den allmänna utvecklingen föranledda förhållanden ha medverkat. Kontoret förestås av en intendent i A 26. Såsom dennes närmaste man och ställföreträdare fungerar en byråassistent i A 20, vilken ärintendentens medarbetare i alla viktigare frågor rörande kontoret och dess arbeten. På grund av det ansvar och den betydande arbetsbörda, som åvilar byråassistenten, synes det skäligt, att befattningen uppflyttas till byråsekreterare. Det må även framhållas, att närmaste männen till övriga kontorschefer i 26 lönegraden äro placerade i lägst 21 lönegraden. Befattningen som byråassistent i A 20 äro böra bibehållas för arbetsledaren för biljettavdelningen och biljettryckeriet.

Enligt gällande normer för enhetlig personaluppsättning bör expeditionsföreståndare i A 21 finnas såsom föreståndare för godsexpeditioner med 100 poäng eller däröver, fränsett de allra största expeditionerna, där föreståndare i A 22 bör finnas. *Godsexpeditionen i Nässjö* och *fraktgodsexpeditionen i Östersund C* uppnådde år 1938, vilket års trafik legat till grund för 1938 års personalkommissions förslag till befälsuppsättning m. m. vid olika tjänsteställen, poängtalen 89 resp. 90. Antalet expeditioner har därefter ökat med i det närmaste 70 procent vid Nässjö och 60 procent vid Östersund C. På grundval av antalet expeditioner under år 1945 kan poängtalet vid de båda platserna för närvarande uppskattas till mellan 140 och 150. Ehuru den konstaterade trafikökningen till viss del är att hänföra till krisårens högt trafik, saknas dock anledning antaga, att godstrafiken vid de båda stationerna skall nedgå så avsevärt, att expeditionerna i fråga icke framgent skulle komma att fylla fordringarna för föreståndartjänsternas hänförande till A 21.

Allmänna lönenämnden har funnit vad styrelsen föreslagit icke föranleda något särskilt uttalande från lönenämndens sida.

Järnvägsstyrelsens ifrågavarande förslag betingas av nytillkomna eller öka- *Departements-*
de arbetsuppgifter. Då den ifrågasatta löneställningen för de nya befattning- *chefen.*
arna synes väl avvägd i förhållande till arbetsuppgifternas art och omfattning, anser jag mig böra tillstyrka styrelsens förslag.

Uppflyttning av banförmännen från A 7 till A 8. I skrivelse den 2 april 1946 har Sveriges järnvägars banmästareförenings centralstyrelse under hänvisning till att banvakterna i bevakningstjänst uppflyttats till A 6 hemställt om uppflyttning av banförmännen från A 7 till A 9.

I anslutning till förslag av järnvägsstyrelsen och allmänna lönenämnden, vilka avgivit utlåtande över framställningen den 23 maj respektive den 19 juni 1946, tillstyrker jag, att banförmännen uppflyttas från A 7 till A 8.

Övriga av departementschefen tillstyrkta förslag. Järnvägsstyrelsen har vidare föreslagit uppflyttning av *dels* 1 trafikinspektör å godstrafikbyrån från A 26 till förste trafikinspektör i A 27, *dels* 2 trafikinspektörer, förestån-

dare för 31 trafiksektionen med huvudort i Västerås och 32 trafiksektionen med huvudort i Halmstad, från A 26 (t. f. A 27) till förste trafikinspektörer i A 27, *dels* 1 byråsekreterare och 1 bokhållare å persontaxebyråns avdelning för trafik med utlandet från A 21 (Eo 24) respektive A 17 (t. f. A 21) till förste byråsekreterare i A 24 respektive byråsekreterare i A 21, *dels* 1 byrå-assistent å distriktskansliet vid IV distriktet från A 20 till A 21, *dels* 1 byrå-assistent vid huvudverkstaden i Örebro från A 20 till A 21, *dels* 1 förste bokhållare å verkstadsbyrån från A 18 (Eo 21) till byråsekreterare i A 21, *dels* 1 förste bokhållare å reklamationskontoret från A 18 (t. f. A 21) till byråsekreterare i A 21, *dels* ock 1 byråassistent å statistiska kontorets avdelning för varu- och tariffstatistik från A 20 (t. f. A 21) till byråsekreterare i A 21.

Till stöd för de föreslagna uppflyttningarna har *järnvägsstyrelsen* anfört i huvudsak följande.

För att närmast leda och ansvara för arbetet med godstågsplanens utformning och därmed sammanhängande ärenden ävensom för arbetet med den av godstågsplanen nära beroende transportplanen för vagnslastgodset och för den *godstrafikbyrån* åvilande inspektionsverksamheten finnes f. n. en trafikinspektör placerad på denna byrå. Det åligger nämnde trafikinspektör att utforma och föredraga ärenden rörande godstågstidtabellen, ett arbete, som blivit allt mer omfattande och krävande i den mån förståtligandet av enskilda järnvägar fortskridit och som för statens järnvägar är av den största ekonomiska betydelse för att järnvägen skall på ett framgångsrikt sätt kunna hävda sig i den konkurrens med andra transportmedel, som redan nu gör sig gällande och som i fortsättningen kan förutses bliva allt allvarligare. Innehavaren av ifrågavarande tjänst måste för den skull äga god kännedom om godstrafikens struktur å olika linjer ävensom om andra trafikmedels konkurrensmöjligheter inom olika områden. För att framgångsrikt kunna utföra detta arbete måste han stå i ständig kontakt med såväl linjemyndigheter som trafikanter. Det åligger honom även att företaga inspektionsresor för att övervaka och kontrollera de omfattande godstransporternas skötsel, det viktiga vagnomloppet, godstågsföringen, godsvagnsväxlingens fördelning på olika bangårdar, godstågsplanens ändamålsenlighet m. m., kort sagt allt vad som sammanhänger med tillsynen över att den för verkets ekonomi så betydelsefulla godstransporttjänsten skötes på bästa möjliga sätt.

I samband med statsförvärvet av Stockholm—Västerås—Bergslagens och Halmstad—Nässjö järnvägar inrättades från och med den 1 juli 1945 *två nya trafiksektioner* nämligen den 31 med huvudort i Västerås och den 32 med huvudort i Halmstad. Förstnämnda trafiksektion gavs därvid i huvudsak samma omfattning, som Stockholm—Västerås—Bergslagens järnvägar haft, och den andra tillfördes Halmstad—Nässjö järnvägars linjer jämte ett par kortare sträckor från angränsande sektioner. Var och en av de nya trafiksektionerna ställdes under ledning av en trafikinspektör i A 26 i avvaktan på trafikutvecklingen m. m. i statens järnvägars regi. Ganska snart efter sektionernas inrättande stod det emellertid klart för styrelsen, att de i fråga om trafiken och arbetsområdets omfattning för sektionsföreständarnas del voro jämförbara med de trafiksektioner vid statens järnvägar, vilka ha förste trafikinspektörer såsom föreståndare. De ha därför också båda tillerkänts vikariatsersättning som förste trafikinspektörer. Den trafik, som avvecklas på nämnda båda trafiksektioner, liksom även övriga faktorer, vil-

ka inverka på sektionsföreståndarens arbetsbörda, äro av sådan storleksordning, att föreståndarna enligt styrelsens mening rättvisligen böra uppflyttas till A 27.

Arbetsuppgifterna på *persontaxebyråns avdelning för trafik med utlandet* ha alltsedan krigets slut oavslåttligt ökats, allt efter som kontakten med utlandet kunnat återknytas. Denna fortgående ökning avser icke blott uppgifternas antal utan även svårighetsgraden hos dessa, förorsakad av de genomgripande förändringar i den internationella trafiken, som uppstått efter kriget. För att kunna bemästra den sålunda uppkomna situationen har det varit nödvändigt att öka personaluppsättningen på ifrågavarande avdelning, som nu räknar ett större antal tjänstemän än före kriget. Det har därjämte ansetts skäligt att bereda avdelningens föreståndare en ställning, som kan anses svara mot de arbetsuppgifter och de krav på fackkännedom, språkkunnighet och förhandlingsvana, som måste ställas på honom. Ifrågavarande tjänsteman, som är ordinarie byråsekreterare, har sålunda med hänsyn till ovan anförda förhållanden av styrelsen förordnats att innehava befattning som förste byråsekreterare i Eo 24. Frågan om föreståndarens tjänsteställning har redan tidigare varit under omprövning. Sålunda anförde 1938 års personalkommission i sitt i januari 1942 avgivna betänkande följande: »På grund av den minskade utlandstrafiken äro denna avdelnings arbetsuppgifter för närvarande icke så omfattande som tidigare. Med hänsyn till ovissheten om den kommande utvecklingen har kommissionen icke velat påyrka ändring i fråga om här befintliga tjänster. Därest utlandstrafiken åter når den tidigare omfattningen, bör emellertid enligt kommissionens mening här placerade befattningshavares tjänsteställning tagas under övervägande, därvid närmast kan ifrågasättas en uppflyttning av notariebefattningen på avdelningen till 24 lönegraden.» De förutsättningar, under vilka en uppflyttning i högre tjänstegrad av här ifrågavarande föreståndare bör ifrågakomma, kunna nu anses mer än väl fyllda.

Såsom närmaste man till och ersättare för förenämnda befattningshavare tjänstgör en bokhållare, vilken bl. a. fungerar som arbetsledare vid taxekommissionerna för nordisk person-, resgods- och expressgodssamtrafik. Denne tjänsteman bereder dessutom ärenden angående taxefrågor för utlandstrafiken och frågor beträffande de internationella järnvägssammanslutningarna och har i samband därmed att deltaga i konferenser och kommissioner, ofta förlagda till utlandet. På grund av arbetets kvalificerade art har nämnde bokhållare från och med den 1 juni 1946 tilldelats förordnande som byråsekreterare. De arbetsuppgifter, som sålunda åligga innehavaren av ifrågavarande befattning, ha numera på grund av den ökade utlandstrafiken blivit av så betydande omfattning och så krävande, att de i enlighet med uttalande av 1938 års personalkommission böra ankomma på tjänsteman i 21 lönegraden.

I sitt förslag till personalstat för år 1946 upptog styrelsen bl. a. en byråassistentbefattning i A 20, avsedd för den tjänsteman, som handlägger bilärenden på *distriktskansliet vid IV distriktet*. För de tjänstemän, som bestredo motsvarande tjänst på I, II, III och VI distrikten, upptogs av styrelsen i det den 21 december 1945 ingivna förslaget om inrättande av vissa högre tjänster vid statens järnvägar byråassistentbefattningar i A 21. Båda förslagen vunno Kungl. Maj:ts bifall. Såsom skäl för förslaget att placera ovannämnde tjänsteman på IV distriktet en lönegrad lägre än motsvarande tjänstemän på övriga ifrågakommande distrikt anförde styrelsen, att biltrafiken å förstnämnda distrikt var av något mindre omfattning än på de sydligare distrikten. De förhållanden, som under en följd av år verkat hämmande på biltrafikens utveckling, äro numera i stort sett icke för handen. Detta har för statens järnvägars biltrafik medfört en utvidgning av rö-

relsen, som även på IV distriktet blivit av sådan omfattning, att styrelsen finner det skäligt, att byråassistenten därstädes beredes samma löneställning som byråassistenterna på övriga distrikt. Härutöver må anföras, att bilrörelsen inom IV distriktet står inför en avsevärd utvidgning, dels på grund av planerat inköp av ytterligare enskilda biltrafikföretag inom distriktets verksamhetsområde, dels på grund av den utav styrelsen planerade ökningen av trafiken med lastbilar i linje- och heställningstrafik.

Den kamerala avdelningen vid *huvudverkstaden i Örebro* förestås för närvarande av en byråassistent i A 20. Denne har förutom ledningen och fördelningen av arbetet på verkstadskontoret att handlägga och för verkstadsföreståndaren föredraga huvudparten av de ärenden, som icke äro av teknisk art. På grund av att verkstaden bl. a. genom järnvägsförstatligandet tillförts en mångfald nya arbetsuppgifter, har omfattningen av de kamerala arbetsuppgifterna ökats och därjämte blivit mera komplicerade, särskilt i vad gäller ärenden angående de beställningsarbeten, som verkstaden i allt större omfattning har att utföra för statens järnvägars övriga verkstäder och avdelningar. Värdet av de beställningsarbeten, som utfördes vid huvudverkstaden Örebro för andra statens järnvägars avdelningar, uppgick år 1945 till 6,3 miljoner kronor eller till lika stort belopp som vid samtliga övriga huvudverkstäder tillsammans. Därjämte må nämnas, att antalet personal vid verkstaden, som år 1938 var 1 343, för närvarande uppgår till omkring 1 460 samt att de bokförda utgifterna ökats från 11,7 miljoner kronor år 1938 till 17,2 miljoner kronor år 1945.

År 1942 inrättades på *verkstadsbyrån* en förste bokhållarbefattning närmast avsedd för handläggning av avtals- och personalärenden, lönestatistik m. m. berörande verkstadsarbetare. Innehavaren av denna befattning är direkt underställd verkstadsdirektören och i nämnt avseende således föredragande. Till följd av ökat antal verkstäder och utökad personalstock har arbetet med avtals- och personalärendenas handläggning under de senaste åren oavslutligt tilltagit. I lika hög grad gäller detta bokföringsärendena. Styrelsen har i anledning härav funnit lämpligt att överflytta de personalärenden, som tidigare ålegat den på byrån placerade verkstadskameraren till nämnde förste bokhållare, vilken i samband därmed förordnats till extra ordinarie byråsekreterare. Härigenom har vunnits dels behövlig avlastning av verkstadskamerarens arbetsuppgifter, så att denne kan helt ägna sig åt de alltmer omfattande och betydelsefulla kamerala arbetena, dels ock en ur rationell synpunkt nödvändig koncentration av samtliga personalärenden på en föredragande. I betraktande av vikten och omfattningen av de arbetsuppgifter, som ankomma på förenämnde extra ordinarie byråsekreterare, anser styrelsen, att befattningen bör uppföras å ordinarie stat.

Under den gångna krigstiden har till *reklamationskontoret* inkommit ett stort antal ersättningsanspråk för förlust av och skada å i internationell trafik expedierade sändningar. Av dessa voro vid 1946 års början anspråk till ett sammanlagt belopp av omkring en halv miljon kronor ännu oavgjorda. I och med återupptagandet av trafiken med kontinenten under förra hälften av 1946 ha på grund av det där alltjämt rådande onormala tillståndet förluster av och skador å gods inträffat i en omfattning, som mera motsvarar förhållandena under den förutvarande krigstiden än normala fredsförhållanden. Behandlingen av de med anledning härav väckta ersättningsanspråken har på grund av olika förhållanden blivit betydligt svårare och mera komplicerad än tidigare. Ärenden rörande dessa ersättningsanspråk handläggas för närvarande av en förste bokhållare, vilken på grund av arbetets kvalificerade art fr. o. m. den 1 april 1946 tilldelats förordnande som byråsekreterare. Även om det nuvarande läget å kontinenten, som medför en

alltjämt stigande förlust- och skadefrekvens, samt den allmänna tendensen i utvecklingen av förhållandena där skulle snart nog förbytas i tillstånd, som liknar tidigare fredsförhållanden, måste dock innehavaren av nämnda tjänst under alla förhållanden och tidslägen äga författningskänedom, förmåga att klarlägga frakträttsliga förhållanden samt språkkunskaper i en omfattning, som motiverar placering i 21 lönegraden. Styrelsen anser därför fullt motiverat, att för detta ändamål inrättas en byråsekreterarbefattning, varvid förste bokhållarbefattningen kan indragas.

Arbetsledaren å *statistiska kontorets avdelning för varu- och tariffstatistik* är för närvarande byråassistent i A 20. Det huvudsakliga arbetet å denna avdelning, vars personalstyrka uppgår till 16 å 17 personer, utgöres av statistisk bearbetning av de från stationerna till kontrollkontoret månatligen insända redovisningshandlingarna i godstrafik, vilken bearbetning avser transporterens fördelning på tariffer, varuslag och avstånd m. m. Dessa statistiska data inflyta sedermera i statens järnvägars årsberättelse ävensom i en vart femte år utkommande publikation upptagande varuslagens avsändnings- och destinationsområden m. m. Arbetsbördan å ifrågavarande avdelning har under de senare åren undergått en ständig stegring dels i anledning av den stora ökningen i godstrafiken, dels till följd av det pågående förstatligandet av enskilda järnvägar, dels slutligen på grund av att avdelningen fr. o. m. år 1940 utför vissa arbeten för kontrollkontorets redovisningskontroll. Till belysning av den ökade arbetsomfattningen kan meddelas, att antalet arbetstimmar å avdelningen uppgick till 11 400 år 1938 och till 34 800 år 1944. Arbetsmängden, mätt i timmar, hade således under denna tid tredubblats. Givet är att denna ökning ställt och ställer ökade krav ej minst på arbetsledaren, vilken av denna anledning tillerkänts vikariatsersättning å befattning i 21 lönegraden fr. o. m. maj månad 1945. Under år 1945 ökade arbetet ytterligare och krävde nämnda år ej mindre än ca 40 000 arbetstimmar. Vidare har under föregående år från annat håll till avdelningens överflyttats ytterligare en del med godstrafikstatistiken sammanhängande arbetsuppgifter. Slutligen är att framhålla dels det ökade arbete, som för avdelningens vidkommande är att motse som följd av det fortsatta förstatligandet av landets enskilda järnvägar, av vilka vissa utpräglade godstrafikbanor ännu ej övertagits, dels den omständigheten att avdelningen liksom tidigare torde komma att få sig ålagd omfattande utredningar för taxenämdamål. Även om någon minskning av godstrafiken skulle inträda, torde arbetsuppgifterna sålunda både med hänsyn till kvantitet och kvalitet väl motivera att arbetsledaren å ifrågavarande avdelning placeras i 21 lönegraden.

Allmänna lönenämnden har funnit styrelsens ifrågavarande förslag icke föranleda något särskilt uttalande från lönenämndens sida.

Järnvägsstyrelsens ifrågavarande förslag böra ses mot bakgrunden av det fortgående förstatligandet av enskilda järnvägar samt den utveckling av utlandstrafiken, som efter kriget ägt rum. Det av nämnda förhållandet aktualiserade behovet av förbättrad löneställning för vissa befattningshavare föranleder icke någon erinran från min sida. Jag är alltså beredd tillstyrka styrelsens förslag.

Vid bifall härtill bör å Kungl. Maj:t ankomma att meddela beslut om minskning vid styrelsen av antalet befattningar såsom byråassistent i A 20 med en, antalet befattningar såsom förste bokhållare med två och antalet befattningar såsom bokhållare med en, vid distriktskanslierna av antalet befattningar

*Departements-
chefen.*

såsom byråassistent i A 20 med en samt vid huvudverkstäderna av antalet befattningar såsom byråassistent i A 20 med en.

Av departementschefen avstyrkta förslag. Utöver de förslag, för vilka jag i det föregående redogjort, har *järnvägsstyrelsen* hemställt om inrättande av en byråchefsbefattning i C 8, vars innehavare skulle avses för s. k. järnvägs-politiska ärenden.

Allmänna lönenämnden har lämnat förslaget utan erinran.

Vidare ha *distriktscheferna vid statens järnvägar* i skrivelse den 1 februari 1947 hemställt om uppflyttning av distriktschefsbefattningarna från C 9 till C 11.

Såväl *järnvägsstyrelsen* som *allmänna lönenämnden* ha i utlåtanden den 13 respektive den 28 februari 1947 tillstyrkt uppflyttning till C 10.

*Departements-
chefen.*

Vad sålunda förekommit föranleder icke annat uttalande från min sida än att jag för närvarande icke är beredd att tillstyrka de gjorda framställningarna.

Sammanfattning. Vid bifall till vad jag i det föregående förordat skulle be-
träffande *personalförteckningen* vidtagas följande ändringar, nämligen infö-
rande av 7 statsbanedirektörer i C 8, införande av 2 verkstadsöveringenjörer
i C 5, uteslutning av 7 byråchefer i A 30, ökning av antalet byrådirektörer i
A 28 från 12 till 19, minskning av antalet förste byråingenjörer från 10 till 6,
ökning av antalet förste maskiningenjörer från 18 till 19, ökning av an-
talet förste trafikinspektörer från 26 till 29, minskning av antalet förste
verkstadsingenjörer från 4 till 2, minskning av antalet förste byråsekrete-
rare i A 26 från 6 till 4, minskning av antalet maskiningenjörer i A 26 från
3 till 2, minskning av antalet trafikinspektörer i A 26 från 8 till 5, ökning av
antalet förste byråsekreterare i A 24 från 13 till 14, ökning av antalet ingen-
jörer i A 24 från 19 till 22, ökning av antalet ingenjörer i A 22 från 59 till
62, ökning av antalet byråassistenter i A 21 från 37 till 39, ökning av antalet
byråsekreterare i A 21 från 31 till 38 samt ökning av antalet expeditions-
föreståndare i A 21 från 24 till 26.

I *tjänsteförteckningen* skulle statsbanedirektör och verkstadsöveringenjör
införas i C 8 respektive C 5, byråchef uteslutas i A 30 samt banförman in-
föras i A 8 och uteslutas i A 7.

Statens vattenfallsverk.

Förbättrad löneställning för vissa befattningar å vattenbyggnadstekniska byrån m. m. Nämnda byrå förestås av 1 överingenjör i C 10. Byrån är upp-
delad på följande avdelningar och kontor, nämligen 1) vattenbyggnadstek-
niska konstruktionsavdelningen, benämnd vattenbyggnadsavdelningen, med 1
förste byrådirektör i A 30 som föreståndare, 2) regleringsavdelningen med
1 förste byrådirektör i A 30 som föreståndare, 3) förprojektavdelningen med
1 byrådirektör i A 28 som föreståndare, 4) mekaniska avdelningen med 1

förste byråingenjör i Eo 27 som föreståndare, 5) kontoret för turbinfrågor med 1 förste byråingenjör i A 27 som föreståndare, 6) kontoret för betongfrågor med 1 förste byråingenjör i A 27 som föreståndare, 7) kontoret för arbetsmaskiner (byggnadsmaskinförrådet) med 1 extra byrådirektör som föreståndare samt 8) personalkontoret med 1 bokhållare i A 17 som föreståndare. Dessutom har påbörjats organiserandet av en allmän avdelning.

Vattenbyggnadsavdelningen är uppdelad i fem konstruktionskontor med förste byråingenjör eller byråingenjör som föreståndare.

I skrivelse den 15 januari 1947 har *vattenfallsstyrelsen* såsom ett provisorium för en tid av 6 år föreslagit uppflyttning av överingenjören från C 10 till överdirektör i C 12 och chefen för en planerad konstruktionsavdelning, i vilken skulle ingå såväl vattenbyggnadsavdelningen som mekaniska avdelningen och turbinkontoret, från förste byrådirektör i A 30 till överingenjör i C 9. Under tiden skulle 1 överingenjörsbefattning i C 10 och 1 förste byrådirektörsbefattning i A 30 hållas vakanta.

Till stöd för förslaget anför styrelsen i huvudsak följande.

Vattenbyggnadstekniska byrån är numera icke längre någon byrå i egentlig mening utan ett förvaltningsorgan, som dels omfattar ett flertal centrala avdelningar, av vilka ett par ha sådan storlek, att de skulle kunna betraktas såsom särskilda byråer, dels utövar ledningen av lokala förvaltningar av betydande omfattning vid byggnadsplatserna.

Om man kunde med säkerhet förutse, att omfattningen av den sammanlagda nybyggnads-, ombyggnads- och underhållsverksamheten skulle framtida bli lika stor som för närvarande, vilket i och för sig förefaller troligt, så borde man redan nu göra en permanent omorganisation av större mått än styrelsen nu ifrågasätter. Det föreligger emellertid teoretiskt den möjligheten, att verksamheten kan minska. Den nuvarande högkonjunkturen kan nämligen komma att om några år avmattas. Även om man torde kunna räkna med att i ett sådant läge beredskapsarbeten komma att igångsättas, avseende en fortsatt utbyggnad av vattenkraft, kan det hända, att även nämnda utbyggnad måste minskas om några år, ifall nämligen kraftkonsumtionen stagnerar eller ökas i långsam takt och det befinnes, att mycket stora kraftanläggningar bli utan användning. Under sådana förhållanden och för att minska den tveksamhet, som möjligen eljest skulle uppstå inför styrelsens äskanden, har styrelsen funnit det lämpligt att beträffande chefsbefattningarna för vattenbyggnadstekniska byrån och för dess konstruktionsavdelning föreslå ett provisorium för 6 år framåt.

Enligt organisationsplanen skall överdirektören själv ha hand om ledningen av de lokala byggnadsföretagen, i vilken egenskap han skall till sin hjälp ha ett särskilt centralt byggnadskontor. Styrelsen har sålunda icke fullföljt den tanke, som eljest ligger nära till hands, nämligen att en särskild överingenjör skulle under byggnadsöverdirektören ha det närmaste ansvaret för byggnadsföretagen vid arbetsplatserna. De nya kraftstationer, som nu byggas eller stå inför sin början vid Forsmo, Hölleforsen, Harsprånget och Kulforsen, äro, i synnerhet de tre senaste, av betydande storlek, och vissa av de i anläggningarna ingående arbetena äro ur teknisk synpunkt mycket svårartade. Det är av största betydelse, att chefen för vattenbyggnadstekniska byrån får tillfälle att utöva en ofta återkommande och intensiv övervakning av arbetsplatserna, vilka på grund av de rådande förhållandena i

allmänhet drivas med mycket ungt befäl. Chefen för vattenbyggnadstekniska byrån torde i övrigt komma att tagas starkt i anspråk för såväl de stora regleringsfrågorna som även de viktiga och omfattande förprojekten.

Det blir en nödvändighet, att konstruktionsavdelningen ledes praktiskt taget självständigt. Det skulle ur den synpunkten kunnat ifrågasättas, att konstruktionsavdelningen skulle utbrytas till en fristående byrå, men styrelsen har avstått från denna tanke för att i varje fall tillsvidare få en koordination av samtliga vattenbyggnadstekniska frågor genom byggnadsöverdirektören. Det är emellertid avsikten, att chefen för konstruktionsavdelningen skall själv inför generaldirektören och styrelsen föredraga alla större frågor, givetvis såvitt möjligt i byggnadsöverdirektörens närvaro. Chefen för konstruktionsavdelningen bör dessutom erhålla en rätt långt gående befogenhet att på egen hand avgöra konstruktiva frågor. Därför bör chefen för konstruktionsavdelningen erhålla samma tjänsteställning, som om denna avdelning vore en fristående byrå, och styrelsen har funnit, att den då lämpligen bör placeras i C 9.

I skrivelse den 22 juli 1946 har vattenfallsstyrelsen vidare föreslagit, att en befattning såsom byrådirektör i C 5 inrättas för föreståndaren för mekaniska avdelningen. Styrelsen har därvid anfört i huvudsak följande.

Personalen å mekaniska avdelningen utgjordes vid tiden för styrelsens omorganisation år 1939 av endast 4 personer. Vid det upphandlingssystem, som då tillämpades, åtnöjde sig styrelsen med att för den mekaniska utrustningen vid kraftverksanläggningarna utarbeta program och allmänna projektritningar och överlämnade åt leverantörerna att själva utföra detaljkonstruktionsarbetet. Sedermera har det befunnits lämpligt för styrelsen att i mycket stor omfattning själv utföra detaljkonstruktionerna för den mekaniska utrustningen. För turbiner, pumpar och traverser, vilka levereras av specialfirmor, utföras dock detaljkonstruktionerna fortfarande i allmänhet av leverantörerna, men för så gott som alla övriga mekaniska utrustningar och järnkonstruktioner utföras numera detaljritningarna av styrelsen.

Arbetsuppgifterna för den mekaniska avdelningen ha härigenom avsevärt ökats trots de icke oväsentliga lättnader, som er nåtts genom en inom avdelningen systematiskt bedriven standardisering. De ha vidare ökats dels genom det utvidgade byggnadsprogrammet för kraftstationer och sjöregleringar, dels på grund av behovet att komplettera och modernisera de äldre anläggningarna, som även blivit allt flera, dels ock genom att till den mekaniska avdelningen småningom överflyttats olika stålkonstruktioner, som tidigare utförts på andra avdelningar. Sådan överflyttning har skett både för avlastning av dessa avdelningar och för konstruktionernas fulländning samt erhållande av önskvärd standardisering.

Personalen vid den mekaniska avdelningen har efter hand ökats så att den nu utgör 40 tjänstemän.

Genom att utföra konstruktionerna i egen regi vid den mekaniska avdelningen, som även sköter upphandlingarna av all mekanisk utrustning (utom turbiner och pumpar), har styrelsen, trots nuvarande stora svårigheter att erhålla lämpligt material, lyckats åstadkomma bättre konstruktioner, som därjämte kunnat erhållas till väsentligt lägre kostnad än eljest, ehuru i kostnaderna inlagts rikligt tillägg för styrelsens ökade personalutgifter. Styrelsen är icke längre hänvisad till ett fåtal stora leverantörer (med egna ritkontor) utan har i stor utsträckning kunnat anlita även mindre firmor.

Det har för styrelsen, som utför sina byggnadsarbeten i egen regi, visat sig önskvärt att omhändertaga även montaget av luckor med spel, kranar och dylikt, bl. a. för erhållande av lägre kostnader och bättre kontinuitet i ar-

betena, och den mekaniska avdelningen har därför fått sköta även montagearbetena.

Med hänsyn till omfånget av arbetsuppgifterna inom den mekaniska avdelningen, arbetsuppgifternas svårighetsgrad samt ansvaret såväl för konstruktionernas utformning och funktionerande som för handläggandet av motsvarande upphandlingsärenden erfordras det en högt kvalificerad ingenjör som ledare. Den nuvarande förste byråingenjörsbefattningen för föreståndaren är alldeles för låg för att det skulle vara möjligt att bibehålla respektive anställa en person med erforderliga kvalifikationer.

Slutligen har vattenfallsstyrelsen i skrivelse den 30 december 1946 föreslagit *dels* inrättande av 1 byrådirektörsbefattning i A 28 och 1 byrådirektörsbefattning i Eo 28, avsedda för föreståndarna för vattenbyggnadsavdelningens bägge största konstruktionskontor, *dels* uppflyttning av 1 ingenjör å förprojektavdelningen från A 22 (Eo 24) till A 24, *dels ock* uppflyttning av 3 ingenjörer, en å vardera av vattenbyggnads-, reglerings- och förprojektavdelningarna, från A 20 (Eo 22) till A 22.

Beträffande ifrågavarande förslag har styrelsen anfört följande.

I arbetsuppgifterna för *vattenbyggnadsavdelningens konstruktionskontor* ingår bl. a. att utarbета definitiva förslag för utbyggande av vattenfallen inom den kontoret tilldelade älvsträckan med dit hörande anläggningar för vattenreglering, flottning och fiskens vandring, allt under samarbete med byråns mekaniska avdelning och regleringsavdelning, elektrobyggnadsbyrån och driftbyrån; att upprätta kostnadsförslag för anläggningarna med ledning av bland annat de definitiva förslagsritningarna och verkställda efterkalkyler för färdiga och pågående anläggningar; att utarbета för vattendomstolarnas behandling av utbyggnadsfrågor behövliga ritningar jämte tekniska beskrivningar; att utföra hållfasthetsberäkningarna och detaljritningarna för byggnadsarbetena under samarbete *dels* med byråns turbinkontor och mekaniska avdelning beträffande turbiner, traverser, pumpar och dammluckor jämte spel, *dels* med byråns betongkontor i betongfrågor, *dels* med elektrobyggnadsbyrån beträffande generatorer, transformatorer och övrig elektrisk utrustning, *dels* med styrelsens arkitektkontor beträffande den arkitektoniska utformningen, *dels* ock med byråns regleringsavdelning i frågor om vattenavbördning och flottning; att i samband med konstruktionsarbetet utföra beräkningar angående valet av mest ekonomiska dimensioner för vattenvägar o. d. med hänsyn till inverkan på fallförlusterna och därmed på kraftproduktionen m. m.

Av konstruktionskontoren för nya kraftstationer m. m. syssla ett med anläggningar vid Lule älv, för närvarande Harsprångets kraftstation och utvidgning av Porjus kraftstation, ett med anläggningar vid Indalsälven, för närvarande Hölleforsens kraftstation och utvidgning av Stadsforsens kraftstation, samt ett med Nämforsens kraftstation och ett med Forsmo kraftstation vid Ångermanälven. Styrelsen räknar med att dessa konstruktionskontor sedermera skola få fortsätta med ytterligare utbyggnader i motsvarande älvar eller närliggande vattendrag.

De båda konstruktionskontoren för anläggningarna vid Lule älv respektive Indalsälven förestås vardera av en ordinarie respektive en extra ordinarie förste byråingenjör. För vart och ett av dessa kontor erfordras intill 20 ingenjörer och ritare. Vartdera av de båda konstruktionskontoren för anläggningarna vid Ångermanälven förestås av en extra ordinarie byråingenjör samt omfattar ca 10 ingenjörer och ritare. Konstruktionskontoret för underhålls-

och ändringsarbeten vid befintliga anläggningar, vilket kontor för närvarande är av mindre omfattning, förestås av en ordinarie byråingenjör.

De två största av ifrågakvarande konstruktionskontor ha så stora och viktiga arbetsuppgifter, att mycket stora krav måste ställas på föreståndarna för desamma. Med de ökade arbeten, som nu föreligga för den vattenbyggnadstekniska konstruktionsavdelningen, måste man på dessa poster ha synnerligen kunniga och erfarna ingenjörer, vilka kunna arbeta relativt självständigt. Styrelsen anser det därför vara nödvändigt, att dessa två befattningshavare erhålla tjänsteställningar såsom byrådirektörer i 28 lönegraden.

Då emellertid arbetsuppgifterna eventuellt kunna komma att variera, kan det vara lämpligt, att endast en av ifrågakvarande byrådirektörstjänster nu inrättas såsom ordinarie, under det att den andra tills vidare får vara extra ordinarie. Nämnda ordinarie byrådirektörstjänst är jämväl motiverad av behovet att ha en väl kvalificerad vattenbyggnadsingenjör såsom ställföreträdare för förste byrådirektören vid vattenbyggnadsavdelningen.

Vid *förprojektavdelningen* finns 1 ingenjör i A 22 med förordnande att inneha extra ordinarie befattning i 24 lönegraden. Denne ingenjör utför närmast under byrådirektören utredningar beträffande dämmningsverkan, tekniska skador och dylikt i samband med förprojekteringen av nya vattenkraftstationer, upprättar handlingar att ingivas till vattendomstolarna samt biträder vid kraftstationsmålen vidare handläggning. Han deltar även i behandlingen av remisser från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och järnvägsstyrelsen angående väg- och broföretag samt järnvägsbyggnader, som kunna tänkas försvåra vattenkraftens tillgodogörande i fallsträckor, vare sig de tillhöra staten eller enskilda. Dessutom deltar han i granskningen av förslag till vattenkraftanläggningar, framlagda av enskilda, som taga i anspråk staten tillhöriga vattenfall eller delar av sådana, samt i behandlingen av remisser beträffande ansökningar om lån från vattenkraftslånefonden.

Av de till uppflyttning föreslagna ingenjörerna i A 20 (Eo 22) å *vattenbyggnads-, reglerings- och förprojektavdelningarna* verkställer den förstnämnde utredningar beträffande kraftstationers utformning samt utför konstruktioner och beräkningar för i desamma ingående betongkonstruktioner m. m. Han är för närvarande placerad vid konstruktionskontoret för Harsprångsanläggningen och leder där en grupp av 4 man, vilkas arbeten han även granskar. Tidigare har han deltagit i konstruktions- och utredningsarbeten för ett flertal andra kraftstationsbyggen. Ingenjören vid regleringsavdelningen verkställer utredningar i hydrologiska frågor, utför beräkningar rörande regleringarnas inverkan på vattenförhållandena och upprättar handlingar att beträffande regleringsföretagen ingivas till vattendomstolarna. Dessa ärenden äro nu mycket viktiga, sedan man börjat genomföra omfattande regleringar i flera av de större älvarna. Ingenjören vid förprojektavdelningen slutligen handhar arbetsledningen på de olika undersökningsplatserna för ifrågasatta vattenkraftanläggningar, varvid han har att bedöma undersökningarnas behövliga omfattning samt leda utförandet av erforderliga kartläggningar, sektioneringar och borrhningar ävensom sammanställandet av mättningsresultaten till underlag för utarbetandet av utbyggnadsförslag och upprättandet av vissa domstolshandlingar.

Allmänna lönenämnden har i särskilda utlåtanden den 11 februari 1947 framhållit, att av vad vattenfallsstyrelsen anfört och lönenämnden under hand erfarit skäl föreligga för en omedelbar förbättring av löneställningen för vattenbyggnadstekniska byråns chef och vattenbyggnadsavdelningens chef i hans egenskap av chef för de till en konstruktionsavdelning sammanförda

vattenbyggnads- och turbinavdelningarna samt mekaniska avdelningen. Lönenämnden anför följande.

Det skulle härvid kunna ifrågasättas, om icke denna förbättring borde åstadkommas genom att innehavarna av befattningarna tillerkändes särskilda tilläggsarvodet. Vissa olägenheter äro emellertid alltid förbundna med en dylik anordning. Vid sådant förhållande har lönenämnden icke velat motsätta sig, att den förbättrade löneställningen åstadkommes genom en ändring av befattningarnas placering i lönegrad. Det vill emellertid synas lönenämnden, som om de av styrelsen föreslagna lönegradsplaceringarna för tjänsterna på vattenbyggnadstekniska byrån äro väl höga, även med beaktande av att vattenfallsverkets högre tekniska personal hittills ansetts böra erhålla en förhållandevis förmånligare löneställning än dylik personal inom statsförvaltningen i övrigt. Lönenämnden vill därför — under erinran tillika om att cheferna för vattenbyggnadstekniska byrån och elektrobyggnadsbyrån nu äro jämställda i lönehänseende — ifrågasätta, huruvida icke en placering i C 11 av båda nämnda chefer och i C 8 av föreståndaren för vattenbyggnadsavdelningen tillsvidare vore tillfyllest. Lönenämnden förutsätter härvid, att efter utgången av en förordnandetid å sex år löneställningen för samtliga dessa befattningar skall tagas under omprövning.

Lönenämnden har under hand inhämtat, att stora svårigheter visat sig föreligga att i konkurrens med enskilda företag förvärva och bibehålla en person med sådan yrkeserfarenhet, som föreståndaren för vattenbyggnadstekniska byråns mekaniska avdelning måste besitta. Med hänsyn härtill synes lämpligt, att denna föreståndarbefattning inrättas såsom förordnandetjänst. Lönenämnden har icke heller ansett sig böra framställa någon erinran mot styrelsens förslag, att tjänsten ifråga placeras i 5 lönegraden av nuvarande löneplan C.

I övrigt har styrelsens förevarande förslag icke föranlett något särskilt uttalande från lönenämndens sida.

Såsom vattenfallsstyrelsen framhållit, har vattenbyggnadstekniska byrån *Departements-*
chefen. närmast karaktären av ett förvaltningsorgan, som omfattar ett flertal centrala avdelningar och utövar ledningen av lokala förvaltningar av betydande storleksordning. Den omfattning, som nybyggnads-, ombyggnads- och underhållsverksamhet vid statens vattenfallsverk numera erhållit, har själfallet återverkat såväl kvalitativt som kvantitativt på arbetsbördan för byråns chef. Liksom allmänna lönenämnden är jag därför av den uppfattningen, att skäl föreligga för en omedelbar förbättring av dennes löneställning. I likhet med lönenämnden anser jag dock, att förbättringen för närvarande bör begränsas till en uppflyttning av befattningen från C 10 till C 11, d. v. s. till samma löneställning som jag i det följande förordar för elektrobyggnadsbyråns chef. Vid bifall härtill torde befattningen böra bibehållas vid sin nuvarande benämning överingenjör.

Även chefen för vattenbyggnadsavdelningen synes med hänsyn till uppgiften att fungera som chef för de till en konstruktionsavdelning sammanförda vattenbyggnads- och turbinavdelningarna samt mekaniska avdelningen böra beredas bättre löneställning. Liksom lönenämnden anser jag dock,

att förbättringen bör begränsas till en uppflyttning av befattningen från förste byrådirektör i A 30 till överingenjör i C 8.

Jag delar styrelsens uppfattning om att de sålunda ifrågasatta förändringarna böra givas karaktären av ett provisorium för en tid av sex år. Under denna tid böra följaktligen 1 överingenjörsbefattning i C 10 och 1 befattning såsom förste byrådirektör i A 30 hållas vakanta.

Styrelsens förslag om inrättande av en byrådirektörsbefattning i C 5 för föreståndaren för mekaniska avdelningen anser jag mig i likhet med lönenämnden böra tillstyrka. Liksom övriga befattningar å C-planen vid statens vattenfallsverk bör den nya befattningen tillsättas medelst förordnande på viss tid.

Jag har icke funnit anledning till erinran mot förslaget om inrättande av ytterligare 2 byrådirektörsbefattningar, den ena i A 28 och den andra i Eo 28, liksom ej heller mot de föreslagna uppflyttningarna av 1 ingenjör från A 22 till A 24 och 3 ingenjörer från A 20 till A 22. Vid bifall härtill torde å Kungl. Maj:t få ankomma att meddela beslut om minskning av antalet ingenjörer i A 20 med 3.

Uppflyttning av chefen för elektrobyggnadsbyrån från C 10 till C 11. Ifrågavarande chefsbefattning är i tjänste- och personalförteckningarna upptagen under benämningen överingenjör. Arbetet å elektrobyggnadsbyrån är fördelat på en allmän avdelning, ett upphandlingskontor, ett apparatkontor, tre stationskontor, ett husbyggnadskontor, ett arkitektkontor samt ett linjekontor med därtill anslutet skogstekniskt kontor. Dessutom höra till byrån en provningsanstalt i Älvkarleby och en till Åsbro förlagd anstalt för impregnering av krafledningsstolpar och annat trävirke. Under chefen för byrån sorterar även en central stationsmontageavdelning.

Till stöd för den föreslagna uppflyttningen har *vattenfallsstyrelsen* i sin skrivelse den 30 december 1946 anfört följande.

Sedan år 1938, då elektrobyggnadsbyrån fick sin nuvarande organisation med en överingenjör som chef, har byråns arbetsuppgifter och personalstyrka oavslåeligt ökats. Dels har den ökade omfattningen av verkets rörelse medfört motsvarande ökning av arbetsuppgifterna inom ramen för det arbetsområde, som anvisades elektrobyggnadsbyrån enligt 1938 års organisationsplan, dels har byrån måst ta upp arbete inom nya områden antingen på grund av den tekniska utvecklingen eller på grund av organisatoriska åtgärder, genom vilka byrån övertagit arbetsuppgifter från andra håll.

Exempel på nya arbetsuppgifter, som tillkommit genom teknikens och rörelsens utveckling, äro frågor beträffande storkraftöverföring med högspänd växelström och högspänd likström och de frågor, som sammanhånga med att verket i ökad omfattning konstruerar och på egna verkstäder tillverkar lednings- och ställverksmateriel. Exempel på arbetsuppgifter, som tillkommit genom organisatoriska åtgärder, äro de frågor rörande fastigheterna i Stockholm, tjänstebostadshyror m. m., vilka överflyttats till elektrobyggnadsbyrån i samband med att den tidigare kanal- och fastighetsbyrån indragits, vidare redskaps- och verktygsfrågor, vilka tidigare haft en begränsad omfattning och handlagts på annan avdelning inom verket, och

slutligen de nya linjekonstruktionsfrågor, som tillkommit genom att enligt statsmakternas beslut vattenfallsverket ensamt skall bygga landets stamledningar för 200 kV och högre spänningar.

Utvecklingen av arbetsuppgifterna återspeglas i ökningen av antalet kontor och antalet anställda. Sålunda funnos i 1938 års organisationsplan av de nuvarande nio kontoren endast fem, nämligen upphandlingskontoret, två stationskontor, husbyggnadskontoret och linjekontoret. Övriga kontor, sålunda allmänna avdelningen, apparatkontoret, ett av stationskontoren (tertiärstationskontoret) samt arkitektkontoret, ha tillkommit därefter. Antalet anställda vid elektrobyggnadsbyrån, som år 1938 utgjorde 81, har nu stigit till 185.

Erfarenheten har visat, att det är olämpligt, att överingenjören vid elektrobyggnadsbyrån har lägre tjänsteställning än kraftverksdirektörerna vid de båda största lokalförvaltningarna.

Allmänna lönenämnden har, såsom framgår av redogörelsen för styrelsens förslag beträffande vattenbyggnadstekniska byrån, lämnat förevarande förslag utan erinran.

Den betydande utveckling av verksamheten å elektrobyggnadsbyrån, som ägt rum efter det byrån år 1938 erhöll sin nuvarande organisation, synes mig motivera en omprövning av löneställningen för byråns chef. Sålunda jag förut framhållit anser jag mig i likhet med allmänna lönenämnden bära tillstyrka, att befattningen under bibehållande av benämningen överingenjör uppflyttas från C 10 till C 11. Liksom hittills bör befattningen tillsättas medelst förordnande på viss tid.

*Departements-
chefen.*

Uppflyttning av distriktsingenjörsbefattningarna från A 27 till C 5. Antalet distriktsingenjörsbefattningar utgör för närvarande sju. Samma förslag framfördes i fjol men vann icke statsmakternas bifall.

I sin skrivelse den 30 december 1946 framhåller *vattenfallsstyrelsen*, att de numera i princip beslutade löneförmånerna för 27 lönegraden icke äro tillfyllest för att styrelsen skall i konkurrens med privata kraftverk och kommunala elektricitetsverk kunna för distriktsingenjörsbefattningarna förvärva och bibehålla personer med de för dessa befattningar erforderliga speciella kvalifikationerna. Det är angeläget, att frågan om distriktsingenjörstjänsternas uppflyttning till C 5 omedelbart vinner sin lösning, bl. a. därför att av de nuvarande distriktsingenjörerna två uppnå pensionsåldern under år 1947 respektive år 1949.

Allmänna lönenämnden erinrar, att lönenämnden redan i fjol tillstyrkte styrelsens framställning.

Vid min anmälan i fjol av vattenfallsstyrelsens förslag om uppflyttning av distriktsingenjörerna från A 27 till C 5 framhöll jag, att frågan borde upptagas till förnyat bedömande, sedan då pågående utredning rörande en allmän lönereglering för statstjänstemännen slutförts. Då riksdagen numera, efter det löneregleringsarbetet i denna del slutförts, fattat beslut rörande

*Departements-
chefen.*

de nya löneplanernas allmänna konstruktion, synes spörsmålet om ifrågavarande befattningshavares löneställning böra upptagas till slutligt avgörande. För min del är jag därvid på skäl, som styrelsen angivit, beredd tillstyrka, att befattningshavarna givas den av styrelsen föreslagna löneställningen. Vid bifall härtill böra de nya befattningarna liksom övriga befattningar å C-planen vid statens vattenfallsverk tillsättas medelst förordnande på viss tid.

Inrättande av 1 byrådirektörsbefattning i C 5 för handläggning av ångtekniska frågor. Till stöd för förslaget har *vattenfallsstyrelsen* i sin skrivelse den 30 december 1946 anfört följande.

Styrelsen har för närvarande icke inom styrelsen någon särskild ångteknisk sakkunskap annat än generaldirektörens. Ångkraftfrågorna handläggas vid lokalförvaltningen i Västerås. Det har varit en livlig omsättning av chefspersonalen vid denna förvaltning. Den förste driftchefen tillträdde en chefsbefattning vid Stockholms elektricitetsverk, varifrån han sedermera övergick till Krångede aktiebolag. Den andre driftchefen blev inom vattenfallsverket småningom överdirektör men övergick därefter till privat tjänst och är nu ordförande i bränslekommissionen. Den tredje driftchefen, som fick en personlig kraftverksdirektörsbefattning, övergick trots detta till sydsvenska kraftaktiebolaget. Samtliga dessa liksom den fjärde, nuvarande innehavaren av driftchefsbefattningen voro respektive äro elektroingenjörer, som även förvärvat sig ingående kännedom om ångkraften. Deras arbete faller ju i viss grad inom det elektrotekniska området, och därjämte handhar driftchefen den icke obetydliga verkstadsrörelsen i Västerås.

Den ende ångkraftingenjör, som nu finns kvar vid Västerås kraftverk, är förste byråingenjören, vilken emellertid under kriget måste utlånas till svenska gengasaktiebolaget och där fungerade som dess tekniske chef. Han är en ångtekniker av hög rang.

Andra ingenjörer, som varit anställda vid ångkraftverket i Västerås som driftsingenjörer eller i annan egenskap, ha successivt lämnat detsamma för andra och bättre befattningar. Så ogynnsam är icke ställningen på andra håll inom verket, men vad som här sagts visar svårigheten för att inte säga ohållbarheten med nuvarande avlöningssystem.

Vattenfallsstyrelsen måste under 1950-talet utbygga ett nytt och större ångkraftverk vid västkusten, sannolikt i närheten av Göteborg. Dessutom undergår nu Västeråsverket stora utvidgningar. Beträffande storleken av ångkraftbehovet i Sverige och inom vattenfallsverket må anföras följande.

Trots att vattenkraften ligger till grund för den svenska kraftförsörjningen och nu tillgodoser ungefär 95 % av denna, kommer det alltid att vid sidan av denna erfordras ångkraft. En del av denna ångkraft kommer att liksom nu alstras hos de industrier, som behöva stora ångkraftmängder för uppvärmningsändamål; ångan utnyttjas därvid först i turbiner och sedan för uppvärmning. I större städer kommer måhända en del av ångkraftproduktionen att kombineras med ångvärmecentraler för bostadsuppvärmning.

Vad effektbeloppet beträffar, torde emellertid det största behovet komma att koncentreras i ångreservcentraler liknande dem, som redan finnas i Sverige, de största i Västerås (100 MW), Stockholm (100 MW), Malmö (70 MW), Ormatorp (20 MW), Göteborg (15 MW), Varberg (15 MW) med en sammanlagd effekt av drygt 300 MW.

Om man räknar med oförändrad fördelning av produktionen mellan vattenkraft och ångkraft samt anser, att för närvarande $\frac{1}{3}$ av landets vatten-

kraft utnyttjas, så torde det framdeles behövas en tredubbling även av ångreservverken. Av nytillkommande ångkraft kommer sannolikt hälften att förläggas till det planerade statliga ångkraftverket vid västkusten. Lägges därtill, att Västeråsverket kommer att utvidgas med 50 %, så har man att räkna med en statlig ångkraftproduktion, som blir inemot fem gånger större än den nuvarande, och de för denna erforderliga anläggningarna böra projekteras under den närmaste framtiden.

Styrelsen utgår ifrån att såsom hittills konsulterande ingenjörskraft kommer att anlitas inom ångkraftområdet, men styrelsen måste dock behärska de ifrågakvarande spörsmålen och kunna framdeles liksom hittills åstadkomma de speciallösningar, som äro behövlige för de säregna arbetsförhållandena vid vattenfallsverket, där ångkraften visserligen användes under mycket kort tid, men där den skall vid behov kunna snabbt mobiliseras.

Det måste därför inom vattenfallsverket skapas en ångteknisk organisation av större mått än den nuvarande. Tills vidare synes den lämpliga lösningen vara den, att man inom styrelsens elektrobyggnadsbyrå anordnar en ångkraftavdelning med en byrådirektör såsom föreståndare och föredragande i styrelsen. Med hänsyn till såväl bristen på kontorslokaler i Stockholm som arbetets huvudsakliga koncentration till Västerås under den närmaste tiden bör emellertid nämnda ångkraftavdelning, ehuru tillhörande elektrobyggnadsbyrån, tills vidare vara placerad i Västerås. För att det skall bliva möjligt att besätta ifrågakvarande byrådirektörsbefattning med fullt kompetent ingenjör bör densamma placeras i C 5.

Allmänna lönenämnden har ansett sig icke böra framställa någon erinran mot styrelsens förslag.

Mot vattenfallsstyrelsens förslag om anordnande av en ångkraftavdelning inom elektrobyggnadsbyrån samt att avdelningen förlägges till ångkraftverket i Västerås synes icke vara något att erinra. Jag anser mig liksom allmänna lönenämnden ej heller böra rikta någon erinran mot att såsom föreståndare för avdelningen avses en byrådirektör i C 5. Den nya befattningen bör liksom övriga befattningar å C-planen vid statens vattenfallsverk tillsättas medelst förordnande på viss tid.

Uppflyttning av 1 förste kontrollör vid Trollhätte kraftverk från A 22 till kamrer i A 24 och 1 kontrollör vid Älvkarleby kraftverk från A 21 till förste kontrollör i A 22. För närvarande finnas sju lokala kraftverksförvaltningar. Vid varje sådan lokalförvaltnings huvudkontor finns en kameral avdelning. Såsom föreståndare för dessa kamerala avdelningar tjänstgöra vid Trollhätte kraftverk 1 förste kontrollör i A 22, vid vartdera av Älvkarleby, Västerås, Motala och Övre Norrlands kraftverk 1 kontrollör i A 21 samt vid vartdera av Mellersta Norrlands och Norrbottens kraftverk 1 kontrollör i Eo 20.

Vattenfallsstyrelsen föreslår, att för ifrågakvarande föreståndare inrättas kontorschefsbefattningar i A 24, A 22 och A 21, därvid skulle avses för Trollhätte kraftverk en befattning i A 24, för ett vart av Älvkarleby, Västerås och Motala kraftverk befattning i A 22 samt för ett vart av Mellersta Norrlands, Övre Norrlands och Norrbottens kraftverk befattning i A 21.

Till stöd för förslaget har *vattenfallsstyrelsen* i sin skrivelse den 30 december 1946 anfört i huvudsak följande.

De kamerala avdelningsföreståndarna vid kraftverkens huvudkontor äro närmast jämförliga med kontorschefer vid privata affärsföretag av motsvarande storleksordning. De handhava ledningen av allt kameralt arbete inom vederbörande huvudkontor, sortera direkt under kraftverkets chef och föredraga inför denne de till den kamerala avdelningen hörande ärendena samt ha i viss utsträckning befogenhet att attesterat utbetalningshandlingar. Med hänsyn till arten av de göromål, som åligga ifrågavarande befattningshavare, äro de för dessa hittills begagnade tjänstetitlarna förste kontrollör och kontrollör icke alls adekvata. Styrelsen föreslår därför, att desamma utbytas mot tjänstetiteln kontorschef, fördelad på olika lönegrader. Tjänstebenämningarna förste kontrollör och kontrollör böra däremot bibehållas för föreståndarna för vissa kraftdebiteringskontor samt för förrådskontrollören hos styrelsen.

De hittillsvarande lönegradsplaceringarna för ifrågavarande kamerala avdelningsföreståndare äro enligt styrelsens mening genomgående alltför låga i förhållande till deras mångsidiga och krävande arbetsuppgifter, vilka under de senare åren ökat avsevärt både kvantitativt och kvalitativt bland annat genom kraftverksförvaltningarnas tillväxt, tillkomsten av nya författningar, berörande deras verksamhetsområde, samt de för arbetarpersonalen gällande kollektivavtalens alltmer komplicerade natur och kortvariga giltighetstid.

De särskilda kraftverken förete sådana inbördes olikheter såväl i fråga om storleksordning som beträffande vissa andra faktorer, vilka påverka de kamerala avdelningsföreståndarnas arbetsuppgifter, att en uppdelning av dessas befattningar på olika lönegrader är motiverad.

Allmänna lönenämnden har framhållit, att vad styrelsen anfört icke lämnade tillräcklig ledning för ett bedömande av styrelsens förslag. Lönenämnden hade därför under hand inhämtat vissa kompletterande upplysningar, avsedda att belysa arten och omfattningen av de göromål, som ankomma på ifrågavarande föreståndare. Lönenämnden anför därefter följande.

Av de lämnade uppgifterna framgår, att de kamerala göromålen ha betydligt större omfattning vid Trollhätte kraftverk än vid de övriga kraftverken. En jämförelse mellan de nu lämnade uppgifterna och dem, som lågo till grund för inrättandet av den nuvarande förste kontrollörsbefattningen vid Trollhätte kraftverks kamerala avdelning (prop. 1939: 240, s. 70—71), ger därjämte vid handen, att den kamerala avdelningen utvidgats betydligt. Med hänsyn härtil vill lönenämnden icke framställa någon erinran mot uppflyttning av föreståndaren för kamerala avdelningen vid Trollhätte kraftverk till A 24. Motsvarande befattningar vid övriga kraftverk borde enligt lönenämndens mening lämpligen differentieras å 20 och 22 lönegraderna. Lönenämnden är emellertid icke beredd att på grundval av den föreliggande utredningen taga slutlig ställning till hur de särskilda föreståndarbefattningarna böra fördelas å nämnda lönegrader. För närvarande anser sig lönenämnden böra inskränka sig till att förorda en uppflyttning av föreståndaren för den kamerala avdelningen vid Älvkarleby kraftverk till A 22 samt inrättande av befattningar i A 20 för föreståndarna vid Mellersta Norrlands och Norrbottens kraftverk. Vad angår benämningarna å ifrågavarande befattningshavare kan lönenämnden icke finna tillräckliga skäl vara anförda för införandet av tjänstebenämningen kontorschef. Enligt lönenämndens mening böra för ifrågavarande befattningar utnyttjas i vattenfallsverkets tjänsteförteckning redan befintliga benämningar, nämligen kamrer i A 24, förste kontrollör i A 22 samt kontrollör i A 21 och A 20.

För egen del har jag vid prövningen av vattenfallsstyrelsens förevarande ^{Departements-}
förslag ansett mig böra ansluta mig till allmänna lönenämndens uppfattning. ^{chefen.}
Jag tillstyrker alltså, att föreståndaren för kamerala avdelningen vid Trollhätte kraftverk uppflyttas från förste kontrollör i A 22 till kamrer i A 24 samt att föreståndaren för motsvarande avdelning vid Älvkarleby kraftverk uppflyttas från kontrollör i A 21 till förste kontrollör i A 22. I övrigt torde för närvarande icke böra vidtagas andra förändringar än att föreståndarna för de kamerala avdelningarna vid Mellersta Norrlands och Norrbottens kraftverk beredas ordinarie anställning såsom kontrollörer i A 20. I sistnämnda avseende torde få ankomma å Kungl. Maj:t att meddela beslut.

Uppflyttning av linjemästare från A 14 till A 15 samt utslutning av linjemästare i A 12. I enlighet med vattenfallsstyrelsens i dess skrivelse den 30 december 1946 framlagda förslag, vilket av allmänna lönenämnden lämnats utan erinran, tillstyrker jag, att befattningen såsom linjemästare uppflyttas från A 14 till A 15 samt att motsvarande befattning i A 12 utgår ur tjänsteförteckningen.

Övriga av departementschefen tillstyrkta förslag. Vattenfallsstyrelsen har vidare föreslagit uppflyttning av *dels 2* förste byråingenjörer å elektrobyggnadsbyrån från A 27 till byrådirektörer i A 28, *dels 1* ingenjör å samma byrå från A 20 (Eo 22) till A 24, *dels 1* förste driftsingenjör å driftbyrån från A 27 till byrådirektör i A 28, *dels 1* byråingenjör å förrådsbyrån från A 26 till förste byråingenjör i A 27, *dels 1* förste byråsekreterare å samma byrå från A 24 till A 26, *dels 1* byråsekreterare å juridiska byrån från A 21 till förste byråsekreterare i A 24, *dels ock 6* ingenjörer, fem å elektrobyggnadsbyrån och en å kommersiella byrån, från A 20 (Eo 22) till A 22.

Beträffande de föreslagna uppflyttningarna har *vattenfallsstyrelsen* i sin skrivelse den 30 december 1946 anfört i huvudsak följande.

Inom *elektrobyggnadsbyrån* är arbetet med planering, kostnadsberäkning och konstruktion av den elektriska utrustningen i kraftstationerna och i de större understationerna (sekundärstationerna) sedan år 1938 uppdelat på två s. k. stationskontor. Dessutom finnes ett tredje mindre stationskontor för motsvarande arbete med de minsta, i viss utsträckning standardiserade understationerna (tertiärstationerna). Som föreståndare för de båda större stationskontoren fungera två ordinarie förste byråingenjörer. Arbetsfördelningen mellan de två större stationskontoren är i stort sett sådan, att till det ena kontoret höra stationsanläggningarna i Norrland, inom Älvkarleby kraftverks norra område och Västerås kraftverk, medan till det andra kontoret höra stationsanläggningarna inom Älvkarleby kraftverks södra område samt inom Trollhätte och Motala kraftverk. Gränsdragningen mellan kontorens arbetsområden kan variera något beroende på föreliggande arbetsuppgifter m. m. Arbetena vid de båda kontoren avse såväl anläggning av nya stationer som utvidgning, förnyelse och ombyggnad av befintliga stationer. Till följd av dels den starkt ökade kraftavsättningen, dels ökade anspråk på driftsäkerheten har behovet både av nya stationer och av till- och ombyggnader av befintliga stationer under senare år vuxit i snabb takt. Här-

igenom ha stationskontorens arbetsuppgifter oavlåtligt ökats såväl i omfattning som i betydelse. På föreståndarna för stationskontoren ställas höga krav beträffande både tekniska kunskaper och arbetsledaregenskaper. I och med den i det föregående berörda allmänna ökningen av elektrobyggnadsbyråns arbetsuppgifter måste de olika kontorsföreståndarna i större utsträckning än tidigare träffa självständiga avgöranden i vissa frågor utan att understå desamma byråns chef. Detta gäller i synnerhet beträffande föreståndarna för de största kontoren, nämligen linjekontoret, som förestås av en byrådirektör, och de två större stationskontoren.

Vid elektrobyggnadsbyråns första stationskontor finns 1 ingenjör i A 20 (Eo 22). Denne ingenjör biträder föreståndaren för nämnda stationskontor med ledningen av arbetet inom samtliga de till kontoret hörande fem konstruktionsgrupperna, vilka förestås av ingenjörer i 17 lönegraden, varvid han även under kontorsföreståndarens närvaro självständigt handlägger vissa frågor. Dessutom fungerar han såsom ställföreträdare för kontorsföreståndaren under dennes frånvaro. På grund av den ansvarsfulla ställning, som ifrågavarande ingenjör har och som är motiverad av hans kvalifikationer, anser styrelsen, att hans befattning bör höjas till A 24.

Å *driftbyrån* förestås driftkontoret av 1 förste driftingenjör i A 27. Föreståndaren för driftkontoret åvilar att handha de med drifttjänsten sammanhängande arbetsuppgifterna vid byrån. För detta ändamål är kontoret uppdelat på två avdelningar, nämligen en för den direkta driftledningen, i vilken avdelning kontrollrummet med ständig driftövervakning genom vakt-havande ingenjörer ingår, och en reläavdelning. Till den förra delen av verksamheten hör samordningen av driften vid de statliga kraftverken. Häre ingår planerandet av produktionen vid kraftstationerna, så att största utbyte av kraft erhålles med bästa möjliga ekonomi. Vid samkörningen mellan verkets kraftstationer kräves särskild omsorg om utnyttjandet av vattenmagasinen för flerårs-, års- samt dygns- och veckoreglering. En viktig uppgift härvid för driftkontorets föreståndare är att taga initiativ till de ändringar i krafthushållningen, som betingas av lägets växlingar. Målet är härvid att tillförlitligt och på lämpligaste sätt utnyttja vattnet i magasinerna och att hålla den erforderliga ångkraftproduktionen vid lägsta lämpliga nivå. I samband med krafthushållningen har driftkontoret att rekvirera inmatning av kraft från andra samkörande företag i den mån denna kan komma till användning för vattenfallsverket. Den avräkning och debitering, som samkörningen med de större samkörande kraftföretagen kräver, utföres av driftkontoret. I och med att samkörningen utökats genom sammankoppling mellan vattenfallsverkets centralblock och norrlandsblock och successivt med allt flera enskilda kraftföretag samt genom utbyggnaden och det gemensamma utnyttjandet av 200 kV stamlinjenätet från Norrland till mellersta Sverige, ha de därmed förknippade arbetsuppgifterna för driftkontorets föreståndare starkt ökats. Detta gäller icke minst de frågor, som sammanhånga med driftsäkerheten på överföringslinjerna, i vilket avseende han har att uppgöra och revidera de driftstörningsinstruktioner, som gälla för de centrala och lokala driftställena och som skola möjliggöra ett snabbt avhjälpande av avbrott vid inträffade störningar. Driftkontorets föreståndare är ställföreträdare för driftdirektören; detta gäller även i dennes egenskap av chef för riksdriftbyrån inom den centrala driftledningen för landets samtliga kraftföretag.

Vid *förrådsbyrån* finns en ordinarie byråingenjör, som förestår byråns avdelning för materielkontroll med underavdelning vid huvudförrådet i Västerås. Organiserandet av nämnda avdelning i dess nuvarande form med centralisering av materielkontrollen till förrådsbyrån och huvudförrådet påbörjades under år 1937. Därefter har avdelningen successivt byggts ut till

sin nuvarande omfattning i samband med att dess arbetsuppgifter kraftigt ökats under de senare åren. För närvarande har byråingenjören sig underställda 3 ingenjörer och 1 kvinnligt biträde vid förrådsbyrån ävensom 2 ingenjörer, 1 verkmästare, 1 kvinnligt biträde samt 9 reparatörer och arbetare vid huvudförrådet i Västerås. De arbetsuppgifter, som handläggas å avdelningen för materielkontroll, äro i huvudsak följande: utarbetande av tekniska bestämmelser för tillverkning och kontroll av olika materielslag; verkställande av materielkontroll, innefattande undersökning av utgångsmaterial, leveransprovning och avsyning; teknisk rådgivning och tekniska utredningar i samband med upphandlingsverksamheten; samt konsulterande verksamhet gentemot styrelsens tekniska byråer. Föreståndaren för avdelningen för materielkontroll måste äga goda tekniska kunskaper och ingående erfarenhet inom förevarande verksamhetsområde. Ifrågavarande byråingenjörsbefattning blir vakant fr. o. m. den 1 januari 1947 på grund av den nuvarande innehavarens övergång till annan statstjänst. För att det skall bli möjligt att för denna befattning förvärva och bibehålla en tillräckligt kvalificerad ingenjör bör befattningens tjänsteställning höjas, vilket även är motiverat med hänsyn till arbetsuppgifterna.

Upphandlingsavdelningen inom förrådsbyrån förestås av en förste byråsekreterare i A 24, vilken därjämte handlägger administrativa ärenden och personalärenden beträffande såväl nämnda byrå som huvudförrådet i Västerås samt biträder förrådsdirektören med diverse utredningar. Till belysande av den omfattning, som förrådsbyråns verksamhet har, kan anföras, att antalet tjänstemän vid byrån är 53 och vid huvudförrådet 48, vartill komma ca 40 arbetare vid nämnda förråd. Värdet av den materiel, som inköpts genom förrådsbyrån, har under åren 1939—1945 uppgått till i medeltal ca 16 miljoner kronor per år. På grund av den stegrade byggnadsverksamheten beräknas inköpen för år 1946 komma att stiga till ett värde av ca 40 miljoner kronor. Hittills har byråingenjören vid förrådsbyrån fungerat såsom förrådsdirektörens ställföreträdare. Förrådsdirektörens arbetstid är emellertid till största delen upptagen av kommersiella ärenden, vilka förberedas eller övervakas av förste byråsekreteraren. Byråingenjören, som förestår förrådsbyråns och huvudförrådets avdelningar för materielkontroll, handlägger däremot så gott som uteslutande tekniska ärenden. Då byråingenjören är fullt sysselsatt härmed och ofta befinner sig på tjänsteresor, har han icke möjlighet att deltaga i de kommersiella frågornas behandling i den utsträckning, som erfordras för att vara fullt insatt i dessa. På grund härav är det lämpligare, att förste byråsekreteraren är ställföreträdare för förrådsdirektören, varför styrelsen har för avsikt att vidtaga en sådan anordning.

En av byråsekreterarna å *juridiska byrån* har följande arbetsuppgifter, nämligen att handlägga skatteärenden, avseende fastighets- och inkomsttaxeringar för statens vattenfallsverk, inklusive Motala ströms kraftaktiebolag och Västra Dalslands elektriska distributionsförening, samt granska motsvarande debetsedlar och kontrollera inflytandet av verket tillkommande skatteutjämningsmedel; att handlägga köpeskillingslikvider jämte lagfarts- och inteckningsärenden rörande förvärvade vattenfallsfastigheter; samt att svara för förandet av statens vattenfallsverks fastighetsregister utom i vad angår lantmåterifrågor. Allsedan statens vattenfallsverk år 1921 ålades skatteplikt har nämnde byråsekreterare handlagt skatteärendena under en självständigt föredragande förste byråsekreterare i A 27, vilken därjämte i övervägande grad haft andra arbetsuppgifter. Sedan denne förste byråsekreterare pensionerats fr. o. m. den 1 oktober 1946, ha vissa ändringar i arbetsfördelningen inom juridiska byrån vidtagits. Därvid har nämnde förste byråsekreterares föredragningsskyldighet överflyttats på byråchefen, under vilken ifrågava-

rande byråsekreterare numera sorterar direkt. På grund av den stora arbetsbörda, byråchefen redan förut hade, kommer byråsekreteraren att i större utsträckning än tidigare självständigt handlägga skatteärenden. Dessa ärenden inom styrelsen äro delvis av speciell natur och förutsätta ingående kännedom om kraftverksrörelsen. Med hänsyn till den starkt ökade omfattningen och den kvalificerade arten av de göromål, som åligga ifrågavarande byråsekreterare, måste hans tjänsteställning numera anses vara alltför låg.

Av de till uppflyttning till A 22 föreslagna ingenjörerna å *elektrobyggnadsbyrån och kommersiella byrån* har en till uppgift att dels ombesörja inköp av olika slag av till ställverksutrustningarna hörande apparater och materiel såsom t. ex. krafttransformatorer, mättransformatorer, strömbrytare, kompressorutrustningar, reläautomatiker m. m., med undantag av större dylika apparater, dels utöva tillsyn över utfärdandet av rekvisitioner å sådan dithörande materiel, som successivt uttages enligt kontrakt med leverantörer eller eljest skall upphandlas genom förrådsbyrån. Vid elektrobyggnadsbyråns andra stationskontor är det i regel två ingenjörer, som biträda kontorets föreståndare med ledningen av arbetet inom de till kontoret hörande sex konstruktionsgrupperna, vilka förestås av ingenjörer i 17 lönegraden. En av dessa befattningshavare har särskild kännedom om och erfarenhet av automatiska kontrollanläggningar samt tages därför i egenskap av specialist i anspråk även av första stationskontoret. Ingenjören vid elektrobyggnadsbyråns husbyggnadskontor har i samband med ökningen av göromålen vid detta kontor fått övertaga mera krävande konstruktionsuppgifter. Han utför sålunda hållfasthetsberäkningar och konstruktionsritningar för till- och ombyggnadsarbeten vid primär- och sekundärstationer samt för större verkstads- och förrådsbyggnader. Därjämte verkställer han besiktningar och kontroll av husbyggnadsarbeten. Två ingenjörer vid elektrobyggnadsbyråns linjekontor förestå konstruktionsgrupper om vardera fyra underordnade ingenjörer och ritare, vilka grupper syssla med hållfasthetsberäkningar och ritningar för stolp- och tornkonstruktioner av trä respektive stål för kraftledning och utomhusställverk. En ingenjör vid kommersiella byråns kraftförsäljningsavdelning har följande huvudsakliga arbetsuppgifter, nämligen granskning av från kraftverken inkomna förslag till kraftleveranskontrakt; diverse utredningar angående krafttaxorna och deras tillämpning; kostnadsutredningar för debitering av levererad andelskraft; utgivande av samlingar av föreskrifter rörande krafttaxor och kraftkontraktformuleringar; samt handläggning av blankettfrågor beträffande kraftförsäljningen.

Allmänna lönenämnden har funnit styrelsens förevarande förslag icke föranleda något särskilt uttalande från lönenämndens sida.

*Departements-
chefen.*

Ej heller jag har funnit anledning till erinran mot de av vattenfallsstyrelsen för ifrågavarande befattningshavare föreslagna löneställningarna. Jag tillstyrker därför de av styrelsen ifrågasatta uppflyttningarna. Vid bifall härtill torde få ankomma å Kungl. Maj:t att framdeles efter förslag från styrelsen meddela beslut om minskning av antalet ingenjörer i A 20.

Sammanfattning. Vid bifall till vad jag i det föregående förordat skulle beträffande *personalförteckningen* vidtagas följande ändringar, nämligen införande av 2 överingenjörer i C 11, minskning av antalet överingenjörer i C 10 från 2 till 1, införande av 1 överingenjör i C 8, införande av 2 byrådirektörer i C 5, införande av 7 distriktsingenjörer i C 5, ökning av antalet byrådirektörer

i A 28 från 2 till 6, utslutning av 7 distriktsingenjörer i A 27, minskning av antalet förste byråingenjörer i A 27 från 15 till 14, minskning av antalet förste driftsingenjörer i A 27 från 4 till 3, minskning av antalet byråingenjörer i A 26 från 10 till 9, ökning av antalet förste byråsekreterare i A 26 från 3 till 4, ökning av antalet ingenjörer i A 24 från 5 till 7, ökning av antalet kamrerare i A 24 från 1 till 2, ökning av antalet ingenjörer i A 22 från 4 till 12, minskning av antalet byråsekreterare i A 21 från 6 till 5 samt minskning av antalet kontrollörer i A 21 från 7 till 6. Vidare bör införas 1 byrådirektör i Eo 28 samt till personalförteckningen fogas anteckning om att 1 överingenjörsbefattning i C 10 och 1 förste byrådirektörsbefattning i A 30 skola hållas vakanta så länge 1 överingenjörsbefattning i C 11 och 1 överingenjörsbefattning i C 8 uppehållas.

I tjänsteförteckningen skulle överingenjör införas i C 11 och C 8, byrådirektör och distriktsingenjör i C 5 samt linjemästare i A 15. Dessutom skulle linjemästare uteslutas i A 14 och A 12.

Hemställan.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1:o) bemyndiga Kungl. Maj:t att i de av riksdagen godkända personalförteckningarna för post- och telegrafverken, statens järnvägar samt statens vattenfallsverk vidtaga de ändringar, jag i det föregående förordat;

2:o) förklara, att befattningarna såsom trafikdirektör i C 6 och verkstadsöveringenjör i C 6 vid telegrafverket, statsbanedirektör i C 8 och verkstadsöveringenjör i C 5 vid statens järnvägar samt överingenjör i C 11 och C 8, byrådirektör i C 5 och distriktsingenjör i C 5 vid statens vattenfallsverk skola tillsättas medelst förordnande på viss tid;

3:o) medgiva, att i tjänsteförteckningen må vidtagas av mig i det föregående förordade ändringar;

4:o) bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda de övergångsbestämmelser, som vid genomförandet av förberörda förslag må erfordras.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtast till riksdagen.

Ur protokollet:

Daqmar Jägerstad.